2744

Założony w r. 1894

Związek
austr. Stow. drukarzy
i odlewaczy czcionek
oraz pokrewnych zawodów

Sprawozdanie z czynności Związku

za rok 1898

wraz z poglądem na ogólną działalność Stowarzyszeń związkowych
od czasu ich założenia

ARCHIWUM M. KRAKOWA

Wiedeń 1899
Nakładem Związku (Franciszek Reifmüller)

Drukarnia Udziałowa we Lwowie

Założony w r. 1894

Związek
austryackich Stowarzyszeń drukarzy
i odlewaczy czcionek
oraz pokrewnych zawodów

Sprawozdanie z czynności Związku

za rok 1898

wraz z poglądem na ogólną działalność Stowarzyszeń związkowych
od czasu ich założenia

ARCHIWUM M. KRAKOWA

Wiedeń 1899
Nakładem Związku (Franciszek Reifmüller)

Drukarnia Udziałowa we Lwowie

I. Część ogólna.

Rok pełen zdarzeń, czwarty rok od czasu założenia Związku, dobiegł do końca i z zadowoleniem możemy stwierdzić ponownie wzmocnienie naszej organizacyi. Zaniedbany srodze dotąd okręg, pozyskany został dla Związku przez założenie „Società Tipografi del Trentino“, w następstwie czego, stało się możliwem przeprowadzenie tamże cennika normalnego. Silny nacisk ze strony Zarządu Związku i dzielne, stanowcze zachowanie się kolegów trentyńskich, zdziałało, że tam, gdzie dotąd płaca zecera obracała się między 5 a 7 złr. tygodniowo, obecnie obowiązuje minimum I. klasy cennika normalnego tj., że najniższa płaca wynosi 9 złr., że panuje tam obecnie uregulowany czas pracy i że usunięto wiele innych jeszcze nieprawidłowości.

Także i w innych częściach, objętych Związkiem, zaznaczyć możemy stały przyrost sił, za pomocą których rozpowszechnienie cennika normalnego z każdym dniem postępuje. Zebrane przez Zarząd Związku w dniu 7. października 1898 r. daty, wykazały **776 drukarń przestrzegających cennik,** a tylko 150 drukarń — rozumie się przeważnie obskurnych bud — które nie zatrudniają wogóle towarzyszy, lub w których panują nieuregulowane stosunki, do wykazu tego nie zostało wliczonych.

Zanotować należy znamienny wypadek, a mianowicie rzeczywiste wprowadzenie maszyny do składania w Austryi. Z końcem roku ubiegłego widzieliśmy w 3 miejscowościach 4 maszyn do składania systemu „Typograph“ i 2 systemu „Linotype“ w pełnym ruchu. Zaszczyt powitania pierwszych zwiastunów żelaznego konkurenta typograficznego robotnika ręcznego przypadł miastom Gablonz, Liberzec i Wiedeń. „Teraz pójdzie gładko! Nareszcie poczują owi chciwi, nienasyceni robotnicy, że dni ich są policzone i nareszcie można będzie ich nieskromnym żądaniom kres położyć.“ Takie i tym pododobne myśli budzić się musiały w głowach poszczególnych właścicieli drukarń, gdy słyszeli o wybornem funkcyonowaniu wystawionych maszyn do składania. I w rzeczywistości maszyny zdobywają sobie w Austryi pole zbytu; w czasie, w którym piszemy te słowa, wprowadzono również do Pragi 2 maszyny systemu „Typograph“, a wielkie wiedeńskie przedsiębiorstwo dziennikarskie przygotowuje się właśnie na godne przyjęcie kilku maszyn systemu „Linotype“. Także i koledzy w Lincu zetkną się zapewne bliżej z żelaznym kolegą — gdy sprawozdanie nasze do rąk ich dojdzie. Austryackie Stowarzyszenie akcyjne dla wyrobu „Monoliny“ ogłosiło, po raz niewiadomo który, że wykończenie jego maszyny postępuje raźno, i że w ciągu lata 50 sztuk (?) „Monoliny“ dostarczonych zostanie odbiorcom. Widzimy tedy, że produkcyi naszej ręcznej, zadany ma być w roku bieżącym cios śmiertelny.

Sądzimy, że tak znów bardzo szybko sprawa ta w Austryi nie pójdzie, gdyż mimo wszelkiego wychwalania „nadzwyczajnej wydatności pracy“ wszystkich trzech wspomnianych systemów maszyny do składania, wymaga sprawienie sobie takiego inwentarza gruntownego namysłu i rozważenia wszystkich jego zalet i błędów, tem bardziej, iż wymaga znacznego wkładu kapitałowego. Rozważanie to może wprowadzenie maszyny nieco odwlec, nie może mu jednak zapobiedz.

Wobec tego koniecznem jest zdać sobie z faktu tego jasno sprawę i wyjść naprzeciw grożącemu nam niebezpieczeństwu z męstwem i odwagą. Udać nam się to jednak może tylko wówczas, jeśli nieustannie pracować będziemy nad dalszem wydoskonaleniem naszej organizacyi, która z dawna stanowi nam obronę i ochronę we wszystkich przypadłościach życia i jeśli wszędzie, gdziebyśmy spostrzegli obojętność lub niezrozumienie dla niej, energicznie powoływać będziemy brać naszą do czynu i pozyskiwać dla pięknej i potężnej naszej organizacyi wszystkich stojących od niej zdaleka.

Stoimy bezpośrednio w przededniu rewizyi cennika normalnego z r. 1896, a w takiej chwili winien każdy z nas być gotowym do boju!

Wiele życzeń, które wówczas musiały pozostać nieuwzględnionemi, przedłożonych zostanie ponownie konferencyi, złożonej w równej części z towarzyszy i pryncypałów, która odbędzie się w ciągu bieżącego lata, przyczem nie będzie można nie skonstatować, że ceny środków żywności od roku 1895 znacznie podskoczyły, wobec czego podwyższenie płac minimalnych we wszystkich krajach jest nieodzowne; także i inne pozycye cennika domagają się reformy, mianowicie postanowienie o skali uczni, o dniu roboczym, o obsługiwaniu maszyn i t. p. Reformy te jednak tylko wówczas wypadną dla nas pomyślnie, jeśli nie damy się uwieźć narodowymi lub jakimikolwiek sporami, lecz silnie i gotowi do ofiar popierać będziemy naszych zastępców. Nie brak też usiłowań, aby kolegów rozbić i poróżnić. Pryncypałowie np. czescy, wzbraniają się, bez racyonalnych powodów, wziąć udział w ogólnej konferencyi w Wiedniu i mają zamiar nietylko z kolegami czeskimi ułożyć oddzielny cennik, ale nadto agitują w innych krajach, aby pryncypałowie na konferencyi wiedeńskiej się nie jawili. Jak było do przewidzenia, ogół kolegów przeciwko zamachowi temu zaprotestował energicznie, gdyż nietylko w Czechach, ale i w całej Austryi na licznych i dobrze uczęszczanych zgromadzeniach po stowarzyszeniach i filiach uchwalono jednogłośnie przeprowadzić rewizyę cennika tylko i jedynie w ramach Związku, wspólnie z wszystkimi towarzyszami drukarskimi w Autryi. Tak być powinno i samo się przez się rozumie, że każdy zamach na naszą jedność, zkądkolwiekby on pochodził, zostanie w ten sam jednomyślny i energiczny sposób odparty.

Wielkie zaniepokojenie wywołało rozporządzenie namiestnictwa morawskiego z dnia 18. lipca 1898 roku, którem na mocy reskryptu ministerstwa handlu, udzielono gremium drukarzy berneńskich zezwolenia na wykonywanie w niedzielę kartek pośmiertnych i pilnych druków dla władz publicznych. Nie ma potrzeby rozwodzić się nad tem, że koledzy berneńscy zebrali się natychmiast na ogólne zgromadzenie, na którem zaprotestowali energicznie przeciwko temu zamachowi na odpoczynek niedzielny, a nadto uchwalili, iż pod żadnym warunkiem w niedzielę pracować nie będą. Ze względu, iż zamierzone tu złamanie odpoczynku niedzielnego niezawodnie i w innych miejscowościach znalazłoby naśladowców, poczyniono odpowiednie kroki, aby rozporządzenie to zostało cofniętem. Dnia 27. września 1898 udała się deputacya do ministra handlu dr. Baernreitera, pod wodzą posła do Rady państwa tow. dr. Leona Verkaufa, w skład której wchodziło prezydyum Zarządu Związku (Reifmüller, Swoboda i Zeh), tudzież przewodniczący Zgromadzenia Towarzyszy z Berna kol. Thurner z zażaleniem na wydanie zezwolenia na drukowanie w niedzielę kartek pośmiertnych i pilnych robót dla władz publicznych i z żądaniem cofnięcia tego rozporządzenia. Gdy minister dr. Baernreiter po wywodach kol. Thurnera, któremu znakomicie sekundował szczególnie poseł dr. Verkauf, nabrał przekonania, że rozporządzenia tego nie wywołała żadna nagła potrzeba i tylko zdolne jest zakłócić bezpotrzebnie w wysokim stopniu pokój panujący w przemyśle, przyrzekł on postarać się o to, by rozporządzenie to zostało cofnięte. Dnia 28. stycznia 1899 orzekło ministerstwo handlu, iż „zabrania się wykonywania w niedzielę tak kartek pośmiertnych, jak i druków dla rządowych i autonomicznych władz.“

Z krótkiego tego przedstawienia widocznem jest, że w szeregach naszych kolegów panuje świeże, pulsujące życie i że wszędzie czuwają straże, gdy chodzi o obronę dotychczasowych, lub o ułatwienie nowych zdobyczy. O szczegółach pracy agitatorskiej i organizatorskiej mówimy na innem miejscu niniejszego sprawozdania.

O rozwoju naszego Związku i o jego świadczeniach znajdują się wyczerpujące daty w części urzędowej i statystycznej. Daty te dowodzą, że czynność Związku nie jest skierowaną na efekt zewnętrzny, ale że dąży on stale do podniesienia stopnia życiowego, należących doń towarzyszy zawodowych w każdym kierunku i zbliżenia ich do warunków godnych człowieka kulturnego. Jeżeli zaś ofiary ponoszone przez członków dla Związku są znaczne, to wyniki jego pracy sowicie je wynagradzają.

II. Część urzędowa.

1. Zjazd Związkowy.

Etapem w rozwoju naszej organizacyi nazwać można odbyty w dniach od 11. do 15. sierpnia 1898 r. w Gracu III. Zwyczajny Zjazd Związkowy. Zjazd ten zjednoczył obok zastępców wszystkich 15 stowarzyszeń Związkowych z wszystkich krajów austryackich, także i zastępców licznych zaprzyjaźnionych zagranicznych i tutejszych organizacyj, miał tedy charakter ściśle międzynarodowej solidarności. W obradach wzięło udział 36 delegatów Stowarzyszeń związkowych uprawnionych do głosowania, a mianowicie było delegatów z Czech 5, z Bukowiny 1, z Dalmacyi 1, z Galicyi 3, z Karyntyi 1, z Krainy 1, z Pobrzeża 1, z Morawy 2, z Austryi Niższej 10, z Austryi Wyższej 2, z Solnogrodu 1, z Szląska 1, z Styryi 4, z Tyrolu-Voralbergu 1 i z Tryentu 1, reprezentujących razem 7827 członków i uprawnionych do oddania 84 głosów. Jako miłych gości witaliśmy na zjeździe sekretarza Związku francuskiego kol. A. Keufera z Paryża, międzynarodowego sekretarza drukarskiego kol. Fryderyka Siebenmanna z Berna, zastępców węgierskich stowarzyszeń drukarskich, kol. Władysława Nowickiego z Budapesztu i kol. Stefana Korunkę z Preszburga, dalej zastępcę kroackiego stowarzyszenia drukarskiego kol. Stefana Timeta z Zagrzebia. Prócz wymienionych, obecni byli zastępcy wiedeńskiego Zgromadzenia Towarzyszy, wiedeńskiego klubu zecerów gazetowych, wiedeńskiego Stowarzyszenia pomocników drukarskich, austryackiego Stowarzyszenia introligatorów, Stowarzyszenia zawodów graficznych w Gracu, austr. komisyi zawodowej, styryjskiej komisyi zawodowej, wreszcie delegaci socyalno-demokratycznego zastępstwa partyjnego. Z zarządu Związku przybył pierwszy zastępca przewodniczącego i 6 członków, którzy mieli przydzielone referaty. Komisya kontrolująca wysłała swego przewodniczącego. Porządek dzienny był tym razem szczególnie obszerny i obejmował prócz statutowo przepisanych punktów, cały szereg wniosków, zdążających do zmiany uchwalonego na Zjeździe w Pradze regulaminu, w kierunku rozszerzenia świadczeń, a których uchwalenie byłoby znacznie obciążyło budżety stowarzyszeń Związkowych. W interesie spokojnego rozwoju Związku, szczególnie zaś w interesie małych stowarzyszeń, które absolutnie nie byłyby w możności, uczynić zadość dalej idącym zobowiązaniom, zmuszonym był Zarząd Związku zająć wobec tych wniosków stanowisko oporne, a rezultat głosowania okazał jasno, że zastępcy poszczególnych krajów uznawali argumenty przez referentów naprowadzone. — Wnioski Zarządu Związku, dotyczące zmiany statutów Związku zostały z nieznacznemi zmianami uchwalone, a także i inne punkta porządku dziennego znalazły odpowiednie swemu znaczeniu załatwienie. Dla wyczerpania przedstawionego Zjazdowi porządku dziennego i ukończenia prac, potrzebował Zjazd 6 pełnych posiedzeń jawnych, a nadto kilka poufnych i komisyjnych. Przebieg obrad przedstawił szczegółowo protokół, zamieszczony w organach Związku „Vorwärts“, „Veslavin“, „Ognisko“, „Il Risveglio“ — z tego powodu wymieniamy tu pokrótce tylko najważniejsze uchwały.

Orzeczenie Związkowego Sądu polubownego w sporze między kolegami Kellerem i Zimmermanem a Stowarzyszeniem tyrolskiem— uznano za właściwe i słuszne.

Uchwalono zawrzeć prowizoryczną umowę co do wzajemności z Stowarzyszeniem preszburskiem, z tem zastrzeżeniem, że Stowarzyszenie to przystąpi bezzwłocznie do węgierskiego stowarzyszenia krajowego, skoro władza zatwierdzi jego statuty.

Ustępującemu Zarządowi Związku udzielono absolutoryum.

Wybory nowego Zarządu Związku dały następujący rezultat: Wybrano: Przewodniczącym kol. Franciszka Reifmüllera, pierwszym zastępcą przewodniczącego kol. Jana Zeh'a, drugim zastępcą przewodniczącego kol. Alojzego Swobodę, członkami Zarządu Związku wybrano kolegów: Dworzaczka Józefa, Otta Teodora, Pochopa Leopolda, Reiningera Leopolda, Sauera Józefa, Strassera Ignacego Rudolfa, Sussmanna Dawida. Zastępcami członków Zarządu Związku wybrano: Miess'a Karola, Schiegla Wilhelma i Schönauera Franciszka.

Do komisyi kontrolującej wybrano kolegów: Deila Juliusza, Hukę Ryszarda, Mayera Józefa (z Wiednia), Dametza Józefa (z Lincu) i Feilera Adolfa (z Opawy).

Do złożenia Związkowego Sądu polubownego powołano Stowarzyszenie zapomogowe drukarzy i odlewaczy czcionek dla Tyrolu i Vorarlbergu.

Odnośnie do znacznej liczby wniosków dotyczących członków powołanych do służby wojskowej, uchwalono następującą rezolucyę:

„Zebrani w dniu 12. sierpnia 1898 z okazyi, III. zwyczajnego Zjazdu Związkowego w Gracu, zastępcy wszystkich austryackich Stowarzyszeń drukarskich oświadczają, że jest obowiązkiem przedsiębiorców przemysłowych, zarezerwowanie poprzednio zajętych posad dla tych pracujących, którzy powołani zostali do peryodycznych ćwiczeń wojskowych i przyjęcie ich po powrocie z ćwiczeń do pracy. Zadaniem rządu jest nałożenie tego obowiązku na właścicieli przedsiębiorstw w drodze ustawodawczej. To samo zadanie cięży również na Radzie państwa. Wzywa się Związek posłów socyalno-demokratycznych, aby wniosek odnośny bezpośrednio po otwarciu parlamentu wnieśli“.

Dalej przyjęto następujący wniosek:

„Należy nawiązać rokowania ze stowarzyszeniami dobroczynnemi, celem obmyślenia pomocy, względnie wsparcia, dla kolegów powołanych do ćwiczeń wojskowych. Rozumie się samo przez się, że odnośni koledzy, którzyby z wsparć tych zamierzali korzystać, musieliby wnosić do Stowarzyszeń dobroczynnych wyższe wkładki od dotychczasowych. Także i inni koledzy winni być zobowiązani, pilniej i wydatniej popierać te stowarzyszenia. Wreszcie należy poruszyć na Zjeździe związkowym kwestyę, w jakiby sposób można rozszerzyć stowarzyszenia dobroczynne na całe państwo austryackie“.

W art. I. postanowień pragskiego zjazdu Związkowego w punkcie 4. ust. 4. zmieniono ostatnie zdanie jak następuje:

„W takiem razie uzyskałby członek prawo do pobierania zapomogi dopiero po tylu tygodniach, za ile ponad 4 tygodnie z wkładkami zaległ“.

W § 2. Regulaminu o zapomogach dla pozostających bez pracy w miejscu zmieniono pierwszy ustęp punktu 6. jak następuje:

„6. Członkowie przybywający ze Stowarzyszeń zagranicznych, mogą wówczas tylko uzyskać zapomogę dla niemających zajęcia w miejscu, jeśli do Stowarzyszeń wzajemnych tak długo opłacali wkładki, żeby uprawnieni byli do pobierania tejże zapomogi także w Stowarzyszeniu macierzystem. Członkowie jednakże tacy muszą przed zgłoszeniem się do zapomogi, opłacić w austryackich Stowarzyszeniach związkowych przynajmniej 26 wkładek tygodniowych i przez ten czas pracować“.

Do punktu 7. tegoż paragrafu uchwalono dodać ustęp następujący:

„Członkowie, którzy z powodu braku zajęcia przeszli do innego zawodu, winni przez pierwszych 13 tygodni opłacać pełne wkładki, zyskują natomiast

na wypadek, gdyby w ciągu tego czasu wrócili do zawodu drukarskiego, pełne prawa do zapomogi dla niemających kondycyi w miejscu, w wymiarze odnośnych postanowień".

Do punktu 8. tegoż paragrafu dodano ustęp następujący:

„Jeśli członek taki w przeciągu 26 tygodni powróci do okręgu związkowego, uprawnionym jest do pobierania tej zapomogi już po jednotygodniowem kondycyonowaniu".

Dalej polecono Zarządowi Związku poczynić studya nad projektem rewizyi regulaminu dla wsparcia inwalidowego w kierunku podwyższenia tych zapomóg i złożyć w sprawie tej sprawozdanie na następnym Zjeździe związkowym, względnie przedłożyć odpowiednie wnioski. Również wyrażono życzenie, aby Zarząd Związku miał na oku tym razem odrzucony wniosek o rozszerzenie czasu trwania zapomogi dla sierót do ukończonego 16. roku życia.

Z kolei uchwalono zmianę statutu Związkowego, którą Zarząd Związku przedłożył władzy do zatwierdzenia. Zmiany te poczyniono:

W § 9. punkt 1:

„Zjazdy związkowe odbywać się mają w przyszłości co trzy lata, a nie jak dotąd co dwa lata".

W § 9. punkt 2:

„Stosunek, w jakim poszczególne Stowarzyszenia związkowe na Zjeździe mają być reprezentowane, ustanawia się, jak następuje: każde Stowarzyszenie, liczące do 500 członków, wybiera jednego delegata. W większych Stowarzyszeniach przypada na każdych 500 członków 1 delegat. Ułamków poniżej 100 nie uwzględnia się, ułamki powyżej 100 uprawniają również do wyboru delegata.

Koszta delegacyi na Zjazdy związkowe, jak również na konferencye, zwoływane przez Zarząd Związku, pokrywane będą na przyszłość na wspólny rachunek wszystkich Stowarzyszeń związkowych i będą takowe rozdzielone na poszczególne. Stowarzyszenia przez sekretarjat Związku, wedle każdorazowej liczby członków.

Mniejszość Stowarzyszenia może być również na Zjeździe zastąpioną, gdy ta reprezentuje przynajmniej jedną trzecią część członków obecnych na Walnem Zgromadzeniu; delegaci mniejszości mają się wykazać mandatem, podpisanym przez tych, którzy ich wybrali, a uwierzytelnionym przez Wydział Stowarzyszenia.

Przez wysłanie zastępców mniejszości, nie może być przekroczoną liczba uprawnionych do głosowania delegatów.

Koszta reprezentantów mniejszości winne odnośne Stowarzyszenia pokrywać z własnych funduszów".

Końcowy ustęp § 9. ustęp 2:

„Stowarzyszenia mogą wysłać mniejszą liczbę delegatów, aniżeli na nich przypada."

został skreślony.

Punkt 7. tegoż paragrafu wystylizowano jak następuje:

„7. Zjazd związkowy rozstrzyga z reguły większością głosów obecnych delegatów. Na żądanie jednak delegatów choćby jednego tylko Stowarzyszenia, zarządzone być musi głosowanie wedle Stowarzyszeń, a to na podstawie rzeczywistej liczby członków.

Gdyby się okazało, iż przez odrzucenie w powyższy sposób jakiegoś wniosku, interesy Związku mogłyby ucierpieć, wówczas na zarządzenie Zarządu Związku ma nastąpić w łonie Stowarzyszeń związkowych nad wnioskiem tym w ciągu ośmiu tygodni ogólne głosowanie. Stowarzyszenia związkowe winny wynik głosowania, z dokładnem podaniem liczby głosujących, w oznaczonym czasie podać do wiadomości Zarządu Związku".

W § 11. zmnieniono punkt 1. jak następuje:

„1. Zarzad Związku składa się z przewodniczącego, 2 zastępców przewodniczącego, 12 członków i 6 zastępców.

Do powzięcia uchwał Zarządu Związku potrzebną jest obecność dziewięciu członków.

Uchwały zapadają większością głosów; w razie równości głosów wniosek upada".

Równocześnie uprawniono Zarząd Związku do poczynia żądanych przez władzę formalnych lub małoznacznych zmian, gdyby od tego zawisłem było zatwierdzenie statutów Związku.

Stowarzyszenie niższo-austryackie upoważniono do poczynienia potrzebnych wskutek zmiany statutu wyborów uzupełniających do Zarządu Związku.

Ustanowienia jednolitych wkładek członków dla wszystkich Stowarzyszeń związkowych zaniechano.

Organa związkowe „Vorwärts", „Veleslavin", „Ognisko" i „Il Risveglio" uznano za przymusowe i postanowiono, że takowe odstępywane być mają Stowarzyszeniom związkowym po cenie 4 ct. od numeru dla wszystkich członków. Zjazd związkowy oświadczył również, iż organa związkowe mogą być w miarę funduszów subwencyonowane z kasy Związkowej.

Zezwolono także, na życzenie kolegów czeskich, by wychodzące dotąt trzy razy w miesiącu pismo „Veleslavin" z Nowym rokiem zmienione zostało na tygodnik.

Wypracowana przez Zarząd Związku, na polecenie Zjazdu pragskiego, pragmatyka służbowa dla urzędników i sług Związku, której główne zasady podane były w sprawozdaniu z czynności Związku za rok 1896 — uzyskała zatwierdzenie.

Niejednokrotnie omawiana tak na Zjazdach drukarskich przedzwiązkowych, jak i związkowych sprawa przymusowego wprowadzenia pośrednictwa pracy we wszystkich Stowarzyszeniach związkowych, znalazła tym razem szczęśliwe rozwiązanie, przez przyjęcie ogólnie obowiązującego regulaminu dla biura stręczenia pracy.

Przeprowadzenie uzupełniających wyborów do cennikowego sądu rozjemczego poruczono Zarządowi Związku.

Ze względu na obecną rewizyę cennika, polecono Zarzadowi Związku, aby zebrał życzenia i sprawozdania od zarządów stowarzyszeń względnie komisyj cennikowych, jak również od stowarzyszeń zecerów gazetowych, stowarzyszeń maszynistów i odlewaczy czcionek odnoszące się do spraw cennikowych, a zebrany w ten sposób materyał zestawił, uwzględnił potrzebne poprawki i uzupełnienia i przedłożyj je konferencyi zastępców wszystkich kół koleżeńskich. Konferencya ta winna zadecydować ostatecznie, jakich środków i kroków użyć należy do ukończenia pertraktacyj cennikowych. Przytem polecono Zarządowi Związku, aby szczególną uwagę zwrócił na sprawę maszyny do składania.

Uchwalono, że miejscem, gdzie odbyć się ma następny Zjazd związkowy, ma być miasto Wiedeń. Na zjeździe tym ma być zadecydowanem, gdzie odbyć się ma Zjazd późniejszy.

W sprawach osobistych uwzględniono protest pewnego kolegi przeciwko wykluczeniu go ze stowarzyszenia w Solnogrodzie, natomiast żądaniu 3 innych członków, aby im powrócono dawniej nabyte prawa, które z własnej winy utracili — odmówiono.

Z ścisłego tego wyliczenia najważniejszych spraw, będących przedmiotem obrad, poznać można z łatwością, że Zjazd ten zajmował się zarówno szczerze zawodowemi, jak i humanitarnemi zadaniami naszej organizacyi, do pierwszych należą uchwały dotyczące ekonomicznego podniesienia naszego bytu, do drugich postanowienia dążącego do skonsolidowania naszych gałęzi zapomóg. Debaty toczyły się bez wyjątku poważnie, a delegaci brali w nich udział z tą sumiennością, którą odznaczały się wszystkie nasze dotychczasowe zjazdy.

Żywe zainteresowanie budziły obrady nasze również u zastępców krajowych i zagranicznych bratnich organizacyj, którzy wielokrotnie zabierali głos bądź dla własnej informacyi, bądź dla wyjaśnień; szczególną uwagę zwracały wywody kolegów A. Keufera z Paryża, który opisywał organizacyę Związku francuskiego i korzystne wrażenie jakiego doznał podczas swojej podróży informacyjnej przez Niemcy i Austryę. Nie mniejsze zainteresowanie budziły wywody międzynarodowego sekretarza drukarskiego, kolegi Fryderyka Siebenmanna z Berna, który wyjaśnił w znakomity sposób stosunki panujące w zagranicznych Związkach.

W czasie trwania Zjazdu związkowego obchodziło Stowarzyszenie styryjskie 50-letni jubileusz istnienia, który miał przebieg bardzo serdeczny. Uprzejmość i gościnność kolegów grackich była tak uprzedzającą, że zapewne uczestnicy stale i mile jubileusz ten wspominać będą.

Obchód ten uroczysty był godnem ze wszech miar zakończeniem III. zwyczajnego Zjazdu związkowego.

---

2. Zarząd Związku.

Przechodząc do właściwego sprawozdania Zarządu Związku, należy nadmienić, że odbył on w roku sprawozdawczym 18 posiedzeń, a mianowicie: 10. i 30. stycznia, 3. i 7. kwietnia, 5. i 20. maja, 10. i 23. czerwca, 14. i 18. lipca, 2. i 25. sierpnia, 16. września, 13. i 29. października, 23. listopada i 7. i 29. grudnia. Kierownictwo spraw spoczywało aż do Zjazdu w Gracu w rękach pierwszego zastępcy przewodniczącego kol. Jana Zeha, nadto sprawowali czynności, aż do tego czasu: drugi zastępca przewodniczącego kol. Franciszek Schönauer; zaś jako członkowie Zarządu: Józef Dworzaczek, Józef Mayer, Karol Miess, Leopold Pochop, Józef Sauer, Dawid Sussmann, Alojzy Swoboda, Adolf Wielschke; jako zastępca: Franciszek Antosch (wszyscy z Wiednia); jako członkowie komisyi kontrolującej koledzy: Juliusz Deil, Henryk Dutzi, Ryszard Huka (wszyscy trzej z Wiednia), Karol Krunert (z Pragi) i Wiktor Stingl (z Gracu). — Dnia 25. sierpnia ukonstytutował się nowo wybrany w Gracu Zarząd Związku pod przewodnictwem prezesa kol. Franciszka Reifmüllera. (Nazwiska członków obecnie urzędującego Związku znajdują się w sprawozdaniu ze Zjazdu, poprzedzającem niniejsze). Liczba nadesłanych do przewodniczącego lub sekretaryatu przesyłek pocztowych dosięgła 2211 numerów (w roku poprzednim 2104), wysłano zaś 1621 listów i 1078 posyłek druków, razem 2699 sztuk (w roku poprzednim 2227).

Wykazany stały wzrost frekwencyi pocztowej sam już świadczy o tem, że praca, którą wykonać się musi, coraz większe przybiera rozmiary, i że zarówno funkcyonaryusze Związku, jak i funkcyonaryusze Stowarzyszeń z wielkiem pracować muszą zaparciem, by odpowiedzieć wszystkim nałożonym na nich obowiązkom. Jeśli do tego zważymy i resztę pracy administracyjnej, jakiej szeroko rozgałęziona organizacya nasza wymaga, wówczas dopiero można osądzić, jakiego potrzeba wysiłku, aby sprawy wszystkie w właściwym czasie były załatwione.

Z ważniejszych zdarzeń i uchwał Zarządu Związku pragniemy wymienić następujące:

Z powodu przystąpienia do Związku Stowarzyszenia w Tryencie, utworzono z dniem 1. lipca 1898 r. stacyę płatniczą dla podróżnych w Tryencie i ustanowiono tury Brix-Tryent, Meran-Tryent i Tryent granica koło Ala. Z tymże dniem zniesiono tury dla podróżnych od granicy koło Ala do Brix i Meranu i naodwrót. — Bezpośrednia tura Tryest-Fiume i naodwrót również została zniesioną, podróżnym zaś polecono odwiedzać leżącą w pośrodku stacyę płatniczą w Pola. — Nowo ustanowiono natomiast turę dla podróżnych Tryest-Wenecya (okrętem) i Tryest-Zara (okrętem) i odwrotnie.

Żądania stowarzyszenia preszburskiego, aby Związek austryacki wypłacał podróżnym wsparcie nietylko do węgierskiej granicy, ale aż do Preszburga, nie uwzględniono.

Z powodu, że w ostatnim roku zdarzało się bardzo często, że udający się w podróż członkowie żądali, bez ważnych powodów, by im książki kwitowe posyłano w drogę, co powodowało rozmaite nieprawidłowości, oświadczył Zarząd Związku, że posyłanie późniejsze książeczek kwitowych tylko wówczas jest dopuszczalnem, gdy kolega zmuszonym jest natychmiast udać się w podróż, aby zdążyć na czas do objęcia kondycyi.

W myśl postanowień przejściowych regulaminu dla inwalidów, wliczono przystępujących korporatywnie dotychczasowych członków Stowarzyszenia zaratyńskiego do I. klasy z uwagą, że wliczenie później wstępujących nastąpi w myśl obowiązujących przepisów regulaminu. — Temuż stowarzyszeniu przyzwolono wliczyć czas należenia dla nabycia prawa do pobierania wsparcia dla wdów i sierót od dnia 1. stycznia 1896 roku począwszy.

Komitetowi redakcyjnemu czasopisma „Il Risveglio“, przyznano za numer honorarium dla redakcyi w kwocie 5 złr. i zgodzono się na zatrzymanie dotychczasowego redaktora.

Redakcyi „Ogniska“ podwyższono honoraryum na 10 złr. od numeru i przyjęto do wiadomości wybór kol. Jana Woźniaka na redaktora, w miejsce kol. Obirka, który ustąpił.

W sprawach organizacyjnych i cennikowych zmuszonym był Zarząd Związku często wysyłać delegatów, których interwencyi zawdzięczać należy, że grożące wybuchem dyferencye zostały wyrównane, wybuchłe zaś zostały załagodzone lub co najmniej zlokalizowane. W każdym razie złączoną z tem była wydatna praca w kierunku uświadomienia, a przez osobiste zetknięcie się uzyskane informacye dały możność Zarządowi Związku przedsięwzięcia zawsze odpowiednich środków dla zapobieżenia złemu. O liczbie tych delegacyj i miejscowościach, do których były wysyłane, zdajemy sprawę na innem miejscu. (Strona 22).

Zarząd Związku miał wielokrotnie sposobność, interweniować u kompetentnych władz w sprawie usunięcia rażących nadużyć w różnych miejscowościach, a przedsięwzięte w tym kierunku kroki, uwieńczone były zawsze dobrym skutkiem. Tak np. usunięto niesłychane naruszenie spoczynku niedzielnego podczas akcyi cennikowej u Czoppa w Czerniowcach po energicznem odniesieniu się do miarodawczych osób. — Odnośnie do częściowego zniesienia odpoczynku niedzielnego w Bernie drogą rozporządzenia ministerjalnego, wysłano deputacyę, złożoną z prezydyum Zarządu Związku i zastępcy berneńskiego Zgromadzenia Towarzyszy do ministerstwa handlu, co spowodowało cofnięcia wzmiankowanego rozporządzenia. (Patrz obszerne sprawozdanie z tej akcyi w „I. Część ogólna“). — Przeciwko zaprowadzeniu 3-letniej nauki w Celowcu i przeciwko pracy kobiet w drukarniach i odlewarniach czcionek protestowano u centralnego inspektora przemysłowego, radcy dworu Kleina, ustnie i pisemnie, na skutek czego otrzymaliśmy z centralnego inspektoratu przemysłowego pismo, z którego wypływa, że tylko wówczas czteroletni czas praktyki może mieć zastosowanie do drukarń prowadzonych na sposób fabryczny, jeżeli istnieją odnośne postanowienia po myśli §. 114 ust. przemysłowej. Drugiem pismem podał nam centralny inspektor przemysłowy do wiadomości, że odnośnie do pracy kobiet w drukarniach i odlewarniach czcionek, polecił poszczególnym p. inspektorom przemysłowym, aby mu o stosunkach wspomnianych nadesłali wyczerpujące sprawozdania, na podstawie których ma zamiar czynić kroki dla ich ochrony.

Ustanowiony przez Zarząd Związku jeszcze z roku 1897 komitet dla sprawy maszyn do składania, odbył w 1898 roku 8 posiedzeń, a to 15., 20. i 30. stycznia, 17., 20. i 28. lutego, 25. marca i 1. kwietnia. Na ostatniem posiedzeniu ukończył komitet prace i rozesłał do wszyskich prowincyonalnych komitetów ostatecznie opracowany Projekt cennika dla składu maszynowego, z uwagą, że projekt ten służyć ma za podstawę do obrad sądu

rozjemczego. Po nader uciążliwych pertraktacyach, wśród których propozycyom towarzyszy przeciwstawiono kilkakrotnie propozycye pryncypałów, przyjęto dnia 14. marca 1899 prowizoryczny cennik dla składu maszynowego, którego brzmienie zamieścił „Vorwärts“ w nr. 11 z 17. marca 1899, a za nim i inne organa Związku. Jeżeli nie wszystkie życzenia zostały cennikiem tym objęte, to w każdym razie uzyskano fundament, na którym z czasem po zużytkowaniu doświadczeń późniejszych, można będzie odpowiedni cennik dla zecerów maszynowych wybudować. Zasadniczo przyjęto do cennika tego postanowienia, że tylko prawidłowo wypisani zecerzy mogą być używani do pracy przy maszynie do składania, że skład maszynowy wykonywany być może tylko w pewnych pieniądzach i że rzeczywity czas pracy nie może przekroczyć 8 godzin dziennie. Minimum płacy dla zecera maszynowego wynosi 50% więcej, niż miejscowe minimum. Przeciętną wydatność pracy na godzinę po ośmiotygodniowej nauce oznaczono w cenniku przy Linotypie na 5000, przy Monolinie i Typographie na 3500 liter. Czas nauki ograniczono na 10 tygodni. W czasie nauki pobierać ma zecer przy maszynie miejscowe minimum, wraz z 25% dodatkiem.

Zaprojektowana przez Związek nasz konferencya dla lepszego ukształtowania wzajemności, odbyła się w dniach 6. i 7. lutego w Monachium i wzięli w niej udział zastępcy Związku drukarzy niemieckich, Związku austryackich stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek, szwajcarskiego Związku typografów, alzacko-lotaryngskiego Związku drukarzy i międzynarodowego sekretaryatu drukarskiego.

Na porządku dziennym były następujące sprawy: 1) Uregulowanie stosunku wzajemności między biorącymi udział w konferencyi Związkami; 2) dyskusya nad międzynarodowym sekretaryatem drukarskim i 3) rozmaitości. — Przedewszystkiem przystąpiono do dyskusyi nad obecnym wzajemnym stosunkiem poszczególnych Związków do siebie, która wielce przyczyniła się do wyświetlenia licznych nieporozumień. Następnie przystąpiono do omówienia przyszłego ukształtowania umów co do wzajemności na podstawie projektu wypracowanego przez komitet centralny szwajcarskiego Związku typografów. W pierwszej linii wskazano na konieczność, możliwie najbardziej jednolitego ukształtowania postanowień co do czasu należenia dla nabycia prawa do pobierania zapomóg, co do czasu ich trwania i wysokości, które we wszystkich w rachubę branych Związkach są różne.

Delegaci niemieccy okazali gotowość zaproponowania na najbliższem walnem zgromadzeniu skrócenia czasu należenia uprawniającego do pobierania wsparcia dla nie mających zajęcia w miejscu z 100 na 75 tygodni, dla przybyłych zaś, uprawnionych już w macierzystem stowarzyszeniu do pobierania tej zapomogi członków związków zostających w stosunku wzajemności, prawo to rozpoczynałoby się również dopiero po 26 tygodniach opłacania wkładek w Niemczech, tak, że stosunki w tym względzie zrównałyby się mniejwięcej z warunkami austryackimi. — W sprawie wsparcia dla podróżnych wyrażono życzenie, aby w Niemczech zaprowadzono jednolitą zapomogę, czyli, aby zniesiono zielone legitymacye; nowo-wypisanym zaś, którzy bezpośrednio po wypisie przystąpią do Związku, a z tego powodu lub z powodu wystąpienia w obronie zasad Związku utracili kondycyę, by wręczano legitymacye dla podróżnych już po opłaceniu jednej wkładki. Co do wsparć dla niemających zajęcia w miejscu, dla podróżnych i chorych uchwalono zasadę, że wsparcia pobrane w jednem stowarzyszeniu wzajemnem, nie mogą być wliczane w drugiem. — Odnośnie do zapomogi dla inwalidów i kosztów pogrzebowych, zastrzega szwajcarski Związek typografów dotąd u nich obowiązujący dwuletni czas należenia, także i do takich przybyłych z zagranicy członków stowarzyszeń wzajemnych, którzy w macierzystem stowarzyszeniu prawo do tych wsparć już nabyli. Zastępcę Związku typografów uproszono, by wystarał się o zniżenie wymaganego czasu należenia na rok jeden, a na wypadek niezdolności stałej do pracy wskutek przygody, aby wypłaconem było wsparcie inwalidowe natychmiast wedle zwykłego najniższego wymiaru. Członkom, którzy umrą przed nabyciem prawa, zastrzeżone winno być wsparcie pogrzebowe. — Rezultatem dyskusyi w tym

przedmiocie było ustanowienie projektu umowy co do wzajemności, zawierającego wyrażone w niej życzenia. Wreszcie zgodzono się na to, że międzynarodowemu sekretarjatowi wręczony ma być należycie wystawiony egzemplarz każdej umowy co do wzajemności. — Przy drugim punkcie porządku dziennego złożył międzynarodowy sekretarz wyczerpujące sprawozdanie z prac sekretarjatu, przez które coraz bliższy zyskuje się kontakt między poszczególnymi Związkami. Po przeprowadzonej dyskusyi nad sprawozdaniem i nad kompetencyą sekretarjatu i komisyi nadzorczej międzynarodowej, przyszła konferencya do przekonaia, że przed rokiem 1899 lub 1900 nie ma potrzeby zwoływania międzynarodowego kongresu drukarskiego. — Przy punkcie „Różności“ poruszono sprawę środków ochronnych przy podaży kondycyj z zagranicy i zgodzono stę na to, że członkowie na każdy wypadek winni przed przyjęciem kondycyi zasięgnąć informacyi u odnośnego funkcyonaryusza stowarzyszenia. (Adresy tych funkcyonaryuszy podawane bedą od czasu do czasu w organach związkowych). Prócz tego przeprowadzono żywą wymianę zdań w sprawie wystawiania książek kwitowych i legitymacyj podróżnych, co wpłynie niezawodnie na uniknięcie wielu pomyłek.

Zredagowany na konferencyi monachijskiej projekt umowy co do wzajemności, poddany był w szwajcarskim Związku typografów powszechnemu głosowaniu, poczem projekt ten, poddany ostrej krytyce w „Helveckiej Typographii“, skierowanej dziwnym zbiegiem okoliczności przeciwko §. 4. umowy, w myśl którego niedopuszczalnem było zawarcie umowy z innem stowarzyszeniem o podobnej tendencyi w obrębie kontrahującego Związku — został odrzucony. Gdy postanowienie to zawarte jest we wszystkich dotychczas zawartych umowach naszego i niemieckiego Związku, i to w ostrzejszej jeszcze formie, a słuszność jego aż dotąd nie była przez Związek szwajcarski zwalczaną, rezultat tego głosowania wywołać musiał znaczne rozgoryczenie.

Na późniejszą propozycyę centralnego komitetu szwajcarskiego Związku typografów, wystosowaną do Zarządu Związku austryackiego, aby zawartą dawniej z austryacką drukarską komisyą zjazdową umowę utrzymać nadal w mocy, zgodził się Zarząd Związku z zastrzeżeniem, że odtąd członkowie szwajcarskiego Związku typografów traktowani będą w Austryi zupełnie tak samo, jak nasi członkowie w Szwajcaryi. Odnośnie do tej uchwały, otrzymały też zarządy naszych stowarzyszeń odpowiednie instrukcye.

Podanie stowarzyszonia preszburkiego o zawarcie umowy co do wzajemności przesłano, z podaniem przemawiających za tem powodów, do zaopiniowania Zarządowi węgierskiego stowarzyszenia krajowego w Budapeszcie. Gdy Zarząd ten oświadczył się przeciwko projektowi preszburskiemu, pozostawił Zarząd Związku roztrzygnięcie tej sprawy Zjazdowi związkowemu, gdzie po wysłuchaniu gruntownych wywodów delegatów tak przeszburskiego, jak i budapeszteńskiego stowawarzyszenia, uprawniono Zarząd Związku do zawarcia z Stowarzyszeniem preszburskiem prowizorycznej umowy. Stało się to pod klauzulą, że stowarzyszenie preszburskie połączy się z budapeszteńskiem stowarzyszeniem krajowem bezpośrednio po zatwierdzeniu nowych statutów. — Przyjęty na Zjeździe Związkowym w Gracu wniosek niższoautsryackiego stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, aby nawiązać rokowania ze stowarzyszeniami dobroczynnemi o ufundowanie wsparć dla powołanych do peryodycznych ćwiczeń wojskowych kolegów, odstąpiono wiedeńskiemu stowarzyszeniu dobroczynnemu do dalszego traktowania. — Uchwaloną na Zjeździe Związkowym rezolucyę w sprawie powołanych do służby wojskowej członków, przesłano Związkowi socjalno-demokratycznych posłów do parlamentu do dalszego zużytkowania, na co otrzymano pismo, donoszące, że rezolucya ta w nieco rozszerzonej formie wniesioną zostanie na posiedzeniu Rady państwa.

Zarząd Związku postanowił wydać spis wiernych cennikowi oficyn, który dodany był jako załącznik do „Vorwärts!“ Dalej wydał zarząd Związku kwestyonaryusz, dla zebrania życzeń odnośnie do przyszłej rewizyi cennika, wyznaczając termin do nadsyłania odpowiedzi na dzień 15. lutego 1899.

Przy przeprowadzonym przez Zarząd Związku na polecenie Zjazdu Związkowego wyborze uzupełniającym do cennikowego Sądu rozjemczego wybrano kolegów: Dworzaczka Józefa, Hofstettera Józefa, Marx'a Karola, Pflanzla Józefa, Reifmüllera Franciszka i Maurycego Leopolda Spielmanna.

Namiestnictwo zwróciło wniesione przez Zarząd Związku do zatwierdzenia zmiany statutu, z następującym reskryptem:

L. 108.874.

Wysokie c. k. ministerstwo spraw wewnętrznych, reskryptem z dnia 12. listopada 1898 l. 35.894 oznajmiło, iż nie ma nic przeciwko wniesionej tu dnia 24. października r. b. zmianie statutu Związku austryackich Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów.

C. k. niższo-austryackie namiestnictwo.

Wiedeń, 15. grudnia 1898. W zastępstwie:

Marx.

Na skutek tego postanowiono wydrukować statut związkowy i zaopatrzyć go tak pierwszą klazulą zatwierdzającą, jak i klauzulą przyjmującą do wiadomości zmiany. Równocześnie odniesiono się do niższo-austryackiego Stowarzyszenia z wezwaniem, aby w myśl uchwały Zjazdu Związkowego, przedsięwzięło w właściwym czasie wybory uzupełniające do Zarządu Związku.

Celem uzyskania jednolitości w prowadzeniu obliczeń we wszystkich stowarzyszeniach związkowych wezwano zarządy stowarzyszeń, aby z dniem 1-go stycznia 1890 r. zaprowadziły w księgach i rachunkach walutę koronową.

Wreszcie uchwalił Zarząd Związku założyć archiwum Związku, a przeprowadzenie tej uchwały poruczono sekretarzowi Związku, co tenże w sposób przejrzysty wykonał.

Sprawozdanie o najważniejszych zdarzeniach tem jest wyczerpane, następujące bezpośrednio zamknięcia rachunków kasy Związkowej, przedstawia obraz obrotu funduszów Zarządu Związku.

W części III. „Statystyka“ znajduje się przedstawienie obrębu i organizacyi naszego Związku, ruchu członków i działalności naszych stowarzyszeń Związkowych na polu kształcenia, pośrednictwa pracy i zapomóg w roku ubiegłym, jakoteż i od czasu ich założenia, dalej w części IV. do VI. znajdują się dokładne daty, dotyczące praw i obowiązków, a wreszcie stosunek określony umowami co do wzajemności, które polecamy bacznej uwadze wszystkich należących do Związku.

---

3. Zamknięcie rachunków kasy związkowej za rok 1898.

PRZYCHÓD

		zł.	ct.	zł.	ct.
I.	Saldo . .			457	31½
II.	Wkładka związkowa Stowarzyszeń za kwartał I. do IV. 1898:				
	1. Czechy	2827	89		
	2. Bukowina	103	35		
	3. Dalmacya	62	01		
	4. Galicya	721	50		
	5. Karyntya	148	59		
	6. Kraina	150	93		
	7. Pobrzeże	421	20		
	8. Morawa	947	70		
	9. Niższa Austrya	4860	18		
	10. Wyższa Austrya	443	04		
	11. Solnogród	143	91		
	12. Szląsk	292	89		
	13. Styrya	638	04		
	14. Tyrol i Vorarlberg	302	64		
	15. Trentino	37	44	12101	31
III.	Procent poczt. Kasy oszczęd. z r. 1897			38	59
IV.	Różne wpływy			14	—
	Razem . .			12611	21½

ROZCHÓD

		zł.	ct.	zł.	ct.
I.	Czynsz za biuro	200	—		
II.	Wydatki biurowe	16	42		
III.	Oświetlenie, opał, usługa	155	27		
IV.	Przykupno inwentarza	133	07		
V.	Druki	2010	51		
VI.	Oprawy	28	20		
VII.	Płace i dodatki na mieszkanie . . .	2438	—		
VIII.	Honorarya za tłumaczenia	120	—		
IX.	Podatek za personal za rok 1898 . .	20	40		
X.	Koszta delegacyi i strata czasu . .	1431	24		
XI.	„ „ członków komisyi rewizyjnej	109	20		
XII.	Remuneracya dla prowadzących protokół na Zjeździe	90	—		
XIII.	Subwencye: 1. dla „Ogniska“, Lwów .	473	37		
	2. „ „Il Risveglio“, Tryest	242	21		
	3. „ „Typografia“, Praga	157	93		
XIV.	Prenumerata czasopism zawodowych	33	69		
XV.	Urządzenie telefonu i abonament .	14	58		
XVI.	Porta, telegramy, koszta posyłek .	187	45½		
XVII.	Różne wydatki	29	85		
XVIII.	Zwrot pożyczki (reszta)	1000	—	8891	39½
	Saldo . .			3719	82
	Razem . .			12611	21½

4. Bilans.

AKTYWA

		zł.	ct.
I.	Gotówka	450	15
II.	Wkładka do poczt. Kasy oszczędności	3269	67
	Razem . .	3719	82

PASSYWA

		zł.	ct.
I.	Stan kasy z d. 31. grudnia 1898	3719	82
	Razem . .	3719	82

Prócz tego posiada Związek inwentarz i archiwum w przybliżonej wartości 700 zł.

Rewidowano i znaleziono w porządku:

Adolf Feiler (Opawa). **Juliusz Deil** (Wiedeń). **Ryszard Huka** (Wiedeń).

Józef Dworzaczek
kasyer Związku.

5. Sprawozdanie komisyi kontrolującej.

Komisya kontrolująca przedkłada następujące sprawozdanie z czynności za ubiegły rok 1898.

W roku sprawozdawczym odbyto cztery rewizye. W pierwszych trzech, które przedsięwzięte były jeszcze przez starą komisyę kontrolną, wzięli udział kol. J. Deil, H. Dutzi, R. Huka, K. Krunert (z Pragi) i Wiktor Stingl (z Gracu). Czwarta rewizya przedsięwziętą już została przez nową, na zjeździe w Gracu, na okres trzyletni wybraną komisyę, składającą się z kolegów J. Dametza (z Lincu), J. Deila (z Wiednia), A. Feilera (z Opawy), R. Huki i J. Mayera (z Wiednia).

Zamieszkali w Wiedniu członkowie komisyi, przeprowadzili, oprócz zwykłego kwartalnego szkontra kasy, jeszcze dwa szkontra kasy niespodzianie.

Nadto do obowiązków wiedeńskich członków komisyi należy przeglądnięcie miesięcznych obliczeń wszystkich stowarzyszeń związkowych i tychże sekcyj, odnośnie do sześciu scentralizowanych gałęzi zapomóg.

Przy wszystkich rewizyach miesięcznych i kwartalnych obliczeń, jak również przy kwartalnie wykonać się mających obliczeniach wyrównań, znaleziono wszystko w najlepszym porządku; taki sam rezultat wydały tak kwartalne jak i niespodziane szkontra kasy, wobec czego komisya kontrolująca poczuwa się do obowiązku wyrażenia obu urzędnikom Związku za wzorowe prowadzenie ksiąg, jak i za nienaganne prowadzenie kas, wdzięczność i uznanie.

Jak ze sprawozdania powyższego wynika, starała się komisya kontrolująca przyjęte na siebie obowiąki w zupełności i sumiennie wypełnić, a również i na przyszłość to samo przyrzeka.

Wiedeń, w styczniu 1899.

Za komisyę kontrolującą:

Juliusz Deil, sekretarz.

Ryszard Huka, przewodniczący.

III. Statystyka.

1. Obręb naszego Związku.

Po przystąpieniu w dniu 1. lipca 1898 kolegów z okręgu Trentino, rozszerzyła się działalność Związku w roku ubiegłym prawie na całą Austryę.

Do *„Związku austryackich stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów“* z siedzibą w *Wiedniu* (najpierw pod przewodnictwem zastępcy przewodniczącego kol. *Jana Zeh*, zaś po Zjeździe związkowym pod przewodnictwem kol. *Franciszka Reifmüllera*), należały następujące Stowarzyszenia:

1. *„Centralne Stowarzyszenie drukarzy, odlewaczy czcionek w Czechach, Typograficka Beseda“* z siedzibą w Pradze. — Stowarzyszenie to miało 25 filij, a mianowicie: w Aussig, Czeskiej Lipie, Brüx, Budziejowicach, Dux, Chebie, Gablonz, Graslitz, Karlsbadzie, Kolinie, Komotau, Königgrätz, Kutnej-Horze, Laun, Litomierzycach, Pardubicach, Pilznie, Raudnicach, Libercu, Rumburgu, Cieplicach, Tetschen, Trutnowie, Warnsdorf i Winterbergu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 34 miejscościach: Beraun, Blatna, Czeski Brod, Niemiecki Brod, Chotieborzu, Hohenelbe, Hohenmauth, Horzicach, Horzowicach, Jiczynie, Nowym Bolesławie, Kaaden, Kladnie, Klattowie, Kostelcu nad Adler, Lanckoronie, Ledeczach, Letomiszlu, Libenowie, Lowosicach, Mies, Münchengrätz, Nowym Biedszowie, Neuhaus, Pilgramie, Pisek, Prachaticach, Podiebradzie, Przybramie, Reichenau, Rotrzecicach, Schlau, Schönau obok Schluckenau i w Taborze. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 8: w Budziejowicach, Chebie, Pardubicach, Pilznie, Pradze, Libercu, Cieplicach i Tetschen. — Przewodniczącym był kol. *Karol Krunert.*

2. *„Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Bukowinie w Czerniowcach“* z siedzibą w Czerniowcach. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w Suczawie i w Wyżnicy. — *Stacyę płatniczą dla podróżnych* miało 1 w Czerniowcach. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Dominik Hauser*, a po jego ustąpieniu kol. *Klemens Kwiatkowski.*

3. *„Societa dei Tipografi Dalmati“* z siedzibą w Zarze. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w Spalato. — *Stacyę płatniczą* miało 1 w Zarze. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Eustachy Orlich.*

4. *„Stowarzyszenie drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów dla Galicyi, Wielkiego Księstwa Krakowskiego i Bukowiny „Ognisko“ we Lwowie“* z siedzibą we Lwowie. — Stowarzyszenie miało 2 *filje* w *Krakowie* i *Przemyślu.* — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków: w Bochni, Drohobyczu, Gródku, Jarosławiu, Kołomyi, Nowym-Targu, Nowym-Sączu, Rzeszowie, Samborze, Stanisławowie, Tarnopolu, Tarnowie, Złoczowie i Wadowicach. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 5 — a to: w Krakowie, Lwowie, Przemyślu, Rzeszowie i Stanisławowie. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Józef Huberth.*

5. *„Stowarzyszenie drukarzy w Karyntyi“* z siedzibą w Celowcu. — Stowarzyszenie to miało nadto członków w następujących 3 miejscowościach: Spittal nad Dr., St. Veit nad Glau i Villach. *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 2: w Celowcu i Villach. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Chrystyan Fürst*, po jego ustąpieniu prowadził sprawy Stowarzyszenia zastępca przewodniczącego kol. *Józef Löscher.*

6. *„Stowarzyszenie drukarzy w Krainie“* z siedzibą w Lublanie. — Stowarzyszenie miało 1 filię w Rudolfswert. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 2: w Lublanie i Rudolfswert. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Leopold Werzak.*

7. *„Societa dei Tipografi del Litorale“* z siedzibą w Tryeście: Stowarzyszenie miało 7 *filij*: w Capodistria, Gorycyi, Gradysce, Parenzo, Poli, Rovigno i Volosca. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 3: w Gorycyi, Poli i Tryeście. — Przewodniczącym był kol. *Michał Bratos.*

8. *„Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Morawie“* z siedzibą w Bernie. — Stowarzyszenie miało *4 filij:* w Kromieryżu, Ołomuńcu, Morawskiej Ostrawie i w Znojmie. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 26 miejscowościach: w Auspitz, Boskowitz, Mor.-Budwitz, Datschitz, Gaya, Göding, Holleschau, Iglau, Lundenburg, Wielkim Meseritsch, Woł.-Meseritsch, Mistku, Neustadt, Nowym Jiczynie, Nikolsburgu, Przyrowie, Prosnicach, Römerstadt, Schönberg, Sternberg, Mor.-Trübau, Trebitsch, Węg. Hradcu, Białokościołach, Wiszowie i Zwittau. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 3: w Bernie, Ołomuńcu i Znojmie. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Karol Klima.*

9. „*Niższo-austryackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek*“ z siedzibą w Wiedniu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 14 miejscowościach: w Amstetten, Baden, Horn, Korneuburgu, Krems, Mittelbach, Mödlingu, Dziewięciu Kościołach, Oberhollabrunn, Stockerau, St. Pölten, Waidhofen nad Thayą, Wiener-Neustadt i Zwettl. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 4: w Krems, St. Pölten, Wiedniu i Wiener-Neustadt. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Karol Miess.*

10. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Austryi Wyższej*“ z siedzibą w Lincu. — Stowarzyszenie miało *12 filij:* w Braunau, Freistadt, Gmunden, Ischl, Kirchdorf, Ried, Rohrbach, Schärding, Steyer, Vöklabruck, Wels i Urfahr. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 2: w Lincu i Steyer. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Józef Dametz.*

11. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w kraju koronnym Solnogrodzie*“ z siedzibą w Solnogrodzie. — Stowarzyszenie miało prócz tego członków w Hallein, Lengenfelden, St. Johann i w Zell am See. — *Stacya płatnicza dla podróżnych* istniała w Solnogrodzie. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Karol Fimberger*, a po jego ustąpieniu kol. *Wilhelm Wanser.*

12. „*Stowarzyszenie drukarzy na Szląsku austryackim*“ z siedzibą w Opawie. — Stowarzyszenie miało *5 filij:* w Bielsku, Freiwaldau, Freudenthal, Cieszynie i Opawie. Nadto miało Stowarzyszenie członków w Freistadt, Jägerndorfie i Odrau. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 3: w Freiwaldau, Cieszynie i Opawie. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Adolf Hein*, a po jego ustąpieniu kol. *Adolf Feiler.*

13. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Styryi*“ z siedzibą w Gracu. — Stowarzyszenie miało *12 filij:* a to w Bruck nad M., Cylei, Feldbach, Gröbming, Hartberg, Judenburg, Knittenfeld, Leibnitz, Leoben, Marburgu, Pettau i Radkersburg. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 4: w Bruck, Cylei, Gracu i Marburgu. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Jan Greiner.*

14. „*Stowarzyszenie zapomogowe dla drukarzy i odlewaczy czcionek w Tyrolu i Vorarlbergu*“ z siedzibą w Innsbrucku. — Stowarzyszenie miało *4 filij:* w Bozen, Brixen, Meranie i Bregencyi (Vorarlbergu). - Nadto miało Stowarzyszenie członków w następujących 11 miejscowościach: Bludenz, Bruneck, Dornbirn, Feldkirch, Halm, Imst, Kitzbühel, Kufstein, Martinsbühel, Reutte n. L. i w Schwarz. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 4: w Bregencyi, Brixen, Innsbrucku i Meranie. — Przewodniczącym Stowarzyszenia był kol. *Franciszek Otter.*

15. „*Societa Tipografi del Trentino*“ z siedzibą w Tryencie. — Nadto Stowarzyszenie to ma członków w Cavalese, Cles i Roveredo. — *Stacya płatnicza dla podróżnych* istniała jedna w Tryencie.

Związek składał się przeto z *15 Stowarzyszeń*, posiadających prócz Stowarzyszeń *centralnych* w 72 miejscowościach *filie* i 43 miejscowościach *stacye* płatnicze dla podróżnych.

Członkowie wszystkich Stowarzyszeń związkowych rozpadają się na 202 miejscowości, posiadających drukarnie.

---

2. Ruch członków.

O ruchu członków informują nas następujące cyfry sumaryczne: *Z początkiem* r. 1898 liczyły Stowarzyszenia związkowe 7565 członków, z *końcem* roku liczba ta wynosiła 8153 członków, liczba członków *wzrosła tedy o 588* = 7·77%. Przeciętna liczba członków w roku wynosi 7873.

Wedle rodzaju zatrudnienia było w Stowarzyszeniach: *z początkiem roku* 6199 = 81·94% zecerów, 1112 = 14·7% drukarzy, 238 = 3·15% odlewaczy czcionek i 16 = 0·21% litografów i t. p.; z *końcem* roku 6645 = 81·5% zecerów, 1204 = 14·77% drukarzy, 256 = 3·14% odlewaczy czcionek i 48 = 0·59% litografów i t. p.

Następująca tabelka umożliwia porównanie *przybytku* i *ubytku członków* i spowodowane tem zmiany co do ich liczby w poszczególnych Stowarzyszeniach z końcem roku:

stowarzyszenie	członków przyrost		członków ubytek		faktyczne pomnożenie		faktyczne umniejszenie	
Czechy	400	= 22·19%	308	= 17·09%	92	= 5·1 %		
Bukowina	24	= 39·34%	13	= 21·31%	11	= 18·03%		
Dalmacya	6	= 15·—%	4	= 10·—%	2	= 5·—%		
Galicya	161	= 34·47%	166	= 35·54%			5	= 1·07%
Karyntya	56	= 58·95%	58	= 61·05%			2	= 2·01%
Kraina	32	= 32·65%	27	= 27·55%	5	= 5·1 %		
Pobrzeże	90	= 35·71%	40	= 15·87%	50	= 19·84%		
Morawa	183	= 30·7 %	142	= 23·82%	41	= 6·88%		
Austrya Niższa	699	= 23·06%	442	= 14·58%	257	= 8·48%		
Austrya Wyższa	165	= 61·79%	140	= 52·43%	25	= 9·36%		
Solnogród	52	= 65·82%	35	= 44·3 %	17	= 21·52%		
Szląsk	95	= 52·48%	75	= 41·43%	20	= 11·05%		
Styrya	142	= 35·24%	130	= 32·26%	12	= 2·98%		
Tyrol-Vorarlberg	105	= 54·68%	91	= 47·39%	14	= 7·29%		
Trentino	53	= 100·—%	4	= 7·55%	49	= 92·45%		
Razem	2263	= 29·91%	1675	= 22·14%	588	= 7·77%		

Co do rodzaju *przybytku* i *ubytku członków* w roku 1898, skonstatować można w porównaniu z poprzedniemi dwoma latami, co następuje:

	w roku 1898:		w roku 1897:		w roku 1896:	
Przyrost						
Przystąpiło:						
po wypisie	544	= 7·19%	520	= 7·47%	442	= 7·01%
później	536	= 7·08%	537	= 8·23%	710	= 11·26%
Z podróży	1093	= 14·45%	1054	= 15·13%	928	= 14·72%
Z wojska	90	= 1·19%	73	= 1·05%	71	= 1·13%
Razem	2263	= 29·91%	2220	= 31·88%	2151	= 34·12%
Ubytek						
W podróż	1013	= 13·39%	1023	= 14·69%	960	= 15·23%
Wystąpiło	71	= 0·94%	66	= 0·95%	45	= 0·71%
Wykreślono	354	= 4·68%	300	= 4·31%	285	= 4·52%
Na inwalidów	26	= 0·34%	20	= 0·28%	23	= 0·36%
Umarło	101	= 1·34%	91	= 1·31%	81	= 1·29%
Do wojska	110	= 1·45%	120	= 1·72%	97	= 1·54%
Razem	1675	= 22·14%	1620	= 23·26%	1491	= 23·65%
Przyrost członków	**588**	**= 7·77%**	**600**	**= 8·62%**	**660**	**= 10·47%**

Stosunek *należących do Związku towarzyszy zawodowych* do niezwiązkowców, ukształtował się jak następuje: Wykazano

	z końcem r. 1898:		z końcem r. 1897:		z końcem r. 1896:	
Członków Związku	8153	= 86·28%	7565	= 85%	6965	= 83·03%
Niezwiązkowców	1296	= 13·72%	1335	= 15%	1424	= 16·97%
Ogółem towarzyszy zawod.	9449	= 100%	8900	= 100%	8389	= 100%

Szczegółowy obraz ruchu członków zawiera następująca tabela:

Ruch członków w roku 1898.

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków		Zawód	W okręgu Stowarzyszenia: Czechy	Bukowina	Dalmacya	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawa	Niższa Austrya	Wyższa Austrya	Solnogród	Szląsk	Styrya	Tyrol	Trentino	We wszystkich Stowarzyszeniach razem: członków	%
Stan członków z początkiem roku		zecerów	1509	57	37	408	81	88	214	499	2342	229	70	140	364	161	.	6199	81·94
		drukarzy	261	4	3	51	14	10	36	93	498	37	8	33	35	29	.	1112	14·7
		giserów	33	.	.	.	.	.	2	4	191	1	1	.	4	2	.	238	3·15
		pokrewn. zaw.	.	.	.	8	.	.	.	.	.	.	.	8	.	.	.	16	0·21
		Razem	1803	61	40	467	95	98	252	596	3031	267	79	181	403	192	.	7565	100
Przyrost	nowo przystępujący: po wypisie	zecerów	108	9	.	37	7	6	14	55	116	18	5	12	29	7	1	424	.
		drukarzy	24	1	.	4	1	1	2	9	41	5	1	3	8	4	.	104	.
		giser. i pokr. zaw.	1	.	.	.	.	.	.	.	15	.	.	.	.	.	.	16	.
		Razem	133	10	.	41	8	7	16	64	172	23	6	15	37	11	1	544	7·19
	nowo przystępujący: później zgłoszeni	zecerów	49	10	2	59	4	2	10	22	138	13	1	15	5	6	42	378	.
		drukarzy	30	.	.	9	.	.	7	4	42	.	1	2	.	.	8	103	.
		giser. i pokr. zaw.	3	.	.	6	.	.	34	.	12	.	.	.	.	.	.	55	.
		Razem	82	10	2	74	4	2	51	26	192	13	2	17	5	6	50	536	7·08
	z podróży	zecerów	126	1	3	39	30	16	18	62	218	106	36	47	89	71	2	894	.
		drukarzy	43	1	1	2	14	2	4	21	49	13	6	7	9	13	.	185	.
		giser. i pokr. zaw.	1	.	.	.	.	.	.	1	7	1	.	3	.	1	.	14	.
		Razem	170	2	4	41	44	18	22	84	304	120	42	57	98	85	2	1093	14·45
	z wojska	zecerów	14	2	.	5	.	4	1	7	24	8	2	5	2	3	.	77	.
		drukarzy	1	.	.	.	.	1	.	2	5	1	.	1	.	.	.	11	.
		giser. i pokr. zaw.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	2	.
		Razem	15	2	.	5	.	5	1	9	31	9	2	6	2	3	.	90	1·19
	w ogólności	zecerów	297	22	5	140	41	28	43	146	526	145	44	79	125	87	45	1773	.
		drukarzy	98	2	1	15	15	4	13	36	137	19	8	13	17	17	8	403	.
		giser. i pokr. zaw.	5	.	.	6	.	.	34	1	36	1	.	3	.	1	.	87	.
		Razem	400	24	6	161	56	32	90	183	699	165	52	95	142	105	53	2263	29·91

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków		Zawód	Czechy	Bukowina	Dalmacya	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawa	Niższa Austrya	Wyższa Austrya	Solnogród	Szląsk	Styrya	Tyrol	Trentino	członków	%
Ubytek	udali się w podróż	zecerów	117	5	2	37	36	24	14	74	181	98	25	52	93	62	2	822	.
		drukarzy	39	.	.	2	16	.	4	24	28	16	6	11	17	14	.	177	.
		giser i pokr. zaw.	3	.	.	1	.	.	.	1	7	1	.	.	.	1	.	14	.
		Razem	159	5	2	40	52	24	18	99	216	115	31	63	110	77	2	1013	13·39
	wystąpili	zecerów	7	2	2	26	.	.	.	.	2	7	.	1	.	.	1	50	.
		drukarzy	1	.	.	9	.	2	.	1	.	.	.	.	1	1	.	15	.
		giser. i pokr. zaw.	1	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	6	.
		Razem	9	2	2	35	.	2	5	1	2	7	.	1	1	1	1	71	0·94
	wykreśleni	zecerów	68	5	.	60	3	.	3	17	92	2	2	2	2	4	1	261	.
		drukarzy	32	.	.	7	.	.	2	1	38	.	.	.	.	1	.	81	.
		giser. i pokr. zaw.	.	.	.	3	.	.	.	.	9	.	.	.	.	.	.	12	.
		Razem	100	5	.	70	3	.	5	18	139	2	2	2	2	5	1	354	4·68
	na inwalidów	zecerów	2	.	.	.	.	.	3	1	10	2	.	.	2	.	.	20	.
		drukarzy	2	.	.	.	.	.	1	.	2	.	.	.	1	.	.	6	.
		giser. i pokr. zaw.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Razem	4	.	.	.	.	.	4	1	12	2	.	.	3	.	.	26	0·34
	zmarli	zecerów	17	.	.	10	2	1	4	7	29	4	.	2	3	3	.	82	.
		drukarzy	2	.	.	.	.	.	.	4	9	.	.	1	.	.	.	16	.
		giser. i pokr. zaw.	.	.	.	.	.	.	.	1	2	.	.	.	.	.	.	3	.
		Razem	19	.	.	10	2	1	4	12	40	4	.	3	3	3	.	101	1·34
	do wojska	zecerów	14	1	.	11	1	.	2	7	25	8	2	6	10	5	.	92	.
		drukarzy	3	.	.	.	.	.	.	4	6	2	.	.	1	.	.	16	.
		giser. i pokr. zaw.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.
		Razem	17	1	.	11	1	.	4	11	31	10	2	6	11	5	.	110	1·45
	w ogólności	zecerów	225	13	4	144	42	25	26	106	341	121	29	63	110	74	4	1327	.
		drukarzy	79	.	.	18	16	2	7	34	83	18	6	12	20	16	.	311	.
		giser. i pokr. zaw.	4	.	.	4	.	.	7	2	18	1	.	.	.	1	.	37	.
		Razem	308	13	4	166	58	27	40	142	442	140	35	75	130	91	4	1675	22·14
Stan członków z końcem roku		zecerów	1581	66	38	404	80	91	231	539	2527	253	85	156	379	174	41	6645	81·5
		drukarzy	280	6	4	48	13	12	42	95	552	38	10	34	32	30	8	1204	14·77
		giserów	34	.	.	1	.	.	2	3	208	1	1	.	4	2	.	256	3·14
		pokrewn. zaw.	.	.	.	9	.	.	27	.	1	.	.	11	.	.	.	48	0·59
		Razem	1895	72	42	462	93	103	302	637	3288	292	96	201	415	206	49	8153	100
Przeciętna liczba członków rzeczyw.			1828	68	40	465	96	98	275	614	3159	288	96	190	413	195	48	7873	.
Liczba nie należących z końcem roku			209	16	20	83	2	1	42	30	830	10	3	6	12	20	12	1296	.

3. Organizacya i agitacya.

Całą pracę dokonaną na tem polu osądzić można najtrafniej, gdy się uwzględni następujące daty:

W roku 1898 odbyło się:	Zjazd związkowy	Zgromadzeń Stowarzyszeń	Zgromadzeń filij	Posiedzeń wydziałów głównych	Posiedzeń wydziałów filij	Szczególnych posiedzeń wydziału	Zjazdów koleżeńskich	Ogólna liczba zgromadzeń
dla całego obrębu związkowego (w Gracu)	1	.	.	.	.	.	.	1
Zarząd Związku (w Wiedniu) .	.	.	.	18	.	8	.	26
w Czechach	.	3	177	25	176	.	6	387
„ Bukowinie	.	6	.	26	.	.	.	32
„ Dalmacyi	.	4	.	8	.	.	.	12
„ Galicyi	.	2	9	10	26	.	1	48
„ Karyntyi	.	3	.	29	.	.	.	32
„ Krainie	.	4	.	21	.	.	.	25
„ Pobrzeżu	.	3	2	56	16	.	6	83
„ Morawach	.	3	33	18	33	.	2	89
„ Niższej Austryi	.	6	.	15	.	.	5	26
„ Wyższej Austryi . . .	.	6	69	16	.	.	.	91
„ Solnogrodzie	.	6	.	15	.	.	.	21
„ Szląsku	.	1	44	23	45	.	1	114
„ Styryi	.	5	1	26	30	.	.	62
„ Tyrolu i Vorarlbergu . .	.	9	34	18	16	.	.	77
„ Trentino	.	8	.	8	.	.	.	16
Razem .	1	69	369	332	342	8	21	1142

Udział w tych zebraniach był po większej części wcale żywy, a szczególnie Zjazdy koleżeńskie jednoczyły rozrzuconych i częstokroć daleko od miejsca Zjazdu zamieszkałych towarzyszy zawodowych. Pocieszającem jest także, że w przystępnych dla wszystkich Zjazdach koleżeńskich uczestniczyli w większej liczbie towarzysze pokrewnych drukarstwu zawodów. Wogóle utrzymywany był ścisły kontakt Zarządu Związku i Zarządów stowarzyszeń z członkami, pomimo rozciągłości obrębu naszej organizacyi.

Zarząd Związku wysyłał celem osobistego porozumienia się i pośredniczenia w sprawach *cennikowych* i *organizacyjnych* delegatów do następujących 19 miejscowości: Berna, Czerniowiec, Gablonz*, Gracu, Celowca, Krakowa, Lwowa, Czeskiej Lipy, Lincu, Morawskiej Ostrawy, Pragi, Liberca*, Solnogrodu, Stanisławowa, Cieszyna, Trautenau, Tryestu, Opawy i Warnsdorf.

Dla studyowania kwestyi *maszyny do składania* i celem *uregulowania stosunków wzajemności* do zagranicznych organizacyj zawodowych, wysyłał *Zarząd Związku* delegatów do następujących 5 miast: do Berlina, Bolonii, Lipska, Monachium i Turynu.

Prócz tego *Zarząd Związku* reprezentowanym był na Zjazdach Związku introligatorów i zawodów graficznych, jak również na konferencyi delegatów ostatniego Związku.

Wprost z najbardziej interesowanych *Zarządów stowarzyszeń* lub *Kół koleżeńskich* wysyłano w ciągu roku delegatów w porozumieniu z Zarządem Związku do 49 miescowości, a mianowicie: do Beraun, Brüx, Budziejowic, Czasławia, Chotzen, Gablonz*, Gurahumora*, Hohenmauth, Horzyc, Iglau*, Jiczyna, Josefstadtu, Karlsbadu, Kimpolunga, Kolina, Komotau*, Königgrätz, Krakowa, Kutnej Hory, Laun, Czeskiej Lipy, Litomyśla, Nowego Biczowa, Neuhaus, Neustadt, Nowego Jiczyna, Nikolsburga, Morawskiej Ostrawy, Parenzo*, Pilgram, Pilzna, Pisek, Podiebradu, Przybram, Radowic, Rakonitz, Raudnitz*, Reichenau, Liberca*, Satecu, Schlan*, Stanisławowa*, Strakonic*, Suczawy, Taboru*, Theresienstadt, Trutnowa*, Warnsdorf i Znojmu.

Do miejscowości oznaczonych * musiano wysyłać delegatów kilkakrotnie.

Z powodu niedotrzymywania skali uczni i innych uchybień cennikowych, powstały w różnych miejscowościach mniej lub więcej poważne konflikty, które po większej części załatwione zostały pokojowo, dzięki osobistej interwencyi zastępcy Zarządu Związku, alko dzięki wkroczeniu znajdującego się na miejscu zastępcy towarzyszy. Tego rodzaju konflikty zaszły w Brüx, Czerniowcach (dwa razy), Celowcu, Parenzo, Przemyślu, Stanisławowie, Tannwald, Trutnowie, Tryencie, Opawie, Libercu i Wiedniu.

4. Kształcenie.

Dla duchowej karmy daje organizacya nasza członkom wiele sposobności; pierwsze miejsce zaś zajmują tu biblioteki stowarzyszeń związkowych, na co wskazują następujące daty:

Biblioteki posiadają					przy Stowarzyszeniach w	Ruch w bibliotekach					
z literatury			różnej treści	Razem		Pożyczało osób	z literatury			różnej treści	Razem
powieściowej	naukowej	fachowej					powieściowej	naukowej	fachowej		
tomów							tomów				
1795	769	257	3541	6362	Czechach	394	2776	183	27	470	3456
632	126	17	34	809	Bukowinie	53	609	32	.	.	641
.	.	.	.	.	Dalmacyi	.	.	.	.	.	.
2151	650	81	.	2882	Galicyi	103	1600	50	15	.	1665
913	93	73	.	1079	Karyntyi	84	488	216	177	.	881
406	220	90	.	716	Krainie	45	180	120	111	.	411
240	280	20	.	514	Pobrzeżu	208	1080	297	55	.	1432
1701	500	334	.	2535	Morawach	152	1596	64	185	.	1845
4642	2137	634	.	7413	Niższej Austryi	1145	11770	1352	232	.	13354
1760	530	270	.	2560	Wyższej Austryi	171	845	103	24	.	972
498	150	45	.	693	Solnogrodzie	87	410	120	28	.	558
840	441	123	.	1404	Szląsku	456	820	218	117	.	1155
1232	179	73	.	1484	Styryi	299	4299	251	60	.	4610
734	173	139	.	1046	Tyrolu-Vorarlb.	101	855	80	23	.	958
150	20	200	.	370	Trentino	42	138	20	170	.	328
17694	6268	2356	3575	29893	Razem	3340	27466	3106	1224	470	32266

Gdy ogólną sumę wypożyczonych 32.266 tomów rozdzielimy na 3340 osób korzystających z bibliotek, wypadnie na osobę około 10 tomów.

W stosunku do ogólnej liczby wypożyczonych książek, przypada na literaturę powieściową 85·12%, na literaturę naukową 9·63%, na literaturę fachową 3·79%, na dzieła różnej treści 1·46%.

Obok bibliotek istnieją przy stowarzyszeniach czytelnie do użytku członków, zaopatrzone w liczne pisma peryodyczne zawodowe, polityczne i literackie krajowe i zagraniczne. Frekwencya w czytelniach jest znaczna.

Z funduszów stowarzyszenia prenumeruje się dla każdego członka jeden z organów Związku, wychodzących, z powodu różnic językowych, w języku niemieckim, czeskim, polskim i włoskim; tym sposobem członkowie informowani są dokładnie o wszystkich zdarzeniach w łonie stowarzyszeń, jakoteż w życiu zawodowem kraju i zagranicy. Organami Związku są:

1. Wychodzący w *Wiedniu w języku niemieckim* „*Vorwärts!*“ (wydawca i odpowiedzialny redaktor Jan *Zeh*), drukujący się w . . . . 7200 egz.
2. Wychodzący w *Pradze w języku czeskim* „*Veleslavin*“ (wydawca i odpowiedzialny redaktor Jan *Jelinek*), drukujący się w . . . . . 1800 „
3. Wychodzące we *Lwowie w języku polskim* „*Ognisko*“ (wydawca i odpowiedzialny redaktor Jan *Woźniak*), drukujące się w . . . . . 600 „
4. Wychodzące w *Tryeście w języku włoskim* „*Il Risveglio*“ (wydawca i odpowiedzialny redaktor Antonio *Cupez*), drukujące się w . . 510 „

Ogólny nakład wynosi . 10110 egz.

Wreszcie wspomnieć należy, że w przeważnej liczbie stowarzyszeń urządzane bywają dla członków bezpłatne *kursa* i *odczyty* z pożytecznych tematów, o czem niestety nie ze wszystkich stowarzyszeń nadesłano sprawozdania.

Jednym z najaktualniejszych tematów, jakie omawiano w roku ubiegłym w wielu miastach Czech, Galicyi, Morawy, Niższej i Wyższej Austryi, Solnogrodu i Szląska, była *maszyna do składania*. Liczni słuchacze mieli sposobność zapoznać się najdokładniej z zaletami i wadami, jak i z istotą tego żelaznego konkurenta ludzkiej siły roboczej, co przyczyniło się niezawodnie do trzeźwego ocenienia niebezpieczeństwa, grożącego naszemu zawodowi z powodu wprowadzenia „*żelaznego kolegi*“.

O pomyślnych wynikach *kursów naukowych* donoszą z *Pragi*, gdzie na naukę języka niemieckiego i czeskiego i naukę ekonomii społecznej wielu uczęszczało kolegów.

W *Bernie* uczęszczało wielu kolegów na naukę stenografii.

Najlepszą jednak sposobność do rozszerzenia swoich wiadomości mieli członkowie stowarzyszenia w *Wiedniu*. Tam korzystali liczni koledzy, bądź z kursów urządzanych wprost przez stowarzyszenie, bądź też na koszt stowarzyszenia uczęszczali do różnych zakładów naukowych, a postępy, jakie poczynili w naukach, były bardzo piękne. Uczono następujących przedmiotów: 1. Języka i literatury niemieckiej, 2. Języka czeskiego, 3. Języka francuskiego, 4. Języka włoskiego, 5. Języka angielskiego, 6. Języka łacińskiego, 7. Kaligrafii, 8. Stenografii, 9. Buchalteryi, 10. Gimnastyki. — Prócz tego opłacało stowarzyszenie za liczny zastęp członków taksy wpisowe na wykłady popularne kursów uniwersyteckich, w szczególności uczęszczali członkowie na kursa: 1. Anatomii, 2. Fizyki, 3. Filozofii, 4. Astronomii, 5. Pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach, 6. Historyi, 7. Antropologii, 8. Elektrotechniki.

Wzrastający udział słuchaczy na wykładach ludowych uniwersytetów wskazuje na ogólną potrzebę pozyskania wiadomości naukowych dla szerokich mas ludowych i pożądanem jest, aby tego rodzaju kursa urządzane bywały także i na prowincyi, a jesteśmy przekonani, że i tam nasi towarzysze zawodowi stanowić będą liczny kontyngent liczby słuchaczy.

5. Stręczenie pracy.

Po macoszemu traktowaną dotychczas część działalności naszej organizacyi zawodowej, stanowiło *stręczenie pracy* i potrzeba było kilkorazowego poruszania tej sprawy na Zjazdach Związkowych, zanim wreszcie i ta gałęź działalności uzyskała jednolitą organizacyę i przeprowadzenie.

Pomimo, że biura stręczenia pracy w r. 1898 prowadzone były na dawną modłę, wykazują one znaczny postęp w ilości nastręczonych miejsc w porównaniu do roku poprzedniego:

Nastręczono kondycye	Z Biura pracy w Stowarzyszeniu w															Razem
	Czechach	Bukowinie	Dalmacyi	Galicyi	Karyntyi	Krainie	Pobrzeżu	Morawie	N. Austryi	W. Austryi	Solnogrodzie	Szląsku	Styryi	Tyrolu Vorarlb.	Trentino	
Zecerom . .	330	.	.	4	9	.	61	82	437	21	5	25	8	.	.	982
Drukarzom .	76	.	.	.	3	.	5	16	113	5	.	4	5	.	.	227
Giserom . .	2	.	.	.	.	.	1	.	6	.	.	.	.	.	.	9
Razem .	408	.	.	4	12	.	67	98	556	26	5	29	13	.	.	1218

Wedle zebranej statystyki z roku 1898 (patrz stron. 34 i 36) znaleźli nie mający kondycyi w miejscu w 2268 wypadkach, zaś nie mający kondycyi podróżni w 287 wypadkach pracę. Z powyższego zestawienia wypływa, że Biura stręczenia pracy naszych stowarzyszeń związkowych wskazały kondycyę w 1218 wypadkach, czyli w 53·7% wypadkach (w roku poprzednim 29·88%) wszystkich objętych kondycyj. Liczba tych wskazań kryje się liczbą wszystkich zgłoszonych w Biurach stręczenia pracy wolnych miejsc. — Bez odnoszenia się do naszych Biur pracy, obsadzono tedy 1050 = 46·3% (w roku ubiegłym 1380 = 70·12%) wolnych miejsc. Jakkolwiek polepszenie w porównaniu do roku poprzedniego jest oczywistem, nie możemy nie powtórzyć hasła naszego zeszłorocznego:

„*Biura stręczenia pracy* winni używać wszyscy członkowie poszukujący kondycyi bez wyjątku, bo przez to zmusi się i pryncypałów, aby i oni niem wyłącznie się posługiwali, a wówczas obniżanie płacy o wiele się zmniejszy“.

Wyrażamy nadzieję, że w roku przyszłym, po wprowadzeniu jednolitej organizacyi Biur pracy we wszystkich stowarzyszeniach związkowych, wykazać będziemy mogli o wiele korzystniejsze wyniki.

6. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń związkowych w r. 1898.

Przy **ogólnym obrocie kasowym** 15 stowarzyszeń związkowych należy podnieść, że przy przeciętnym stanie 7873 rzeczywistych członków w roku 1898, były następujące *przychody:*

wkładki członków . . .	zł.	293809·53	=	84·24 %	wszystkich przychodów
wpisowe	„	1294·21	=	0·37 %	„ „
odsetki	„	24069·19½	=	6·9 %	„ „
inne wpływy	„	29594·23	=	8·49 %	„ „
Razem . . .	zł.	348767·16½	=	100 %	wszystkich przychodów

Wydatki były następujące: na

zapomogi . .	zł.	209374·76	= 69·23%	wszystkich wydat.	albo	60·04%	wszystkich przych.
kształcenie .	„	18966·09	= 6·27%	„ „	„	5·44%	„ „
administracyę	„	25106·49½	= 8·3 %	„ „	„	7·2 %	„ „
organizacyę .	„	16620·26	= 5·49%	„ „	„	4·76%	„ „
inne wydatki	„	32391·88½	= 10.71%	„ „	„	9·28%	„ „
Razem	zł.	302459·49	= 100 %	wszystkich wydat.	albo	86·72%	wszystkich przych.

Porównawszy ogół wydatków z ogółem przychodów, okazuje się nadwyżka w kwocie 46307·67½ = 13·28% przychodów.

Wyszczególnienie obrotu kasowego.

a) Przychody.

Stowarzyszenia	wkładki członków		wpisowe		odsetki		inne wpływy (wraz z sumą wyrównania)		Suma	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	68658	90	320	15	3630	05½	3132	12	75741	22½
Bukowina . .	2304	95	26	—	287	66	992	97	3611	58
Dalmacya . .	986	—	28	50	32	53	121	48	1168	51
Galicya	15744	70	94	75	200	18	2115	45	18155	08
Karyntya . .	3227	47	12	—	455	03	1202	54	4897	04
Kraina	3094	80	6	—	696	94	706	16	4503	90
Pobrzeże . . .	6738	35	41	—	491	74	1353	54	8624	63
Morawa . . .	20038	87	53	—	2537	85	2806	85	25436	57
Niższa Austrya	133219	30	561	31	9783	25	8492	11	152055	97
Wyższa Austr.	9508	34	40	—	1715	62	2085	38	13349	34
Solnogród . .	3213	74	3	—	595	84	996	83	4809	41
Szląsk	5924	75	36	—	1099	36	779	36	7839	47
Styrya	14281	75	34	50	1846	55	2810	50	18973	30
Tyrol i Voralb.	6234	11	38	—	696	59	1616	94	8585	64
Trentino . . .	633	50	—	—	—	—	382	—	1015	50
Razem w 15 Stowarzyszeniach	293809	53	1294	21	24069	19½	29594	23	348767	16½

b) Wydatki.

Stowarzyszenia	na zapomogi		na kształcenie		na administracyę		na organizację		inne wydatki (wraz z sumą wyrównania)		Suma	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	47956	58	2726	98	7547	51½	4172	30	6033	62	68436	99½
Bukowina . .	2396	40	172	72	414	03	224	17	303	85	3511	17
Dalmacya . .	700	40	2	90	59	99	152	01	539	69	1454	99
Galicya. . . .	9037	40	986	68	1864	13	1106	84	3737	05½	16732	10½
Karyntya . .	2473	70	322	10	565	92	208	59	856	89	4427	20
Kraina	2472	22	366	59	632	40	218	24	685	20	4374	65
Pobrzeże . . .	7865	45	4	22	638	56	557	70	1721	93	10787	86
Morawa . . .	19095	35	1510	89	2008	13	1272	56	1896	78	25783	71
Niższa Austrya	84656	50	9674	66	7000	68	5803	30	8696	79	115831	93
Wyższa Austr.	8695	60	848	38	995	04	643	71	1771	23	12953	96
Solnogród . .	3274	59	225	15	266	77	208	67	862	88	4838	06
Szląsk	4296	60	569	58	755	20	568	97	954	54	7144	89
Styrya	11227	49	1134	12	1854	47	956	25	2065	43	17237	76
Tyrol i Voralb.	5059	26	421	12	368	90	426	01	1768	47	8043	76
Trentino . . .	167	22	—	—	134	76	100	94	497	53	900	45
Razem w 15 Stowarzyszeniach	209374	76	18966	09	25106	49½	16620	26	32391	88½	302459	49

c) Stan majątku (z wyłączeniem bibliotek i inwentarza).

Stowarzyszenia	z końcem roku 1898		z końcem roku 1897		wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem			zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	proc.	zł.	ct.	proc.
Czechy	119477	49	112173	26	7304	23	6·51	—	—	—
Bukowina	8082	78	7982	37	100	41	1·26	—	—	—
Dalmacya	1854	46	2140	94	—	—	—	286	48	13·38
Galicya.	5807	29½	4384	32	1422	97½	32·46	—	—	—
Karyntya	13780	01	13310	17	469	84	3·53	—	—	—
Kraina	17228	24	17098	99	129	25	0·75	—	—	—
Pobrzeże	14688	90	16852	13	—	—	—	2163	23	12·84
Morawa	64116	18	64463	32	—	—	—	347	14	0·54
Niższa Austrya . . .	263955	57	227731	53	36224	04	15·91	—	—	—
Wyższa Austrya . .	34148	09	33752	71	395	38	1·17	—	—	—
Solnogród	15194	85	15223	50	—	—	—	28	65	0·19
Szląsk	17491	44	16796	86	694	58	4.13	—	—	—
Styrya	43928	44	42192	90	1735	54	4·11	—	—	—
Tyrol i Vorarlberg .	19604	64	19062	76	541	88	2·84	—	—	—
Trentino	115	05	Nie w związku		115	05	100	—	—	—
Razem w 15 Stowarzyszeniach	639473	43½	593165	76	49133	17½	8·28	2825	50	0·48
			od tego suma obok . . .		2825	50	0·48			
			rzecz. wzrost		**46307**	**67½**	7·8			

d) Ulokowanie majątku.

Stowarzyszenia	Wykazano: w realnościach zł.	ct.	w papierach wartościowych zł.	ct.	w kasie oszczędności zł.	ct.	w gotówce zł.	ct.	Przypuszczalna wartość znajduje się prócz obok wykazanego majątku: w bibliotekach zł.	ct.	inwentarzu zł.	ct.
Czechy	[1]) 100827	67	3400	30	2482	17	12767	35	2000	.	4360	50
Bukowina . . .	.	.	47	.	7554	63	481	15	186	.	65	97
Dalmacya . . .	[2]) 550	.	665	12	426	65	212	69	200	.	140	33
Galicya	.	.	[3]) 3800	.	613	79	1393	50½	500	.	200	.
Karyntya . . .	.	.	.	.	12920	34	859	67	750	.	152	10
Kraina	.	.	6066	02	10560	26	601	96	484	73	163	15
Pobrzeże	[4]) 11224	85	710	70	2262	13	491	22	100	.	46	78
Morawa . . .	[5]) 45500	.	3384	.	13784	33	1447	85	2000	.	570	.
Niższa Austrya .	[6]) 142600	95	109025	63	2335	40	9993	59	2988	29	474	92
Wyższa Austrya	[7]) 29432	.	.	.	4124	35	591	74	1925	11	429	15
Solnogród . . .	.	.	6830	.	7956	10	408	75	300	.	.	.
Szląsk	.	.	8683	76	7161	41	1646	27	350	71	43	45
Styrya	[8]) 33239	05	623	50	8220	25	1845	64	2017	88	194	15
Tyrol i Vorarlb.	.	.	493	10	18558	39	553	15	.	.	.	.
Trentino	.	.	.	.	.	.	115	05	130	.	20	.
Razem .	363374	52	143729	13	98960	20	34409	58½	13932	72	6860	50
	zł. 639473·43½								zł. 20793·22			

Uwagi: [1]) Dom i kawałek gruntu, po odpisaniu ciążącego na nich długu hypotecznego w kwocie zł. 84069·67. — [2]) Hypoteka. — [3]) Dług w kwocie 500 zł. — [4]) Drukarnia Związkowa. — [5]) Dom. — [6]) Dom. [7]) Włożono do drukarni towarzyszy w Lincu. — [8]) Dom.

e) Porównanie stanu majątku do liczby członków.

Stowarzyszenia	1898 Członków	1898 Majątku zł.	1898 Udział na członka zł.	1897 Członków	1897 Majątku zł.	1897 Udział na członka zł.	1896 Członków	1896 Majątku zł.	1896 Udział na członka zł.
Czechy . .	1895	119477·49	63·05	1803	112173·26	62 21	1691	114976·85	67·99
Bukowina .	72	8082·78	112·26	61	7982·37	130·85	50	8051·41	161·03
Dalmacya .	42	1854·46	44·15	40	2140·94	53·52	.	.	.
Galicya . .	462	5807·29½	12·57	467	4384·32	9·39	464	7546·06	16·26
Karyntya .	93	13780·01	148·17	95	13310·77	140·10	82	13447·50	163·99
Kraina . .	103	17228·24	167·26	98	17098·99	174·48	91	16579·82	191·10
Pobrzeże .	302	14688·90	48·64	252	16852·13	66·87	164	16083·—	98·07
Morawa .	637	64116·18	100·65	596	64463·32	108·16	565	67131·17	118·82
Niż. Austr.	3288	263955·57	80·28	3031	227731·53	75·13	2790	202357·81	72·53
Wyż. Austr.	292	34148·09	116·95	267	33752·71	126·41	254	34742·15½	136·78
Solnogród .	96	15194·85	158·28	79	15223·50	192·70	85	15694·59	184·64
Szląsk . .	201	17491·44	87·02	181	16796·86	92·80	179	18023·08	100·69
Styrya . .	415	43928·44	105 85	403	42192·90	104·70	367	41596 93	113·34
Tyr. i Vorar.	206	19604·64	95·17	192	19062·76	99·29	183	18633·11	101·82
Trentino .	49	115·05	2·35	.	.	.	.	.	.
Razem .	8153	639473·43½	78·43	7565	593165·76	78·41	6965	574863·48½	82·54

7. Dział zapomogowy Związku.

Siłę, jaką posiada jakaś organizacya, osądzić można najlepiej, gdy się podda świadczenia jej sumiennej ocenie. Jakkolwiek często na różne tony słyszymy wygłaszane zdanie, że właściwa organizacya zawodowa, wówczas tylko odpowiedzieć może swojemu zadaniu, gdy działalność jej nie jest obarczona niepotrzebnym balastem zapomogowym, sądzimy, że w poprzednich działach naszego sprawozdania złożyliśmy dowody, że ruch zawodowy daje się wybornie połączyć z założeniem humanitarnem i że przy dobrych chęciach na obu tych polach osiągnąć można zadowalające rezultaty.

Jak u nas przedstawia się działalność na polu zapomogowem, pragniemy wykazać poniżej.

W poprzedzającym wykazie ogólnego obrotu funduszów Stowarzyszeń związkowych wykazane cyfry o wydatkach na zapomogi, pragniemy na tem miejscu w przejrzystem ugrupowaniu objaśnić i celem porównania z wynikiem dwu lat poprzednich, dołączyć odnośne daty.

Zauważyć tu jednak musimy, że przytoczone *najpierw* w każdej kategoryi zapomóg *cyfry ogólnej sumy zapomóg,* są tu tak przedstawione, jak się one w pojedyńczych sprawozdaniach rocznych Stowarzyszeń uwidaczniają, tj. że w sumach tych mieszczą się nietylko zapomogi wypłacone na rachunek wspólny wszystkich Stowarzyszeń, *ale także i miejscowe dodatki, które Stowarzyszenia wypłaciły na swój własny rachunek.* Tem tłumaczy się właśnie, że poszczególne cyfry, tu naprowadzone, nie zgadzają się z cyframi, wykazującemi wydatki poczynione na wspólny rachunek całego Związku.

Wydatki poczynione wyłącznie na *scentralizowane zapomogi,* podane są po ogólnych wydatkach po * * *.

We wszystkich działach zapomóg był wynik następujący:

Wsparcie **jako czasowo niezdolni do pracy (chorzy)** w roku 1898 otrzymali:

Stowarzyszenie	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	wypadków choroby	Czas niezdolności do pracy razem dni	rozdzielony na liczbę chorych przypada dni	rozdzielony na przeciętną liczbę członków przypada dni
Czechy	682	37·32	850	21299	31·23	11·65
Bukowina	36	52·94	60	1679	46·64	24·69
Dalmacya	13	32·5	22	582	44·77	14·55
Galicya . . .	164	35·27	208	5336	32·54	11·48
Karyntya	47	48·96	62	1442	30·68	15·02
Kraina	42	42·46	46	1334	31·76	13·61
Pobrzeże	112	40·73	166	3917	34·97	14·24
Morawa	226	36·81	288	6347	28·08	10·34
Niższa Austrya .	975	30·86	1311	39082	40·08	12·37
Wyższa Austrya .	95	32·99	126	3607	37·97	12·52
Solnogród . . .	35	36·46	47	880	25·14	9·17
Szląsk	68	35·79	95	1599	23·51	8·42
Styrya	186	45·04	267	4771	25·65	11·55
Tyrol-Vorarlberg .	86	44·1	110	1895	22·08	9·72
Trentino	11	22·92	13	147	13·36	3·06
Razem .	**2778**	**35·29**	**3671**	**93917**	**33·81**	**11·93**
w roku 1897 .	2543	34·97	3338	87009	34·22	11·97
„ „ 1896 .	2182	32·58	2782	77096	35·33	11·51

Gdy zamienimy dni choroby na lata (á 365 dni), otrzymamy podstawę do oznaczenia procentu chorobliwości i wynikają ztąd następujące cyfry:

	dni choroby		lata lub całorocznie wspierani	w procentach przeciętnej liczby członków
w roku 1898 .	**93917**	=	**257**	**3·26**
„ „ 1897 .	87009	=	238	3·27
„ „ 1896 .	77096	=	211	3·15

Wydatki na wsparcia dla chorych (zcentralizowane i dodatki miejscowe) w roku 1898 wynosiły:

Stowarzyszenie	w ogólności	na wspieranego	w procentach na przeciętną liczbę członków
Czechy	zł. 22157·18	zł. 32·49	zł. 12·12
Bukowina . . .	„ 1629·—	„ 45·25	„ 23·96
Dalmacya . . .	„ 582·—	„ 44·77	„ 14·55
Galicya	„ 5076·—	„ 30·95	„ 10·92
Karyntya . . .	„ 1414·—	„ 30·09	„ 14·73
Kraina	„ 1549·92	„ 36·90	„ 15·82
Pobrzeże . . .	„ 3910·60	„ 34·92	„ 14·22
Morawa	„ 9323·55	„ 41·25	„ 15·18
Niższa Austrya .	„ 37277·20	„ 38·13	„ 11·80
Wyższa Austrya .	„ 3592·20	„ 37·81	„ 12·47
Solnogród . . .	„ 1034·60	„ 29·56	„ 10·78
Szląsk	„ 1706·85	„ 25·10	„ 8·98
Styrya	„ 4771·—	„ 25·65	„ 11·55
Tyrol-Vorarlberg	„ 1895·—	„ 22·03	„ 9·72
Trentino . . .	„ 147·—	„ 13·36	„ 3·06
Razem .	zł. **96066·10**	zł. **34·58**	zł. **12·20**
w roku 1897 . .	„ 89817·22	„ 35·32	„ 12·35
„ „ 1896 . .	„ 77802·48	„ 35·66	„ 11·62

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie jaka wkładka na wsparcia chorych faktycznie od członka była potrzebną.

* * *

Zcentralizowaną zapomogę dla chorych pobierało 2778 członków (2351 zecerów, 332 drukarzy, 95 odlewaczy czcionek) w 3671 wypadkaeh za 87793 dni po 1 zł. i za 6122 dni po 60 ct., razem za 93915 dni 91466·20 zł.

Rozdzieliwszy ogólną sumę dni choroby z ogólną kwotą wypłaconej zapomogi na liczbę pobierających takową, wypadnie przeciętnie na każdego z 2778 chorych 33·76 dni choroby i zł. 32·87 zcentralizowanej zapomogi.

Ruch w dziale chorych był następujący:

Przybyło: 188 pozostało z roku ubiegłego na funduszu, 2594 przybyło nowych a 889 powtórnie zachorowało, co czyni razem 3671 wypadków choroby.

Ubyło: 134 polepszyło się, 3233 wyzdrowiało, 13 przeszło w stan inwalidowy, 88 umarło, 4 zapomogę wstrzymano, 199 pozostało dalej na funduszu chorych.

Ułożywszy frekwencyę miesięcznie, wykaże się następujący rezultat:

	chorych	wypadków	dni
Styczeń	485	494	8440
Luty	474	483	6879
Marzec	463	472	6799
Kwiecień	513	524	6824
Maj	459	466	7381
Czerwiec	481	493	7710
Lipiec	607	619	10057
Sierpień	520	524	8121
Wrzesień	481	488	7450
Październik	535	551	8086
Listopad	425	430	6345
Grudzień	479	489	8023

Przeciętnie wypada na miesiąc 494 chorych, 503 wypadków i 7826 dni, za które zapomogę wypłacono. (W r. ubiegłym 460 chorych, 468 wypadków i 7241 dni zapomóg).

Najwyższa liczba chorych była w miesiącu lipcu, a *najniższa* w listopadzie.

W porównaniu cyfer poprzedniego roku widocznym jest znaczny wzrost *zcentralizowanej zapomogi dla chorych.* Mieliśmy:

			zapomoga za			
	chorych	wypadków	dni po 1 zł.	dni po 60 ct.	razem dni	kwota
w roku 1898 . .	**2778**	**3671**	**87793**	**6122**	**93915**	zł. **91466·20**
„ „ 1897 . .	2536	3335	82217	4679	86896	„ 85006·05

Liczba wypadków zachorowania z uwzględnieniem czasu trwania choroby przedstawioną jest w następującej tabeli wedle stowarzyszeń i rodzaju choroby. Uzupełnienie tej tabeli polega na tem, że w roku bieżącym zawiera ona wykaz dni choroby, przypadających na każdy rodzaj choroby, co przyczyni się do wyrobienia sobie przekonania, na jakie choroby przeważnie zapadają drukarze. Cyfry, odnoszące się do Austryi Niższej, zaczerpnięte zostały, tak jak i roku poprzedniego, ze statystyki wiedeńskiej gremialnej kasy chorych dla drukarzy itp., na podstawie stosunku procentowego, aby umożliwić przedstawienie ogólnego obrazu chorobliwości z całej Austryi.

Rodzaje choroby.

Oznaczenie rodzaju choroby	Czechy		Bukowina		Dalmacya		Galicya		Karyntya		Kraina		Pobrzeże		Morawa		Niższa Austrya		Wyższa Austr.		Solnogród		Szląsk		Styrya		Tyrol i Vorarlberg		Trentino		Razem we wszystkich stowarzyszeniach			
																															wypadków		dni	
	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypadków	dni	wypad.	dni	liczba	w %	liczba	w %
I. Choroby rozwojowe.																																		
Uwiąd starczy itd.	1	26	.	.	.	.	3	310	.	.	.	.	.	.	.	.	3	117	.	.	1	25	.	.	.	.	.	.	.	.	8	0·22	478	0·51
II. Choroby zakaźne.																																		
Influencya	22	238	14	65	.	.	20	235	.	.	11	81	8	142	11	104	28	309	7	38	1	4	2	6	1	4	8	68	.	.	133	3·63	1294	1·38
Zapalenie płuc	7	713	.	.	.	.	7	104	1	10	1	78	.	.	.	.	8	431	.	.	.	.	2	49	2	29	.	.	.	.	24	0·65	1504	1·6
Gruźlica i zołzowatość	16	1719	3	322	2	115	15	1684	4	434	1	123	11	556	12	1464	94	9302	19	1836	5	169	1	14	4	171	4	247	.	.	191	5.2	18·56	19·33
Febra i Malaria	19	474	.	.	.	.	15	110	.	.	1	6	21	455	2	29	3	16	1	4	1	25	.	.	1	9	.	.	2	24	66	1·8	1152	1·23
Zapal. ropcze szpiku kost.	50	1236	.	.	.	.	6	43	3	47	2	34	2	17	11	174	70	1016	10	176	3	31	8	98	1	13	6	70	.	.	172	4·7	2855	3·04
Różne	9	589	1	14	.	.	5	143	.	.	.	.	4	68	5	206	10	273	.	.	.	.	2	39	.	.	.	.	.	.	36	0·98	1332	1·42
III. Choroby weneryczne	1	29	.	.	.	.	3	80	.	.	.	.	2	52	6	156	29	860	.	.	.	.	.	.	5	161	.	.	.	.	46	1·25	1338	1·43
IV. Nowotwory	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	168	13	438	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14	0·38	606	0·65
V. Choroby krwi o więcej siedliskach.																																		
Reumatyzm (ostr. i chron.)	111	2442	1	7	3	35	22	379	7	421	5	22	22	339	46	880	134	3244	8	121	1	12	.	.	22	455	8	62	.	.	390	10·62	8419	8·96
Różne	17	287	1	21	.	.	3	58	1	71	4	60	4	236	6	54	4	235	3	24	3	24	7	84	1	57	4	16	.	.	58	1·58	1227	1·31
VI. Choroby układu nerwowego itp.																																		
Newralgia i Neurastenia	12	367	1	4	.	.	2	16	2	11	.	.	5	104	4	161	46	1055	3	81	.	.	1	45	13	106	2	20	3	19	94	2·56	1989	2·11
Różne	25	1077	1	371	3	132	1	98	.	.	3	398	3	49	2	69	16	1014	3	300	2	225	1	35	7	291	2	108	.	.	76	2·07	4197	4·47
VII. Choroby oczne	21	377	5	459	.	.	11	216	.	.	.	.	2	225	3	20	20	469	4	46	1	13	3	11	9	132	5	70	.	.	84	2·29	2038	2·17
VIII. Choroby narządu słuchu	4	72	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	31	1	13	.	.	1	7	1	8	.	.	.	.	10	0·27	131	0·14
IX. Choroby narządów oddech.																																		
Katar oskrzeli (ost. i chron.)	78	2163	10	159	6	101	19	376	6	86	5	333	27	643	16	504	204	5276	11	96	4	72	22	440	72	1480	16	277	2	34	498	13·57	2040	12·82
Zapalenie opłucne	17	452	1	35	.	.	.	.	.	.	.	.	4	20	2	18	13	508	.	.	.	.	1	10	3	79	.	.	.	.	41	1·12	1122	1·2
Krwiotoki płucne	25	1281	.	.	.	.	5	107	1	3	.	.	.	.	4	76	13	391	.	.	.	.	1	9	4	151	2	178	.	.	55	1·5	2196	2·33
Rozedma płuc	6	209	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	48	5	55	.	.	.	.	3	49	.	.	.	.	.	.	15	0·41	361	0·39
Choroby nosa i krtani	85	1291	3	11	1	4	5	42	3	10	.	.	.	.	24	413	6	235	7	80	2	14	4	185	6	59	2	9	1	9	149	4·06	2362	2·52
X. Choroby narządów krążenia.																																		
Choroby serca	19	863	.	.	2	75	4	113	.	.	1	21	.	.	2	61	32	1329	3	47	.	.	.	.	1	12	1	16	.	.	65	1·77	2537	2·7
Choroby tętnic, żył i chłonic	12	143	.	.	.	.	3	30	1	12	1	4	.	.	2	43	41	1485	2	55	.	.	.	.	1	6	2	19	.	.	65	1·77	1797	1·91
XI. Choroby narzędzi trawienia.																																		
Katar jelit (ostry i chron.)	20	175	.	.	.	.	8	110	2	15	1	7	8	284	13	150	30	384	2	27	1	4	9	54	16	122	6	46	1	13	117	3·19	1392	1·48
Katar żołądka „ „	66	785	8	71	1	58	10	191	11	94	4	62	12	125	26	223	70	312	7	38	5	24	4	75	29	459	10	72	2	22	265	7·22	2611	2·78
Choroby migdałków	30	371	.	.	.	.	3	44	4	21	.	.	.	.	.	.	48	429	3	19	.	.	2	18	5	33	.	.	.	.	95	2·58	935	0·99
Choroby jamy ustnej i gardła	1	7	.	.	.	.	.	.	2	61	.	.	.	.	1	4	24	156	1	12	.	.	2	8	3	45	.	.	.	.	34	0·92	293	0·31
Choroby zębów i szczęki	3	12	.	.	.	.	1	4	3	18	1	3	2	32	5	23	.	.	1	5	1	5	.	.	8	39	2	17	.	.	27	0·74	158	0·17
Różne	12	362	.	.	.	.	1	13	.	.	.	.	2	52	2	24	18	586	4	76	.	.	2	140	4	70	.	.	.	.	45	1·23	1323	1·41
XII. Choroby narzędzi moczowo-płciowych.																																		
Katar pęcherza	13	294	3	66	.	.	4	105	.	.	.	.	1	33	.	.	8	324	.	.	.	.	.	.	2	27	2	35	.	.	33	0·9	884	0·94
Zapalenie nerek (ostre)	6	227	.	.	.	.	.	.	1	6	.	.	.	.	4	170	9	563	3	165	.	.	.	.	.	.	1	120	.	.	24	0·65	1251	1·33
Zapalenie jąder	13	270	.	.	.	.	7	225	1	5	.	.	2	14	4	144	22	313	.	.	.	.	1	7	3	57	4	99	1	7	58	1·58	1141	1·22
Różne	5	79	1	9	1	5	4	188	1	14	2	63	5	108	1	4	4	116	3	48	.	.	.	.	4	119	2	18	.	.	33	0·9	771	0·82
XIII. Choroby skórne	10	85	1	21	.	.	2	10	.	.	.	.	6	154	5	60	29	1061	.	.	.	.	1	21	4	44	4	95	.	.	62	1·69	1551	1·65
XIV. Choroby narzędzi ruchu.																																		
Zap. okost., martwiak kości	29	384	.	.	.	.	.	.	2	61	.	.	2	49	4	33	28	192	2	9	2	9	6	58	6	80	1	5	.	.	82	2·23	880	0·94
Różne	7	414	.	.	.	.	1	27	.	.	.	.	2	10	.	.	8	322	.	.	.	.	.	.	2	36	.	.	.	.	20	0·55	809	0·86
XV. Uszkodzenia.																																		
Rany (cięte, kłóte itd.)	33	852	5	40	2	10	11	142	3	22	2	20	6	60	17	150	86	1446	11	119	5	59	7	132	18	238	11	149	.	.	217	5·91	3439	3·66
Złaman. kości i zwichnięcia	9	182	.	.	.	.	1	4	2	13	.	.	1	29	9	95	22	858	4	64	2	9	.	.	5	85	2	38	.	.	57	1·55	1477	1·57
Oparzenie	2	26	.	.	.	.	1	4	1	7	.	.	.	.	1	4	8	101	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	0·34	142	0·15
XVI. Rozpoznanie niepewne	8	77	1	4	1	50	2	34	.	.	.	.	1	41	29	396	6	39	.	.	5	88	2	5	1	4	1	11	1	19	58	1·58	768	0·82
XVII. Zatrucie (ołowiem)	26	649	.	.	.	.	.	.	.	.	1	19	1	20	7	219	96	3791	3	108	2	38	.	.	3	85	2	30	.	.	141	3·84	4959	5.28
Razem	850	21299	60	1679	22	585	208	5336	62	1442	46	1334	166	3917	288	6347	1311	39082	126	3607	47	880	95	1599	267	4766	110	1895	3	147	3671	100	93915	100

Jako **nie mający zajęcia w miejscu** pobierało wsparcie:

Stowarzyszenia	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	w wypadkach bezrobocia	Czas bezrobocia razem dni	podzieliwszy na liczbę wspieranych	przeciętną liczbę członk.
					przypadło dni	
Czechy	214	11·71	260	8114	37·92	4·44
Bukowina	9	13·24	17	416	46·22	6·12
Dalmacya	5	12·5	6	107	21·4	2·68
Galicya	80	17·2	110	3171	39·64	6·82
Karyntya	11	11·46	16	245	22·27	2·55
Kraina	5	5·1	6	139	27·8	1·42
Pobrzeże	47	17·09	88	2150	47·87	7.82
Morawa	98	15·96	135	3184	32·49	5·19
Niższa Austrya .	429	13·58	1544	17011	39·65	5·40
Wyższa Austrya .	36	12·5	43	1283	35·64	4·45
Solnogród	11	11·46	11	120	10·91	1·25
Szląsk	26	13·68	36	892	34·31	4·69
Styrya	42	10·17	57	1276	30·38	3·09
Tyrol-Vorarlberg .	15	7·69	20	345	23	1·77
Trentino	.	.	.	.	.	.
Razem .	**1028**	**13·06**	**2349**	**38453**	**37·41**	**4·88**
w roku 1897 . . .	1021	14·04	2127	43909	43·01	6·04
„ „ 1896 . . .	875	13·06	1751	40332	46·09	6·02

Oprócz pobierających wsparcie nie mających pracy w r. 1898, była w okręgach wszystkich stowarzyszeń, z wyjątkiem stowarzyszenia dalmatyńskiego, kraińskiego, tyrolskiego i tryenckiego, *wielka ilość wypłaconych lub nieuprawnionych do pobierania zapomogi członków bez pracy,* których wykazanie ze względu na faktyczny stan bezrobocia i uzupełnienie na tem miejscu jest potrzebne:

Nieuprawnionych do pobierania wsparcia w miejscu było:					Razem przez dni	Rozdzielone na	
w okręgu Stowarzyszenia	wypłaconych	nie mających jeszcze prawa	Razem	Procent przeciętnej liczby członków		liczbę pozostających bez zajęcia	przeciętną liczbę członków
	członków bez zajęcia					wypadło dni	
Czechy	34	55	89	4·87	5683	63·85	3·11
Bukowina . . .	.	2	2	2·94	112	56	1·65
Dalmacya . . .	.	.	.	.	.	.	.
Galicya	12	13	25	5·38	560	22·4	1·2
Karyntya	1	2	3	3·13	105	35	1·09
Kraina	.	.	.	.	.	.	.
Pobrzeże	13	27	40	14·55	1417	35·43	5·15
Morawa	11	36	47	7·65	2409	51·26	3·92
Niższa Austrya .	77	262	339	10·73	9656	28·48	3·06
Wyższa Austrya	6	7	13	4·51	430	33·08	1·49
Solnogród . . .	1	3	4	4·17	111	27·75	1·16
Szląsk	1	7	8	4·21	124	15·5	0·65
Styrya	2	3	5	1·21	220	44	0·53
Tyrol-Vorarlberg	.	.	.	.	.	.	.
Trentino	.	.	.	.	.	.	.
Razem .	158	417	575	7·3	20827	36·22	2·65

Jeśli cyfry czterech pierwszych rubryk powyższej tabeli dodamy do tych, które wykazują stan pobierających zapomogę, otrzymamy rzeczywistą liczbę dotkniętych bezrobociem w poszczególnych stowarzyszeniach członków. *W ogólności było wtedy nie mających zajęcia w miejscu* (wspieranych i niewspieranych):

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	Czas bezrobocia razem dni	podzielony na liczbę nie mających zajęcia	przeciętną liczbę członk.
				przypada dni	
w roku 1898	**1603**	**20·36**	**59280**	**36·98**	**7·53**
„ „ 1897	1650	22·69	71118	43·1	9·78
„ „ 1896	1525	22·76	64438	42·25	9·62

Gdy *ogólną sumę dni bezrobocia* zamienimy na lata (rok roboczy licząc po 300 dni), wykaże się faktyczny *procent bezrobocia* jak następuje:

	dni bezrobocia		lata lub całorocznie wspierani w miejscu	w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1898	**59280**	=	**198**	**2·53**
„ „ 1897	71118	=	237	3·26
„ „ 1896	64438	=	214	3·16

Koszta przesiedlenia w roku 1898 otrzymało:

w stowarzyszeniu:		
Czechy	14	członków
Bukowina	1	„
Dalmacya	—	„
Galicya	4	„
Karyntya	1	„
Kraina	1	„
Pobrzeże	2	„
Morawa	5	„
Niższa Austrya	6	„
Wyższa Austrya	—	„
Solnogród	—	„
Szląsk	2	„
Styrya	3	„
Tyrol-Vorarlberg	2	„
Trentino	—	„
Razem .	**41**	członków
w roku 1897	50	„
„ „ 1896	26	„

Ogólny wydatek na zapomogi dla nie mających zajęcia w miejscu (zcentralizowane i dodatki lokalne) wynosił w roku 1898:

Stowarzyszenie	zapomoga dla nie mających zajęcia	na wspieranego	na koszta przesiedlenia	na wspieranego	Obie zapomogi podzielone na przeciętną liczbę członków
Czechy	zł. 8660·50	zł. 40·47	zł. 258·—	zł. 18·43	zł. 4·88
Bukowina	„ 416·—	„ 46·22	„ 21·—	„ 21·—	„ 6·43
Dalmacya	„ 107·—	„ 21·40	„ .	„ .	„ 2·68
Galicya	„ 3142·—	„ 39·28	„ 70·—	„ 17·50	„ 6·91
Karyntya	„ 245·—	„ 22·27	„ 21.—	„ 21·—	„ 2·77
Kraina	„ 139·—	„ 27·80	„ 28·—	„ 28·—	„ 1·70
Pobrzeże	„ 2150·—	„ 47·87	„ 42·—	„ 21·—	„ 7·97
Morawa	„ 3184·—	„ 32·49	„ 98·—	„ 19·60	„ 5·35
Niższa Austrya . .	„ 17011·—	„ 39·65	„ 133·—	„ 22·17	„ 5·43
Wyższa Austrya . .	„ 1283·—	„ 35·64	„ .	„ .	„ 4·45
Solnogród	„ 120·—	„ 10·91	„ .	„ .	„ 1·25
Szląsk	„ 892·—	„ 34·31	„ 35·—	„ 17·50	„ 4·88
Styrya	„ 1296·—	„ 30·86	„ 91·—	„ 30·33	„ 3·36
Tyrol-Vorarlberg . .	„ 345·—	„ 23·—	„ 30·—	„ 15·—	„ 1·92
Trentino	„ .	„ .	„ .	„ .	„ .
Razem .	zł. **38990·50**	zł. **37·93**	zł. **827·—**	zł. **20·17**	zł. **5·06**
w roku 1897 . . .	„ 44720·40	„ 43·80	„ 1035·—	„ 20·70	„ 6·29
„ „ 1896 . . .	„ 35334·70	„ 40·38	„ 485·10	„ 18·66	„ 5·35

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jaka wkładka na wsparcia dla nie mających zajęcia w miejscu faktycznie od członka była potrzebną.

* * *

W roku 1898 pobierało zapomogę *ze scentralizowanego funduszu dla pozostających bez zajęcia w miejscu* 1027 członków (834 zecerów, 179 drukarzy i 14 odlewaczy czcionek) w 2347 wypadkach za 38448 dni w sumie złr. 38448, zaś z funduszu *na koszta przesiedlenia* wypłacono 40 członkom (30 zecerom, 10 drukarzom) złr. 820.

Rozdzieliwszy ogólną sumę dni wsparć dla pozostających bez zajęcia i potrzebną na to kwotę, wypadnie *przeciętnie na każdego* z tych 1027 *pozostających bez zajęcia* 37·44 dni bezrobocia i 37·44 złr. zcentralizowanej zapomogi.

Na każdego z 40 członków, którzy pobrali wsparcie na koszta przesiedlenia, wypada przeciętnie złr. 20·50 zcentralizowanej zapomogi.

Przyrost i ubytek przedstawia się następująco: *Przyrost:* z zeszłego roku na funduszu pozostało 78, nowych przybyło 949, powtórnie bez zajęcia było 1321. — *Ubytek:* do kondycyi wstąpiło 1981, udało się w podróż 110, przeszło na fundusz chorych 29, wypłacono 132, do wojska przeszło 14, pobieranie zapomogi zasystowano 9, a z końcem roku na etacie funduszu pozostało 72.

Czas trwania kondycyi do 6 tygodni skonstatowano w 983 wypadkach (41·87%) wszystkich kondycyi; i tak jednodniowe w 554, dwudniowe w 93, trzydniowe w 41, czterodniowe w 28, pięciodniowe w 17, sześciodniowe w 4, siedmiodniowe w 31, ośmiodniowe w 22, dziewięciodniowe w 10, dziesięciodniowe 10, jedenastodniowe w 16, dwunastodniowe w 13, trzynastodniowe w 2, czternastodniowe w 25, dłuższe niż 14-dniowe do 6 tygodni w 117 wypadkach.

Z tych krótkotrwałych kondycyi przypada na Wiedeń 899, na Czechy 17, na Bukowinę 6, na Dalmacyę 1, na Galicyę 8, na Karyntyę 2, na Pobrzeże 19, na Morawę 13, na Austryę Wyższą 3, na Szląsk 4, na Styryę 7 i na Tyrol 4.

Wedle miesięcy przedstawia się frekwencya jak następuje:

	Nie mających zajęcia	w wypadkach	dni	przesiedlonych
Styczeń	174	248	2756	4
Luty	129	162	1777	1
Marzec	125	167	1582	5
Kwiecień	124	187	1915	5
Maj	133	186	1890	3
Czerwiec	140	191	2023	—
Lipiec	185	247	2828	4
Sierpień	248	302	4159	3
Wrzesień	321	389	5265	3
Październik	342	423	6180	5
Listopad	244	294	3882	5
Grudzień	269	352	4131	2

W przecięciu było tedy 203 nie mających zajęcia, w 264 wypadkach z 3204 dniami zapomogi w miesiącu. (W roku ubiegłym 216 nie mających zajęcia w 264 wypadkach z 3653 dniami zapomogi).

Największa liczba nie mających zajęcia w miejscu była w miesiącu październiku, *najmniejsza* w kwietniu.

W porównaniu z cyframi ostatnich dwóch lat okazuje się, że zcentralizowane *wsparcie dla nie mających zajęcia w miejscu* w r. 1898 wynosiło o 12·3% mniej, aniżeli w r. 1897; mimo to było ono o 59·26% wyższem, niż w r. 1896.

Na etacie *zcentralizowanej zapomogi* wykazano:

	Nie mający zajęcia w miejscu	wypadki	Zapomoga dni		kwota	przesiedleni		zapomoga
w roku 1898 . .	**1027**	**2348**	**38448**	złr.	**38448·—**	**40**	złr.	**820·—**
„ „ 1897 . .	1018	2109	43829	„	43817·40	49	„	1025·—
„ „ 1896 . .	867	1744	40235	„	24141·—	26	„	461·60

Jako **nie mający zajęcia w podróży** pobrało w r. 1898 zapomogę:

w Stowarzyszeniu	członków	w procentach na przeciętną liczbę członk.	frekwencya w stacyach płatniczych	Czas trwania zapomogi w podróży razem dni	liczbę wspartych	podzielony na przeciętną licz. członków przypadło dni
Czechy			944	3651	3·86	2
Bukowina . . .			5	44	8·8	0·65
Dalmacya . . .			5	19	3·8	0·48
Galicya . . .			52	250	4·81	0·54
Karyntya . . .			224	1012	4·52	10·54
Kraina			72	313	4·35	3·19
Pobrzeże . . .			118	394	3·34	1·43
Morawa . . .	975	12·38	307	1732	5·64	2.82
Austrya Niższa .			1041	3538	3·4	1.12
Austrya Wyższa .			558	2814	5·04	9·7
Solnogród . . .			309	1292	4·18	13·46
Szląsk			144	470	3·26	2·47
Styrya			518	2005	3·87	4·85
Tyrol-Vorarlberg .			542	2864	5·28	14·69
Trentino . . .			11	26	2·36	0·54
Razem .	**975**	**12·38**	**4850**	**20424**	**20·95**	**2·59**
w roku 1897 . .	1080	14·85	6494	28400	26·3	3·91
„ „ 1896 . .	1013	15·12	5711	24439	24·13	3·65

Gdy *ogólną liczbę dni podróży* zamienimy na lata (licząc na rok 300 dni roboczych), wykaże się następujący stosunek:

	dni podróży		lata lub całorocznie wspierani w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1898 . . .	**20424**	=	**68**	**0·86**
„ „ 1897 . . .	28400	=	95	1·31
„ „ 1896 . . .	24439	=	81	1·21

Ogólne wydatki na zapomogi dla podróżnych (zcentralizowane i nadzwyczajne) wynosiły w r. 1898:

w Stowarzyszeniu	razem	na 1 wspieranego	podzielone na przeciętną liczbę członków
Czechy	złr. 2330·10	złr. 2·47	złr. 1·27
Bukowina	„ 26·40	„ 5·28	„ 0·39
Dalmacya	„ 11·40	„ 2·70	„ 0·29
Galicya	„ 149·40	„ 2·87	„ 0·32
Karyntya	„ 607·20	„ 2·71	„ 6·33
Kraina	„ 187·80	„ 2·61	„ 1·92
Pobrzeże	„ 253·85	„ 2·15	„ 0·92
Morawa	„ 1092·80	„ 3·56	„ 1·78
Austrya Niższa . . .	„ 2122·80	„ 2·04	„ 0·67
Austrya Wyższa . . .	„ 1688·40	„ 3·03	„ 5·86
Solnogród	„ 775·99	„ 2·51	„ 8·08
Szląsk	„ 314·25	„ 2·18	„ 1·65
Styrya	„ 1241·—	„ 2·40	„ 3·—
Tyrol-Vorarlberg . . .	„ 1718·40	„ 3·17	„ 8·81
Trentino	„ 20·22	„ 1·84	„ 0·42
Razem .	złr. **12540 01**	złr. **12 86**	złr. **1·59**
w roku 1897	„ 17371·47	„ 16·08	„ 2·39
„ „ 1896	„ 14669·80	„ 14·48	„ 2·19

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoka potrzebna była faktyczna wkładka na zapomogi dla podróżnych.

* * *

Daty dotyczace *zcentralizowanej zapomogi w podróży*, wypłaconoj w roku 1898 przedstawiają się jak następuje:

W podróży było 975 członków (844 zecerów, 118 drukarzy, 12 odlewaczy czcionek, 1 litograf), którzy według przynależności do stowarzyszeń grupują się jak następuje: Czechy 76, Bukowina 3, Dalmacya 2, Galicya 12, Karyntya 8, Kraina 6, Pobrzeże 9, Morawa 34, Austrya Niższa 75, Austrya Wyższa 22, Solnogród 6, Szląsk 12, Styrya 29, Tyrol 19, Trentino 2, razem 315 z Austryi; z Węgier 191, z Fiumy (z certyfikatem) 1, z Kroacyi 9, z Niemiec 420, z Alzacyi i Lotaryngii 2, z niemieckiej Szwajcaryi 20, z romańskiej Szwajcaryi 3, z Skandynawii 6, z Włoch 2, z Francyi 1, z Serbii 5.

Jeżeli do procentu ogólnej liczby podróżnych wliczeni będą i członkowie innych związków, którzy na podstawie wzajemnych legitymacyj w Austryi zapomogę pobierali, i jeżeli dni podróży zostaną tak samo rozdzielone, to w porównaniu z dwoma poprzedniemi latami przedstawi nam się obraz następujący: Zapomogę w podróży otrzymali:

Członkowie stowarzyszenia w	**1898** w %	za dni w %	**1897** w %	za dni w %	**1896** w %	za dni w %
Austryi . . .	315=32·31	6725=32·95	349=32·31	9879=34·84	371=36·62	9159=37·5
Węgrzech . .	191=19·59	4705=32·06	195=18·06	5879=20·73	136=13·42	2967=12·15
Niemczech .	420=43·08	7909=38·75	475=43·98	11097=39·13	454=44·82	11204=45·87
Szwajcaryi .	23= 2·36	476= 2·33	28= 2·59	715= 2·52	18= 1·78	353= 1·45
innych kraj.	26= 2·66	593= 2·91	33= 3·06	788= 2·78	34= 3·36	741= 3·03
Razem .	975=100	20408=100	1080=100	28358=100	1013=100	24424=100

Z tych 975 w roku 1898 podróżujących członków odbyło w ogólności 1571 tur, z których 17 rozpoczęto w roku ubiegłym, 543 z kondycyi w Austryi, 19 z pośród nie mających zajęcia i 28 takich, którzy w czasie podróży zachorowali, po wyzdrowieniu, dalej od granicy węgierskiej 258, kroackiej 13, niemieckiej 613, włoskiej 26 i szwajcarskiej 54.

Kondycyę otrzymali podróżni w 287 wypadkach, po za granice państwa udało się do Węgier 193, do Kroacyi 4, do Niemiec 700, do Włoch 17, do Szwajcaryi 60, na etat funduszu dla nie mających zajęcia w miejscu przeszło 33, zachorowało 18, zatrzymano wsparcie 1, z końcem roku pozostało 9 w podróży a 248 ukończyło podróż bez zawiadomienia. (Z ostatnich zapewne większość wstąpiła do kondycyi).

W 8 wypadkach *doniesiono o stracie* książek kwitowych i legitymacyj podróżnych, co w odpowiedni sposób opublikowano.

Z powodu dłuższego bezrobocia i spowodowanego tem braku środków, doznało 14 w podróży w kraju i zagranicą znajdujących się kolegów, mimo, iż wykazać mogli, że na najbliższej stacyi płatniczej otrzymają zapomogę związkową, skutków ustawy o włóczęgostwie i zmuszeni byli przez organa rządowe do przesiedzenia dłuższego lub krótszego czasu w więzieniu, a potem zostali szupasowani.

W ogólności odwiedziło 975 podróżnych 4825 razy 44 stacyj płatniczych związkowych i pobrało zcentralizowaną zapomogę za 20408 dni w kwocie 12244·80 złr.

Na *jednego podróżnego przypada przeciętnie* 20·93 dni podróży i 12·56 złr. zapomogi.

Frekwencya we wszystkich stacyach płatniczych przedstawia się wedle miesięcy następująco:

	podróżnych	odwiedziło stacyj	dni podróży
Styczeń . . .	75	192	772
Luty	46	99	404
Marzec . . .	70	145	557
Kwiecień . . .	114	251	965
Maj	184	508	2085
Czerwiec . . .	185	436	1962
Lipiec . . .	233	580	2450
Sierpień . . .	296	869	3707
Wrzesień . . .	295	824	3615
Październik . .	183	429	1872
Listopad . . .	127	308	1257
Grudzień . . .	76	184	762

W przecięciu przypada na jeden miesiąc 157 podróżnych, odwiedzających 402 stacyj płatniczych i 1701 dni podróży. (W r. ubiegłym 200 podróżnych odwiedziło 540 stacyj i pobrało 2363 dni podróży).

Najmniej podróżnych i *najmniejsza* frekwencya na stacyach płatniczych była w lutym, *największa* w sierpniu.

Jeśli wydatek na *zcentralizowane zapomogi dla podróżnych* ostatniego roku porównamy z wydatkami lat poprzednich, okaże się i tu znaczne zmniejszenie wydatków w tej, tak bardzo obarczonej gałęzi zapomóg.

	podróżnych	frekwencya stacyj	Zapomoga za dni	Zapomoga w kwocie
w roku 1898	**975**	**4825**	**20408**	złr. **12244·80**
„ „ 1897	1080	6471	28358	„ 17014·80
„ „ 1896	1013	5686	24424	„ 14654·40

* * *

Jeżeli zrekapitulujemy *główne liczby wszystkich trzech powyższych gałęzi zapomóg*, uzyskamy dopiero wtenczas **ogólny obraz bezrobocia** wśród zorganizowanych drukarzy w r. 1898.

1	2	3	4	5	6	7	
Bez zajęcia byli w r. 1898	Członkowie	W procentach do przeciętnej liczby członków	Czas trwania bezkondycyonowania: dni	Czas trwania bezkondycyonowania: przemienione na lata — byli cały rok bez zajęcia	W procentach do przeciętnej liczby członków	Koszta zapomogi wypłaconej wykazanym tu pozostającym bez zajęcia, nie licząc wydatków na administracyę: złr.	ct.
z powodu słabości . . .	2778	35·29	93917	257	3·26	96066	10
w miejscu (wspierani) . .	1028	13·06	38453	128	1·63	38990	50
„ „ (niewspierani) . .	575	7·3	20827	70	0·9	—	—
w podróży (wspierani) . .	975	12·38	20424	68	0·86	12540	01
Razem .	5356	68·03	173621	523	6·65	147596	61
w roku 1897	5273	72·51	186527	570	7·84	151909	09
w „ 1896	4720	70·47	165973	506	7·55	127806	48

Rubryka 2. i 3. tej tabeli podaje liczbę dotkniętych bezrobociem członków; z powodu jednak, że ci ostatni po największej części tylko przez kilka dni lub też tygodni pozostawali bez zajęcia, nie da się więc z samych tych cyfr przedstawić rzeczywisty stan rynku pracy i dają co do tego dokładny obraz rubryki 4, 5 i 6, gdyż w rubrykach tych jest liczba dni bezkondycyonowania przemieniona na lata, która równocześnie przedstawia cyfrę dotyczących osób, które cały rok pozostawały bez kondycyi, i stosunek procentowy ilości członków. Rubryka 7. wykazuje koszta, jakie nasze kasy zapomogowe wskutek tego ponieść musiały. Jeżeli tę sumę (złr. 147.596·61) i sumę wypłaconą członkom pozostającym bez zajęcia na koszta przesiedlenia (złr. 827) na przeciętną liczbę członków rozdzielimy, to wykaże się, że członkowie zmuszeni byli złożyć w roku 1898 na pozostających bez kondycyi kolegów złr. 18·85, (w roku 1897 złr. 21·03, w roku 1896 złr. 19·08).

Pomnożywszy przyjęty na podstawie statystyki z roku 1895 przeciętny dzienny zarobek zecera lub maszynisty na złr. 2·04 przez wykazanych w 4. rubryce 173621 dni bezrobocia, otrzymamy jako kwotę utraty zarobku **złr. 354·186·84** (w roku 1897 złr. 380.515·08, w roku 1896 złr. 338 594·92). Po doliczeniu wypłaconych tym dotkniętym bezrobociem zapomóg we wszystkich w powyższej tabelce wykazanych kategoryach, jakoteż i kosztów przesiedlenia, dojdziemy do rezultatu, że ogólna strata, poniesiona wskutek bezrobocia w roku 1898 przez austryackich kolegów dochodzi do poważnej sumy złr. 502.610·45 (w roku 1897 złr. 533·459· 7, w roku 1896 złr. 466 886·50). Zliczywszy stratę poniesioną wskutek bezrobocia z ostatnich trzech lat, otrzymamy sumę **jeden milion 502.956 złr. 12 ct.**

Pomimo, że skutki bezrobocia corocznie w drastyczniejszy objawiają się sposób, jest jeszcze zawsze dość ludzi, którzy pozwalają na wyzyskiwanie swej siły roboczej ponad obowiązkowy czas. Ustanowiony cennikiem normalnym 9-godzinny czas pracy, bywa przez robienie nieszczęsnych osobnych godzin często niestety przedłużany, a towarzysze zapominają o obowiązku starania się o pracę dla pozbawionych kondycyi. Uzasadnienie tej skargi znajduje jasne oświetlenie, gdy się przyjrzymy uważniej zestawionej na polecenie Zarządu Związku statystyce osobnych godzin, ogłoszonej w „Vorwärts“ i innych organach Związku. Wystarczy tu przytoczyć, że w ubiegłym roku 4001 towarzyszy robiło 203.196 osobnych godzin, a 1099 uczni 57.243 osobnych godzin, czyli, że obie kategorye robiły razem **260.439 osobnych godzin**, co czyni **28.938 dni lub 96 lat.** Nadmienić przytem należy, że daty do tej statystyki nadesłało zaledwie 41% oficyn.

Stale niezdolnym do pracy (inwalidom) wypłacono:

w Stowarzyszeniu	członków	w procentach do przeciętnej liczby członk.	Czas trwania zapomogi razem tygodni	podzielony na przeciętną liczbę członków
Czechy	34	1·86	1653	48·62
Bukowina . . .	1	1·47	53	53
Dalmacya . . .	—	—	—	—
Galicya	—	—	—	—
Karyntya . . .	—	—	—	—
Kraina	1	1·02	53	53
Pobrzeże . . .	5	1·82	154	30·8
Morawa	10	1·63	498	49·8
Niższa Austrya .	67	2·12	3037	45·33
Wyższa Austrya	4	1·39	150	37·5
Solnogród . . .	2	2·08	106	53
Szląsk	2	1·05	106	53
Styrya	8	1·94	400	50
Tyrol-Vorarlberg	3	1·54	159	53
Trentino	—	—	—	—
Razem .	**137**	**1·73**	**6369**	**46·49**
w roku 1897 . .	125	1·72	5630	45·04
„ „ 1896 . .	116	1·73	5301	45·7

Gdy liczbę wypłaconych tygodni zamienimy na lata, otrzymamy faktyczny *procent inwalidów:*

	tygodnie wypłacone		lata lub całorocznie wspierani	w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1898 . .	**6369**	=	**123**	**1·56**
„ „ 1897 . .	5630	=	108	1·49
„ „ 1896 . .	5301	=	102	1·52

Ogólny wydatek dla stale niezdolnych do pracy [inwalidów] (zcentralizowany jakoteż dodatki lokalne) wynosił:

	razem	na każdego pobierającego	rozdzielony na przeciętną liczbę członków
Czechy	złr. 8479·50	złr. 249·40	złr. 4·64
Bukowina . . .	„ 265·—	„ 265·—	„ 3·90
Dalmacya . . .	„ —	„ —	„ —
Galicya	„ —	„ —	„ —
Karyntya . . .	„ —	„ —	„ —
Kraina	„ 313·50	„ 313·50	„ 3·20
Pobrzeże . . .	„ 659·—	„ 131·80	„ 2.40
Morawa	„ 2814·50	„ 281·45	„ 4·58
Niższa Austrya .	„ 17242·50	„ 257·35	„ 5·46
Wyższa Austrya	„ 1183·—	„ 295·75	„ 4·11
Solnogród . . .	„ 768·50	„ 384·25	„ 8·01
Szląsk	„ 609·50	„ 304·75	„ 3·21
Styrya	„ 2950·39	„ 368·80	„ 7·14
Tyrol-Vorarlberg	„ 689·—	„ 229·67	„ 3·53
Trentino	„ —	„ —	„ —
Razem .	złr. **35974·39**	złr. **262·59**	złr. **4·75**
w roku 1897 . .	„ 30802·43	„ 246·42	„ 4·24
w „ 1896 . .	„ 28718·50	„ 247·57	„ 4·29

Ostatni rząd cyfer wykazuje równocześnie, jak wysoką powinna była być wkładka od członka do tego funduszu.

* * *

Zcentralizowane wsparcie dla inwalidów pobierało w roku 1898 137 członków (93 zecerów, 35 drukarzy, 8 odlewaczy czcionek, 1 litograf), którzy wedle kategoryi zapomóg, wspierani byli jak następuje:

10	inwalidów	przez	423	tygodni	po zł.	3·50,	razem złr.	1480·50
21	„	„	862	„	„ „	4·—,	„ „	3554·—
21	„	„	999	„	„ „	4·50,	„ „	4495·50
16	„	„	816	„	„ „	5·—,	„ „	4080·—
38	„	„	1751	„	„ „	5·50,	„ „	9630·50
31	„	„	1518	„	„ „	6·—,	„ „	9108·—
Razem 137	inwalidów	przez	6369	tygodni	pobrało razem		złr.	32348·50

Na każdego *z inwalidów przypada przeciętnie* zapomogi złr. 236·12 (w roku przeszłym złr. 233·49). Podzieliwszy sumę zapłaconej zapomogi przez liczbę wypłaconych tygodni, okaże się, że wsparcie jednego inwalidy wynosiło przeciętnie tygodniowo złr. 5·08 (w roku ubiegłym złr. 4·96).

Jednemu inwalidzie z kategoryi 4 złr. tygodniowo, który umieszczony był w prywatnym zakładzie dobroczynnym i pobierał tylko część należącej mu się zapomogi, wypłacono z jego należytości w kwocie 387·—, w r. 1898 złr. 106·—, tytułem dodatku do bieżącej zapomogi.

Przyrost i ubytek wśród inwalidów był następujący:

Z wykazanych tu 137 inwalidów było z początkiem roku 111 (73 zecerów, 29 drukarzy, 8 odlewaczy czcionek, 1 litograf) na funduszu; przybyło 26 (20 zecerów, 6 drukarzy); ubyło z powodu powrotu do pracy 3, z powodu śmierci 11, razem tedy 14 (9 zecerów, 3 drukarzy, 2 odlewaczy czcionek), pozostało na funduszu 123 (84 zecerów, 32 drukarzy, 6 odlewaczy czcionek, 1 litograf).

Co do *wieku przyjętych* w roku 1898 *na fundusz inwalidowy* 26 członków, skonstatowano, iż:

1	członek	miał	81 lat	1	członek	miał	58 lat
1	„	„	79 „	1	„	„	54 „
1	„	„	77 „	1	„	„	51 „
1	„	„	76 „	2	członków	miało	50 „
1	„	„	74 „	1	członek	miał	49 „
1	„	„	71 „	1	„	„	43 „
1	„	„	69 „	1	„	„	41 „
1	„	„	67 „	2	członków	miało	36 „
1	„	„	66 „	3	„	„	35 „
1	„	„	64 „	1	członek	miał	31 „
1	„	„	62 „	1	„	„	26 „

Przeciętny wiek: 54·5 lat.

Jako przyczynę przyjęcia w stan inwalidowy skonstatowano: uwiąd starczy w 8 wypadkach, choroby piersiowe w 5, cierpienia mózgu i kości pacierzowej w 6, chorobę sercową w 1, choroby oczne w 3, chroniczny reumatyzm członków w 2 wypadkach, przepuklinę w 1 wypadku. U 10 inwalidów oprócz tu wymienionych chorób były podane jeszcze inne cierpienia, które spowodowały przyjęcie ich na stan inwalidowy.

14 inwalidów, którzy z funduszu ubyli, *pobierali* razem przez 3810 tygodni *zapomogę*, a mianowicie pobierali oni zapomogę przez tygodni: 843, 717, 487, 406, 364, 330, 167, 160, 130, 81, 65, 49, 7 i 4, *przeciętnie* przeto przez 272·1 tygodni = *5·23 lat.*

Jeżeli się porówna wynik *zcentralizowanej zapomogi dla inwalidów* z roku 1898, z dwoma latami poprzedniemi, to skonstatuje się znacznie wyższe zapotrzebowanie tejże:

	Inwalidów	wypłacono zapomogę tygodni	kwota
w roku 1898 . . .	**137**	**6369**	złr. **32348·50**
„ „ 1897 . . .	125	5630	„ 27936·50
„ „ 1896 . . .	115	5258	„ 25826·—

Koszta pogrzebowe (zcentralizowane wraz z dodatkami lokalnymi) wypłacono w roku 1898:

Stowarzyszenie	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	w ogólnej kwocie	rozdzielono na liczbę wypadków	rozdzielono na przeciętną liczbę członków
Czechy	20	1·09	złr. 1850·—	złr. 92·50	złr. 1·01
Bukowina	.	.	—	.	.
Dalmacya	.	.	—	.	.
Galicya	10	2·15	„ 600·—	„ 60·—	„ 1·29
Karyntya	2	2·08	„ 60·—	„ 30·—	„ 0·63
Kraina	1	1·02	„ 50·—	„ 50·—	„ 0·51
Pobrzeże	4	1·45	„ 350·—	„ 87·50	„ 1·27
Morawa	11	1·79	„ 2095·—	„ 190·45	„ 3·41
Niższa Austrya .	49	1·55	„ 6575·—	„ 134·18	„ 2·08
Wyższa Austrya .	5	1·74	„ 700·—	„ 140·—	„ 2·43
Solnogród . . .	.	.	.	.	.
Szląsk	3	1·58	„ 550·—	„ 183·33	„ 2·89
Styrya	3	0·73	„ 280·—	„ 93·33	„ 0·68
Tyrol-Vorarlberg .	2	1·03	„ 200·—	„ 100·—	„ 1·03
Trentino	.	.	.	.	.
Razem .	**110**	**1·4**	złr. **13310·—**	złr. **121·—**	złr. **1·69**
w roku 1897 . .	104	1·43	„ 10661·54	„ 102·51	„ 1·47
„ „ 1896 . .	85	1·27	„ 4161·04	„ 48·95	„ 0·62

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być wkładka od członka do tego funduszu.

* * *

Zcentralizowane koszta pogrzebowe (równocześnie odprawa wdowia), wypłacono w r. 1898 za 110 członków (87 zecerów, 19 drukarzy, 4 odlewaczy czcionek) a to:

w 53 wypadkach	po złr. 50·—	razem złr. 2650·—			
„ 14	„ „ „ 100·—	„ „ 1400·—			
„ 1		30·—	tylko pogrzeb		
„ 14	„ „ „ 150·—	„ „ 2100·—			
„ 1		90·—	„	„	
„ 26	„ „ „ 200·—	„ „ 5200·—			
„ 1		30·—	„	„	
razem w 110 wypadkach w ogólnej kwocie złr.		11500·—			

W przecięciu przedstawia się *wydatek na jeden wypadek śmierci* w kwocie złr. 104·55 (w roku ubiegłym złr. 93·43).

Zapomogę tę wypłacono, w myśl uchwał Zjazdu w Pradze, w 49 wypadkach ślubnej żonie zmarłego, w 2 wypadkach nieślubnej żonie, w 5 wypadkach dzieciom, w 37 wypadkach rodzicom, w 8 wypadkach rodzeństwu i w 4 wypadkach innym pozostałym, podczas gdy w 5 wypadkach zarządy stowarzyszeń same zajęły się sprawieniem pogrzebu zmarłym członkom.

Z owych *110 zmarłych* znajdowało się bezpośrednio przed śmiercią 88 na etacie funduszu chorych, 11 na etacie funduszu inwalidów, zaś 11 zmarło śmiercią nagłą.

Jako *przyczynę śmierci* skonstatowano:

Choroby płuc i organów oddechowych	w 72 wypadkach	= 65·46%	śmiertelności
Choroby mózgu	„ 7 „	= 6·36%	„
Wadę serca	„ 7 „	= 6·36%	„
Samobójstwo	„ 6 „	= 5·45%	„
Zapalenie nerek	„ 5 „	= 4·55%	„
Marazm i uwiąd starczy	„ 2 „	= 1·82%	„
Tyfus	„ 2 „	= 1·82%	„
Choroby języka, przewodów pokarmowych, wątroby, zapalenie błony brzusznej, gruźlicę kości, zatrucie ołowiem, zatrucie krwi, influencę, noworosty skórne po 1 wypadku, razem	„ 9 „	= 8·18%	„

Wedle *wieku zmarłych* stosunek przedstawia się jak następuje:

1	członk.	82 lat	(1 inwal.)	3	członk.	47 lat	(1 inwal.)	2	członk.	30 lat	(1 inwal.)
1	„	76 „	(1 „)	1	„	45 „		2	„	29 „	
1	„	69 „		1	„	44 „		1	„	28 „	
2	„	68 „	(1 „)	3	„	42 „		3	„	27 „	
2	„	67 „	(1 „)	3	„	41 „		7	„	26 „	
1	„	64 „		1	„	40 „		5	„	25 „	
1	„	61 „	(1 „)	3	„	39 „		4	„	24 „	
1	„	59 „		1	„	38 „		3	„	23 „	
2	„	55 „	(1 „)	2	„	37 „		9	„	22 „	
1	„	54 „		5	„	36 „	(1 „)	3	„	21 „	
2	„	53 „		3	„	35 „		5	„	20 „	
1	„	52 „		4	„	34 „		5	„	19 „	
1	„	51 „		4	„	33 „		2	„	18 „	
1	„	50 „	(1 „)	1	„	32 „		Przeciętny wiek wynosił			
2	„	48 „	(1 „)	4	„	31 „		35 lat.			

Gdy się jednak zważy, że między 110 zmarłymi było 11 *inwalidów*, którzy z natury należą do starszych wiekiem i przedstawiają *przeciętnie 56 lat* wieku, okaże się po wyłączeniu ostatnich na resztę 99 zmarłych *rzeczywistych członków* **przeciętny wiek 32·6 lat.**

W porównaniu z rokiem ubiegłym i tu okazało się *znaczne powiększenie wydatków dla zcentralizowanych kas*, gdyż wypłacono:

w roku 1898	**110**	wypadków śmierci	złr. **11500·—**
w „ 1897	104	„ „ „	9716·54

Zapomogi dla sierót (zcentralizowane wraz z dodatkami lokalnymi) wypłacono w roku 1898:

Stowarzyszenie	dzieci	miesięcy	kwota	rozdzielona na przeciętną liczbę członków
Czechy	59	643	złr. 2505·—	złr. 1·37
Bukowina	1	6	„ 18·—	„ 0·26
Dalmacya	.	.	.	.
Galicya	.	.	.	.
Karyntya	4	40	„ 120·—	„ 1·25
Kraina	6	72	„ 204·—	„ 2·08
Pobrzeże	7	72	„ 198·—	„ 0·72
Morawa	18	179	„ 487·50	„ 0·79
Niższa Austrya	138	1379	„ 3828·—	„ 1·21
Wyższa Austrya	11	45	„ 153·—	„ 0·53
Solnogród	3	36	„ 72·—	„ 0·75
Szląsk	6	63	„ 189·—	„ 0·99
Styrya	12	139	„ 331·—	„ 0·80
Tyrol-Vorarlberg	4	39	„ 97·—	„ 0·50
Trentino	.	.	.	.
Razem	**269**	**2713**	złr. **8202·50**	złr. **1·04**
w roku 1897	239	2523	„ 7765·—	„ 1·07
„ „ 1896	231	2617	„ 6978·50	„ 1·04

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być faktycznie wkładka od członka do tego funduszu.

* * *

Zcentralizowane zapomogi dla sierót wypłacono w 1898 roku 266 dzieciom zmarłych członków, a mianowicie:

68 dzieciom	za	661 miesięcy	po zł.	1·50	kwotę zł.	991·50
198 „	„	2016 „	„ „	3·—	„ „	6048·—

razem 266 dzieciom za 2677 miesięcy ogólną kwotę zł. 7039·50

W przecięciu wypadło *na jedno dziecko* zł. 26·47 zapomogi (w roku ubiegłym zł. 27·52).

Ruch sierót przedstawiał się jak następuje: *przyrost:* pozostało z poprzedniego roku 207 sierót, a mianowicie: 53 z prawem do pobierania miesięcznie po zł. 1·50, 154 po zł 3·—; nowych przybyło 59, a to: 15 z prawem do zł. 1·50 miesięcznie i 44 z prawem do zł. 3·—; — *ubytek:* 42, a to: 7 z prawem do zł. 1·50 i 35 z prawem do zł. 3·— miesięcznie; z tych wstąpiło 5 do domu sierót, umarło 1, wybrało zapomogę 36; z końcem roku *pozostało na funduszu sierót* 224, a to: 61 pobierających po zł. 1·50 i 163 po zł. 3·— miesięcznie.

Że i w tym dziale zapomóg *zwiększyły* się wydatki, wykazuje porównanie cyfr roku sprawozdawczego z rokiem ubiegłym, a mianowicie wypłacono:

w roku 1898	**266**	dzieciom	przez **2677**	miesięcy	zł.	**7039·50**
„ „ 1897	239	„	„ 2497	„	„	6578·—

Innych zapomóg (wyłącznie na własny rachunek odnośnych stowarzyszeń) wypłacono w w roku 1898:

Stowarzyszenie	osobom	kwota	rozdzielona na liczbę wspieranych	rozdzielona na przeciętną liczbę członków
Czechy	40	zł. 1716·30	zł. 42·91	zł. 0·94
Bukowina . . .	1	„ 21·—	„ 21·—	„ 0·31
Dalmacya . . .	.	.	.	.
Galicya	.	.	.	.
Karyntya . . .	3	„ 6·50	„ 2·17	„ 0·07
Kraina	.	.	.	.
Pobrzeże . . .	10	„ 302·—	„ 30·20	„ 1·10
Morawa	.	.	.	.
Niższa Austrya .	34	„ 467·—	„ 13·74	„ 0·14
Wyższa Austrya .	2	„ 96·—	„ 48·—	„ 0·33
Solnogród . . .	8	„ 503·50	„ 64·19	„ 5·24
Szląsk	.	.	.	.
Styrya	125	„ 267·10	„ 2·14	„ 0·65
Tyrol-Vorarlberg	20	„ 84·86	„ 4·24	„ 0·44
Trentino . . .	.	.	.	.
Razem .	**243**	zł. **3464·26**	zł. **14·26**	zł. **0·44**
w roku 1897 . .	140	„ 2928·90	„ 20·92	„ 0·40

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być wkładka od członka na ostatnie zapomogi.

Główne cyfry wszystkich gałęzi zapomóg zliczone razem, wykażą, ile *ogółem* w r. 1898 wypłacono zapomóg:

Stowarzyszenie	osobom	kwotę	rozdzielono na liczbę wspieranych	rozdzielono na przeciętną liczbę członk.	lub za tydzień i członka
Czechy	2007	zł. 47956·58	zł. 23·89	zł. 26·23	zł. 49·49
Bukowina . . .	54	„ 2396·40	„ 44·38	„ 35·24	„ 66·49
Dalmacya . . .	23	„ 700·40	„ 30·45	„ 17·51	„ 33·04
Galicya . . .	310	„ 9037·40	„ 29·15	„ 19·44	„ 36·68
Karyntya . . .	292	„ 2473·70	„ 8·47	„ 25 77	„ 48·62
Kraina	128	„ 2472·22	„ 19·31	„ 25·23	„ 47·6
Pobrzeże . . .	305	„ 7865·45	„ 25·79	„ 28·66	„ 53·96
Morawa . . .	675	„ 19095·35	„ 28·29	„ 31·10	„ 58·68
Niższa Austrya .	2739	„ 84656·50	„ 30·91	„ 26·80	„ 50·57
Wyższa Austrya	711	„ 8695·60	„ 12 23	„ 30·19	„ 56 96
Solnogród . . .	368	„ 3274·59	„ 8·90	„ 34·11	„ 64·36
Szląsk	251	„ 4296·60	„ 17·12	„ 22·61	„ 42·66
Styrya	897	„ 11227·49	„ 12·52	„ 27·19	„ 51·3
Tyrol-Vorarlberg .	674	„ 5059·26	„ 7·51	„ 25·94	„ 48·94
Trentino . . .	22	„ 167·22	„ 7·60	„ 3·48	„ 6·57
Razem .	**9456**	zł. **209374·76**	zł. **22·14**	zł. **26·59**	zł. **50·17**
w roku 1897 . .	10718	„ 205101·96	„ 19·17	„ 28·21	„ 54·25
„ „ 1896 . .	9710	„ 179275·67	„ 18·50	„ 25 27	„ 48·6

Jeżeli wyjmiemy z działu zapomogowego sumy, odnoszące się do *zcentralizowanych funduszów*, na które wszystkie 15 stowarzyszeń w miarę ilości członków równomiernie się składają, wykaże się następujące zestawienie:

W roku 1898 wydano na wspólny rachunek:

dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych)	złr.	91466·20
„ nie mających pracy w miejscu i przesiedlonych .	„	39268·—
„ „ „ „ w podróży	„	12244·80
„ stale niezdolnych do pracy (inwalidów)	„	32348·50
„ kosztów pogrzebowych (także odpraw wdowich) .	„	11500·—
„ sierót	„	7039·50
Razem .	złr.	193867·—
w roku 1897	„	191094·29
„ „ 1896 (w 3 zcentralizowanych funduszach) .	„	65083·—

O ile przez to środki poszczególnych Stowarzyszeń zostały obciążone, wykazują dokładnie następujące tabele, które podają wynik rozliczeń wszystkich czterech kwartałów.

Wynik rozliczeń

zcentralizowanych zapomóg w roku 1898.

a) Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży.

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku (wypłacono)		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia (wypłacono)		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy . . .	I.	4820·—		5151·69		331·69		.			
	II.	4980·—		5436·10		456·10		.			
	III.	6053·—		5818·30		.		234.70			
	IV.	5215·60	21068·60	4962·94	21369·03	.	787·79	252·66	487·36	300·43	.
Bukowina . .	I.	314·—		174·30		.		139·70			
	II.	351·—		195·11		.		155·89			
	III.	560·20		213·95		.		346·25			
	IV.	403·80	1629·—	196·88	780·24	.	.	206·92	848·76	.	848·76
Dalmacya . .	I.	81·—		114·29		33·29		.			
	II.	136·—		120·07		.		15·93			
	III.	219·—		127·73		.		91·27			
	IV.	149·—	585·—	106·64	468·73	.	33·29	42·36	149·56	.	116·27
Galicya . . .	I.	987·60		1334·35		846·75		.			
	II.	1458·60		1422·81		.		35·79			
	III.	1791·80		1452·98		.		338·82			
	IV.	907·60	5145·60	1241·42	5451·56	333·82	680·57	.	374·61	305·96	.
Karyntya . .	I.	345·80		271·44		.		74·36			
	II.	295·20		291·17		.		4·03			
	III.	422·—		306·56		.		115·44			
	IV.	351·—	1414·—	254·30	1123·47	.	.	96·70	290·53	.	290·53
Kraina . . .	I.	336·—		280·01		.		55·99			
	II.	367·80		303·17		.		64·63			
	III.	346·—		303·37		.		42·63			
	IV.	275·40	1325·20	254·30	1140·85	.	.	21·10	184·35	.	184·35
Pobrzeże . .	I.	1106·—		720·04		.		385·96			
	II.	726·60		756·43		29·83		.			
	III.	902·—		906·91		4·91		.			
	IV.	1176·—	3910·60	798·45	3181·83	.	34·74	377·55	763·51	.	728·77
Morawa . . .	I.	1673·40		1702·94		29·54		.			
	II.	1601·80		1831·04		229.24		.			
	III.	1235·—		1928·79		693·79		.			
	IV.	1749·20	6259·40	1695·33	7158·10	.	952·57	53·87	53·87	898·70	.
Austrya niższa	I.	8977·60		8660·45		.		317·15			
	II.	9842·40		9305·30		.		537·10			
	III.	10514·20		10023·96		.		490·24			
	IV.	7943·—	37277·20	8728·20	36717·91	785·20	785·20	.	1344·49	.	559·29
Austrya wyższ.	I.	772·—		762·90		.		9·10			
	II.	1135·—		879·50		.		255·50			
	III.	735·—		935·65		200·65		.			
	IV.	940·20	3582·20	773·84	3351.89	.	200·65	166·36	430·96	.	230·31
Solnogród . .	I.	166·—		225·73		59·73		.			
	II.	194·—		285·16		91·16		.			
	III.	291·—		309·76		18·76		.			
	IV.	229·—	880·—	267·97	1088·62	38·97	208·62	.	.	208·62	.
Szląsk . . .	I.	414·—		517·17		103·17		.			
	II.	403·80		546·31		142·51		.			
	III.	438·20		590·77		152·57		.			
	IV.	325·40	1581·40	555·08	2209·33	229·68	627·93	.	.	627·93	.
Styrya . . .	I.	1132·—		1151·49		19·49		.			
	II.	1229·—		1218·70		.		10·36			
	III.	1086·—		1296·50		210·50		.			
	IV.	1319·—	4766·—	1151·18	4817·87	.	229·99	167.82	178.12	51·87	.
Tyrol i Vorarl.	I.	491·—		548·60		57·60		.			
	II.	445·—		570·33		125·33		.			
	III.	332·—		622·70		290·70		.			
	IV.	627.—	1895·—	544·15	2285·78	.	473·63	82·85	82·85	390·78	.
Trentino . .	I.			.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	69·—		156·47		87·47		.			
	IV.	78·—	147·—	128·52	284·99	50·52	137·99	.	.	137·99	.
Razem . . .	I.	21616·40		21615·40		981·26		982·26			
	II.	23166·20		23161·20		1074·17		1079·17			
	III.	24994·40		24994·40		1659·35		1659·35			
	IV.	21689·20	91466·20	21659·20	91430·20	1438·19	5152·97	1468·19	5188·97	2922·28	2958·28
Pokryto przez zwrot udzielonych zapomóg			— 36·—				+ 36·—			+ 36·—	
Rozdzielono więc			91430·20				5188·97			2958·28	

b) Zapomogi dla niemających pracy w miejscu i przesiedlonych.

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku (wypłacono)		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia (wypłacono)		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy . . .	I.	1389·—		1505·32		116·32		.			
	II.	1065·—		1407·06		342·06		.			
	III.	2317·—		2914·45		597·45		.			
	IV.	3601·—	8372·-	3306·46	9133·29	.	1055·83	294·54	294·54	761·29	.
Bukowina . .	I.	16·—		50·93		34·93		.			
	II.	14·—		50·51		36·51		.			
	III.	260·—		107·17		.		152·83			
	IV.	147·—	437·—	131·16	339·77	.	71·44	15·84	168·67	.	97·23
Dalmacya . .	I.	6·—		33·40		27·40		.			
	II.	.		31·08		31·08		.			
	III.	94·—		63·98		.		30·02			
	IV.	7·—	107·—	71·05	199·51	64·05	122·53	.	30·02	92·51	.
Galicya . . .	I.	326·—		389·90		63·90		.			
	II.	312·—		368·28		56·28		.			
	III.	1233·—		727·82		.		505·18			
	IV.	1370·—	3241·—	827·07	2313·07	.	120·18	542·93	1048·11	.	927·93
Karyntya . .	I.	28·—		79·31		51·31		.			
	II.	14·—		75·37		61·37		.			
	III.	106·—		153·56		47·56		.			
	IV.	118·—	266·-	169·42	477·66	51·42	211·66	.	.	211·66	.
Kraina . . .	I.	28·—		81·82		53·82		.			
	II.	14·—		78·48		64·48		.			
	III.	42·—		151·96		109·96		.			
	IV.	83·—	167·—	169·42	481·68	86·42	314·68	.	.	314·68	.
Pobrzeże . .	I.	380·—		210·39		.		169·61			
	II.	373·—		195·80		.		177·20			
	III.	760·—		454·29		.		305·71			
	IV.	679·—	2192·-	531·95	1392·43	.	.	147·05	799·57	.	799·57
Morawa . . .	I.	885·—		497·60		.		387·40			
	II.	720·—		473·94		.		246·06			
	III.	703·—		966·15		263·15		.			
	IV.	974·—	3282·—	1129·48	3067·17	155·48	418·63	.	633·46	.	214·83
Austrya niższa	I.	2712·—		2530·58		.		181·42			
	II.	2823·—		2408·55		.		414·45			
	III.	5467·—		5021·11		.		445·89			
	IV.	6127·—	17129·—	5815·—	15775·24	.	.	312·—	1353·76	.	1353·76
Austrya wyższ.	I.	60·—		222·92		162·92		.			
	II.	85·—		227·65		142·65		.			
	III.	528·—		468·68		.		59·32			
	IV.	610·—	1283·—	515·55	1434·80	.	305·57	94·45	153·77	151·80	.
Solnogród . .	I.	.		65·96		65·96		.			
	II.	13·—		73·81		60·81		.			
	III.	7·—		155·16		148·16		.			
	IV.	100·—	120·—	178·53	473·46	78·53	353·46	.	.	353·46	.
Szląsk . . .	I.	131·—		151·11		20·11		.			
	II.	336·—		141·41		.		194·59			
	III.	321·—		295·93		.		25·07			
	IV.	139·—	927·-	369·81	958·26	230·81	250·92	.	219·66	31·26	.
Styrya . . .	I.	362·—		336·46		.		25·54			
	II.	129·—		315·44		186·44		.			
	III.	522·—		649·44		127·44		.			
	IV.	357·—	1370·—	766·95	2068·29	409·95	723·83	.	25·54	698·29	.
Tyrol i Vorarl.	I.	.		160·30		160·30		.			
	II.	97·—		147·62		50·62		.			
	III.	160·—		311·92		151·92		.			
	IV.	148·—	375·—	362·53	982·37	244·53	607·37	.	.	607·37	.
Trentino . .	I.	.		.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	.		78·38		78·38		.			
	IV.	.	.	85·62	164·—	85·62	164·—	.	.	164·—	.
Razem . . .	I.	6323·—		6316·—		756·97		763·97			
	II.	5995·—		5995·—		1032·30		1032·30			
	III.	12520·—		12520·—		1524·02		1524·02			
	IV.	14430·—	39268·—	14430·—	39261·—	1406·81	4720·10	1406·81	4727·10	3386·32	3393·32
Pokryto przez zwrot udzielonych zapomóg			— 7·—				+ 7·—			+ 7·—	
Rozdzielono więc			39261·—				4727·10			3393·32	

c) Zapomogi dla nie mających pracy w podróży.

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku (wypłacono)		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia (wypłacono)		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy . . .	I.	223·20		247·82		24·62		.			
	II.	420·60		705·80		285·20		.			
	III.	1015·80		1364·57		348·77		.			
	IV.	531·—	2190·60	534·25	2852·44	3·25	661·84	.	.	661·84	.
Bukowina . .	I.	9·—		8·38		.		—·62			
	II.	.		25·34		25·34		.			
	III.	16·80		50·18		33·38		.			
	IV.	—·60	26·40	21·20	105·10	20·60	79·32	.	—·62	78·70	.
Dalmacya . .	I.	.		5·50		5·50		.			
	II.	.		15·59		15·59		.			
	III.	3·60		29·96		26·36		.			
	IV.	7·80	11·40	11·48	62·53	3·68	51·13	.	.	51·13	.
Galicya . . .	I.	10·80		64·19		53·39		.			
	II.	34·80		184·74		149·94		.			
	III.	68·40		340·77		272·37		.			
	IV.	36·—	150·—	133·64	723·34	97·64	573·34	.	.	573·34	.
Karyntya . .	I.	15·60		13·06		.		2·54			
	II.	190·20		37·81		.		152·39			
	III.	341·40		71·90		.		269·50			
	IV.	60·—	607·20	27·38	150·15	.	.	32·62	457·05	.	457·05
Kraina . . .	I.	18·—		13·47		.		4·53			
	II.	68·40		39·37		.		29·03			
	III.	76·20		71·15		.		5·05			
	IV.	25·20	187·80	27·38	151·37	2·18	2·18	.	38·61	.	36·43
Pobrzeże . .	I.	7·80		34·63		26·83		.			
	II.	93·—		98·21		5·21		.			
	III.	115·20		212·70		97·50		.			
	IV.	20·40	236·40	85·95	431·49	65·55	195·09	.	.	195·09	.
Morawa . . .	I.	94·20		81·92		.		12·28			
	II.	271·80		237·74		.		34·06			
	III.	398·40		452·37		53·97		.			
	IV.	274·80	1039·20	182·50	954·53	.	53·97	92·30	138·64	.	84·67
Austrya niższa	I.	203·40		416·61		213·21		.			
	II.	505·80		1208·17		702·37		.			
	III.	999.60		2350·93		1351·33		.			
	IV.	414·—	2122·80	939·57	4915·28	525·57	2792·48	.	.	2792·48	.
Austrya wyższ.	I.	165·60		36·70		.		128·90			
	II.	449·40		114·19		.		335·21			
	III.	747·—		219·44		.		527·56			
	IV.	326·40	1688·40	83·30	453·63	.	.	243·10	1234·77	.	1234·77
Solnogród . .	I.	57·60		10·86		.		46·74			
	II.	207·60		37·03		.		170·57			
	III.	415·40		72·65		.		343·75			
	IV.	93·60	775·20	28·85	149·39	.	.	64·75	625·81	.	625·81
Szląsk . . .	I.	17·40		24·88		7·48		.			
	II.	72·—		70·93		.		1·67			
	III.	104·40		138·56		34·16		.			
	IV.	87.60	282·—	59·76	294·13	.	41·64	27·84	29·51	12·13	.
Styrya . . .	I.	91·80		55·39		.		36·41			
	II.	304·20		158·23		.		145·97			
	III.	664·20		304·07		.		360·13			
	IV.	142·80	1203·—	123·92	641·61	.	.	18·88	561·39	.	561·39
Tyrol i Vorarl.	I.	125·40		26·39		.		99·01			
	II.	388·80		74·05		.		314·75			
	III.	889·80		146·05		.		743·75			
	IV.	314·40	1718·40	58·58	305·07	.	.	255·82	1413·33	.	1413·33
Trentino . .	I.	.		.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	6·—		36·70		30·70		.			
	IV.	.	6·—	13·84	50·54	13·84	44·54	.	.	44·54	.
Razem . . .	I.	1039·80		1039·80		331·03		331·03			
	II.	3007·20		3007·20		1183·65		1183·65			
	III.	5863·20		5862·—		2248·54		2249·74			
	IV.	2334·60	12244·80	2331·60	12240·60	732·31	4495·53	735·31	4499·73	4409·25	4413·45
Pokryto przez zwrot udzielonych zapomóg			— 4·20				+ 4·20			+ 4·20	
Rozdzielono więc			12240·60				4499·73			4413·45	

d) Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidów).

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku wypłacono		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia wypłacono		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy . . .	I.	2036·—		1822·78		.		213·22			
	II.	2010·—		1852·42		.		157·58			
	III.	2052·50		1869·50		.		183·—			
	IV.	2328·—	8426·50	2011·15	7555·85	.	.	316·85	870·65	.	870·65
Bukowina . .	I.	65·—		61·67		.		3·33			
	II.	65·—		66·49		1·49		.			
	III.	65·—		68·74		3·74		.			
	IV.	70·—	265·—	79·78	276·68	9·78	15·01	.	3·33	11·68	.
Dalmacya . .	I.	.		40·44		40·44		.			
	II.	.		40·92		40·92		.			
	III.	.		41·04		41·04		.			
	IV.	.	.	43·21	165·61	43·21	165·61	.	.	165·61	.
Galicya . . .	I.	.		472·12		472·12		.			
	II.	.		484·84		484·84		.			
	III.	.		466·86		466·86		.			
	IV.	.	.	503·06	1926·88	503·06	1926·88	.	.	1926·88	.
Karyntya . .	I.	.		96·04		96·04		.			
	II.	.		99·22		99·22		.			
	III.	.		98·50		98·50		.			
	IV.	.	.	103·05	396·81	103·05	396·81	.	.	396·81	.
Kraina . . .	I.	71·50		99·08		27·58		.			
	II.	71·50		103·31		31·81		.			
	III.	71·50		97·47		25·97		.			
	IV.	77·—	291·50	103·05	402·91	26·05	111·41	.	.	111·41	.
Pobrzeże . .	I.	58·50		254·76		196·26		.			
	II.	95·50		257·77		162·27		.			
	III.	211·—		291·40		80·40		.			
	IV.	294·—	659·—	323·55	1127·48	29·55	468·48	.	.	468·48	.
Morawa . . .	I.	564·—		602·54		38·54		.			
	II.	591·50		623·95		32·45		.			
	III.	546·—		619·74		73·74		.			
	IV.	588·—	2289·50	687·—	2533·23	99·—	243·73	.	.	243·73	.
Austrya niższa	I.	3868·—		3064·25		.		803·75			
	II.	3947·—		3170·90		.		776·10			
	III.	3897·—		3220·83		.		676·17			
	IV.	4101·50	15813·50	3536·96	12992·94	.	.	564·54	2820·56	.	2820·56
Austrya wyższ.	I.	123·50		269·93		146·43		.			
	II.	123·50		299·70		176·20		.			
	III.	193·50		300·64		107·14		.			
	IV.	247·50	688·—	313·58	1183·85	66·08	495·85	.	.	495·85	.
Solnogród . .	I.	143·—		79·87		.		63·13			
	II.	143·—		97·18		.		45·82			
	III.	143·—		99·53		.		43·47			
	IV.	154·—	583·—	108·59	385·17	.	.	45·41	197·83	.	197·83
Szląsk . . .	I.	130·—		182·99		52·99		.			
	II.	130·—		186·16		56·16		.			
	III.	130·—		189·82		59·82		.			
	IV.	140·—	530·—	224·94	783·91	84·94	253·91	.	.	253·91	.
Styrya . . .	I.	419·50		407·42		.		12·08			
	II.	546·50		415·29		.		131·21			
	III.	552·50		416·58		.		135·92			
	IV.	595·—	2113·50	466·50	1705·79	.	.	128·50	407·71	.	407·71
Tyrol i Vorarl.	I.	169·—		194·11		25·11		.			
	II.	169·—		194·35		25·35		.			
	III.	169·—		200·08		31·08		.			
	IV.	182·—	689·—	220·50	809·04	38·50	120·04	.	.	120·04	.
Trentino . .	I.	.		.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	.		50·27		50·27		.			
	IV.	.	.	52·08	102·35	52·08	102·35	.	.	102·35	.
Razem . . .	I.	7648·—		7648·—		1095·51		1095·51			
	II.	7892·50		7892·50		1110·71		1110·71			
	III.	8031·—		8031·—		1038·56		1038·56			
	IV.	8777·—	32348·50	8777·—	32348·50	1055·30	4300·08	1055·30	4300·08	4296·75	4296·75

e) Koszta pogrzebów (także odprawa wdowia).

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku (wypłacono)		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia (wypłacono)		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy . . .	I.	650·—		678·06		28·06		.			
	II.	600·—		992·81		392·81		.			
	III.	400·—		442·27		42·27		.			
	IV.	200·—	1850·—	570·58	2683·72	370·58	833·72	.	.	833·72	.
Bukowina . .	I.	.		22·94		22·94		.			
	II.	.		35·64		35·64		.			
	III.	.		16·26		16·26		.			
	IV.	.	.	22·63	97·47	22·63	97·47	.	.	97·47	.
Dalmacya . .	I.	.		15·04		15·04		.			
	II.	.		21·93		21·93		.			
	III.	.		9·71		9·71		.			
	IV.	.	.	12·26	58·94	12·26	58·94	.	.	58·94	.
Galicya . . .	I.	100·—		175·63		75·63		.			
	II.	200·—		259·85		59·85		.			
	III.	150·—		110·44		.		39·56			
	IV.	50·—	500·—	142·72	688·64	92·72	228·20	.	39·56	188·64	.
Karyntya . .	I.	.		35·73		35·73		.			
	II.	30·—		53·18		23·18		.			
	III.	.		23·30		23·30		.			
	IV.	30·—	60·—	29·23	141·44	.	82·21	—·77	—·77	81·44	.
Kraina . . .	I.	.		36·86		36·86		.			
	II.	50·—		55·37		5·37		.			
	III.	.		23·06		23·06		.			
	IV.	.	50·—	29·23	144·52	29·23	94·52	.	.	94·52	.
Pobrzeże . .	I.	50·—		94·77		44·77		.			
	II.	300·—		138·15		.		161·85			
	III.	.		68·95		68·95		.			
	IV.	.	350·—	91·79	393·66	91·79	205·51	.	161·85	43·66	.
Morawa . . .	I.	800·—		224·14		.		575·86			
	II.	250·—		334·41		84·41		.			
	III.	.		146·61		146·61		.			
	IV.	200·—	1250·—	194·91	900·07	.	231·02	5·09	580·95	.	349·93
Austrya niższa	I.	1050·—		1139·87		89·87		.			
	II.	2500·—		1699·45		.		800·55			
	III.	1000·—		761·96		.		238·04			
	IV.	1350·—	5900·—	1003 47	4604·75	.	89·87	346·53	1385·12	.	1295·25
Austrya wyższ.	I.	.		100·41		100·41		.			
	II.	.		160·63		160·63		.			
	III.	290·—		71·12		.		218·88			
	IV.	350·—	640·—	88·97	421·13	.	261·04	261·03	479·91	.	218·87
Solnogród . .	I.	.		29·71		29·71		.			
	II.	.		52·08		52·08		.			
	III.	.		23·54		23·54		.			
	IV.	.	.	30·81	136·14	30·81	136·14	.	.	136·14	.
Szląsk . . .	I.	200·—		68·07		.		131·93			
	II.	.		99·77		99·77		.			
	III.	50·—		44·91		.		5·09			
	IV.	200·—	450·—	63·82	276·57	.	99·77	136·18	273·20	.	173·43
Styrya . . .	I.	.		151·56		151·56		.			
	II.	150·—		222·57		72·57		.			
	III.	.		98·55		98·55		.			
	IV.	100·—	250·—	132·35	605·03	32·35	355·03	.	.	355·03	.
Tyrol i Vorarl.	I.	.		72·21		72·21		.			
	II.	150·—		104·16		.		45·84			
	III.	9·90		47·33		37·43		.			
	IV.	40·10	200·—	62·56	286·26	22·46	132·10	.	45·84	86·26	.
Trentino . .	I.	.		.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	.		11·89		11·89		.			
	IV.	.	.	14·77	26·66	14·77	26·66	.	.	26·66	.
Razem . . .	I.	2850·—		2845·—		702·79		707·79			
	II.	4230·—		4230·—		1008·24		1008·24			
	III.	1899·90		1899·90		501·50		501·57			
	IV.	2520·10	11500·—	2490·10	11465·—	719·60	2932·20	749·60	2967·20	2002·48	2037·48
Pokryto przez zwrot udzielonych zapomóg			— 35·—				+ 35·—			+ 35·—	
Rozdzielono więc			11465·—				2967·20			2037·48	

f) Zapomogi dla sierót.

Stowarzyszenia	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowarzyszenie		Dyferencya: ze Stowarzyszenia do kasy Związku (wypłacono)		Dyferencya: z Kasy Związku do Stowarzyszenia (wypłacono)		Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: nadpłacić	Zliczywszy wszystkie cztery kwartały miało Stowarzyszenie: otrzymać zwrotu
		zł.		zł.		zł.		zł.		zł.	
Czechy	I.	394·50		384·67		.		9·83			
	II.	391·50		426·69		35·19		.			
	III.	372·—		414·47		42·47		.			
	IV.	379·50	1537·50	418·63	1644·46	39·13	116·79	.	9·83	106·96	.
Bukowina	I.	9·—		13·01		4·01		.			
	II.	9·—		15·32		6·32		.			
	III.	.		15·24		15·24		.			
	IV.	.	18·—	16·61	60·18	16·61	42·18	.	.	42·18	.
Dalmacya	I.	.		8·53		8·53		.			
	II.	.		9·43		9·43		.			
	III.	.		9·10		9·10		.			
	IV.	.	.	9·—	36·06	9·—	36·06	.	.	36·06	.
Galicya	I.	.		99·64		99·64		.			
	II.	.		111·68		111·68		.			
	III.	.		103·50		103·50		.			
	IV.	.	.	104·72	419·54	104·72	419·54	.	.	419·54	.
Karyntya	I.	36·—		20·27		.		15·73			
	II.	30·—		22·86		.		7·14			
	III.	27·—		21·84		.		5·16			
	IV.	27·—	120·—	21·45	86·42	.	.	5·55	33·58	.	33·58
Kraina	I.	49·50		20·91		.		28·59			
	II.	49·50		23·80		.		25·70			
	III.	49·50		21·61		.		27·89			
	IV.	49·50	198·—	21·45	87·77	.	.	28·05	110·23	.	110·23
Pobrzeże	I.	49·50		53·76		4·26		.			
	II.	49·50		59·38		9·88		.			
	III.	49·50		64·61		15·11		.			
	IV.	49·50	198·—	67·35	245·10	17·85	47·10	.	.	47·10	.
Morawa	I.	129·—		127·16		.		1·84			
	II.	139·50		143·72		4·22		.			
	III.	124·50		137·40		12·90		.			
	IV.	94·50	487·50	143·—	551·28	48·50	65·62	.	1·84	63·78	.
Austrya niższa	I.	801·—		646·66		.		154·34			
	II.	982·50		730·39		.		252·11			
	III.	994·50		714·06		.		280·44			
	IV.	1050·—	3828·—	736·24	2827·35	.	.	313·76	1000·65	.	1000·65
Austrya wyższ.	I.	18·—		56·97		38·97		.			
	II.	18·—		69·04		51·04		.			
	III.	18·—		66·65		48·65		.			
	IV.	37·50	91·50	65·28	257·94	27·78	166·44	.	.	166·44	.
Solnogród	I.	.		16·86		16·86		.			
	II.	.		22·38		22·38		.			
	III.	.		22·07		22·07		.			
	IV.	.	.	22·61	83·92	22·61	83·92	.	.	83·92	.
Szląsk	I.	42·—		38·62		.		3·38			
	II.	54·—		42·88		.		11·12			
	III.	48·—		42·08		.		5·92			
	IV.	45·—	189·—	46·82	170·40	1·82	1·82	.	20·42	.	18·60
Styrya	I.	76·50		85·98		9·48		.			
	II.	76·50		95·66		19·16		.			
	III.	70·50		92·36		21·86		.			
	IV.	67·50	291·—	97·10	371·10	29·60	80·10	.	.	80·10	.
Tyrol i Vorarl.	I.	9·—		40·96		31·96		.			
	II.	18·—		44·77		26·77		.			
	III.	27·—		44·36		17·36		.			
	IV.	27·—	81·—	45·90	175·99	18·90	94·99	.	.	94·99	.
Trentino	I.	.		.		.		.			
	II.	.		.		.		.			
	III.	.		11·15		11·15		.			
	IV.	.	.	10·84	21·99	10·84	21·99	.	.	21·99	.
Razem	I.	1614·—		1614·—		213·71		213·71			
	II.	1818·—		1818·—		296·07		296·07			
	III.	1780·50		1780·50		319·41		319·41			
	IV.	1827·—	7039·50	1827·—	7039·50	347·36	1176·55	347·36	1176·55	1163·06	1163·06

g) Rekapitulacya kwot wyrównania.

Za cały rok 1898 miały Stowarzyszenia

w	w zapomogach dla chorych w miejscu i podróży		w zapomogach dla pozostających bez zajęcia w miejscu i przesiedlających się		w zapomogach dla pozostających bez zajęcia w podróży		w zapomogach dla stale niezdolnych do pracy (inwalidów)		w kosztach pogrzebowych (także odprawach wdowich)		w zapomogach dla sierót		w wyrównaniu wszystkich sześciu gałęzi zapomóg	
	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.	nadpłacić zł.	otrzymać zwrotu zł.
Czechach . . .	300·43	.	761·29	.	661·84	.	.	870·65	833·72	.	106·96	.	1793·59	.
Bukowinie . .	.	848·76	.	97·23	78·70	.	11·68	.	97·47	.	42·18	.	.	715·96
Dalmacyi . .	.	116·27	92·51	.	51·13	.	165·61	.	58·94	.	36·06	.	287·98	.
Galicyi	305·96	.	.	927·93	573·34	.	1926·88	.	188·64		419·54	.	2486·43	.
Karyntyi . .	.	290·53	211·66	.	.	457·05	396·81	.	81·44	.	.	33·58	.	91·25
Krainie . . .	.	184·35	314·68	.	.	36·43	111·41	.	94·52	.	.	110·23	189·60	.
Pobrzeżu . . .	.	728·77	.	799·57	195·09	.	468·48	.	43·66	.	47·10	.	.	774·01
Morawie . . .	898·70	.	.	214·83	.	84·67	243.73	.	.	349·93	63·78	.	556·78	.
Niższej Austryi	.	559·29	.	1353·76	2792·48	.	.	2820·56	.	1295·25	.	1000·65	.	4237·03
Wyższej Austr.	.	230·31	151·80	.	.	1234·77	495·85	.	.	218·87	166·44	.	.	869·86
Solnogrodzie .	208·62	.	353·46	.	.	625·81	.	197·83	136·14	.	83·92	.	.	41·50
Szląsku . . .	627·93	.	31·26	.	12·13	.	253·91	.	.	173·43	.	18·60	733·20	.
Styryi	51·87	.	698·29	.	.	561·39	.	407·71	355·03	.	80·10	.	216·19	.
Tyrolu i Vorarlb.	390·78	.	607·37	.	.	1413·33	120·04	.	86·26	.	94·99	.	.	113·89
Trentino . . .	137·99	.	164·—	.	44·54	.	102·35	.	26·66	.	21·99	.	497·53	.
Razem .	2922 28	2958·28	3386·32	3393·32	4409·25	4413·45	4296·75	4296·75	2002·48	2037·48	1163·06	1163·06	6761·30	6843·50
Przez zwrot zapomóg pokryto	36·—		7·—		4·20				35·—				82·20	
	2958·28		3393·32		4413·45				2037·48				6843·50	

Z tabel powyższych uwidocznia się, iż w *dziale zapomóg dla chorych* nadpłaciło osiem stowarzyszeń kwotę zł. 2922·28, podczas gdy siedem stowarzyszeń otrzymało kwotę zł. 2958·28 zwrotu.

W dziale *zapomóg dla niemających pracy w miejscu* musiało dziesięć stowarzyszeń dopłacić kwotę zł. 3386·32, podczas gdy pięć stowarzyszeń otrzymało zwrot w wysokości zł. 3393·32.

W dziale *zapomóg dla podróżnych* musiało osiem stowarzyszeń dopłacić zł. 4409·25, podczas gdy siedem stowarzyszeń otrzymało zwrot w kwocie zł. 44 3·45.

W dziale *zapomóg dla inwalidów* dopłaciło jedenaście stowarzyszeń zł. 4296·75, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

W dziale *zapomóg na koszta pogrzebów* dopłaciło jedenaście stowarzyszeń zł. 2002·48, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w wysokości zł. 2037·48.

W dziale *zapomóg dla sierót* dopłaciło jedenaście stowarzyszeń zł. 1163·06, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

Zestawiwszy wszystkie sześć zcentralizowanych działów zapomóg, okaże się, iż osiem stowarzyszeń dopłaciło kwotę zł. 6761·30, podczas gdy siedem stowarzyszeń otrzymało zwrot w kwocie zł. 6843·50.

Rozliczenie przypadającej na każdy dział *kwoty zapomogowej* uskuteczniono każdego kwartału oddzielnie, a to na podstawie wykazanego na początku odnośnego kwartału rzeczywistej liczby członków.

Przypadająca na każdego członka kwota wynosiła											Odpowiada to wkładce tygodniowej
w centralizowanej zapomodze dla	za I. kwartał		za II. kwartał		za III. kwart.		za IV. kwart.		za cały rok		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	centów
Chorych	2	85·729	3	00·171	3	19·336	2	73·44	11	78·676	22·239
Bez kond. w miejscu	.	83·49	.	77·695	1	59·959	1	82·174	5	03·318	9·497
„ „ w podróży	.	13·745	.	38·973	.	74·894	.	29·435	1	57·047	2·963
Inwalidów	1	01·097	1	02·287	1	02·607	1	10·807	4	16·798	7·864
Kosztów pogrzebu .	.	37·607	.	54·821	.	24·274	.	31·437	1	48·139	2·795
Sierót	.	21·335	.	23·561	.	22·748	.	23·065	.	90·709	1·712
Razem .	5	43·003	5	97·508	7	03·818	6	50·358	24	94·687	47·07
W roku 1897 . . .	5	75.549	6	58·295	8	10·286	6	21·625	26	65·755	51·265

Rok 1898 okazał się tedy w ogólności nieco korzystniejszym dla zcentralizowanych gałęzi zapomogowych od roku poprzedniego, co głównie przypisać należy urządzanym w kilku miejscowościach wystawom, powodującym raźniejszy bieg interesów. (Patrz zmniejszenie się czasu bezrobocia w miejscu i w podróży).

O ile jednak rok 1898 w tym kierunku poprawił, to zdaje się rok następny z procentem sobie powetuje i byłoby wysoce błędnem z korzystniejszych wyników roku 1898 wysnuwać wniosek, że zbliżamy się do poprawienia rynku pracy. O ile dotąd można skonstatować, wykazują sprawozdania za rok 1899 znacznie wyższe kwoty wydatków, aniżeli w roku 1898. Musimy być na to przygotowani, że w roku bieżącym fundusze nasze w większej mierze będą zaangażowane, aniżeli dotąd.

Na tem kończymy sprawozdanie za rok 1898.

Józef Dworzaczek,
sekretarz Związku.

IV. Pogląd

na ogólny obrót funduszów Stowarzyszeń związkowych od czasu założenia.

Działalność naszych Stowarzyszeń związkowych odźwierciadla się najwymowniej w następującem zestawieniu. Gdy zestawimy obok siebie cyfry wykazane w poszczególnych rubrykach sprawozdania, wówczas możemy ocenić, jak wielkiej ofiarności wymagało zebranie tych środków, które obróciliśmy na *organizację, kształcenie, wspomaganie i podniesienie ekonomicznego położenia* naszych towarzyszy zawodowych. Jakkolwiek stosunki nie zawsze pozwalały zająć się bezpośrednio sprawami ekonomicznemi w ramach czynności stowarzyszeń, co do dziś ma miejsce, pomimoto możemy z dumą stwierdzić, że organizacya nasza, mimo rozwiniętej działalności w kierunku zapomogowym, zawsze zdawała sobie jasno sprawę z tego, że jest organizacyą zawodową w całem tego słowa znaczeniu.

Nie licząc setek tysięcy, które w ciągu lat *w drodze dobrowolnych datków* złożone zostały na organizacyę, agitacyę i dla uzyskania korzystniejszych warunków pracy, dalej na spieszenie z pomocą potrzebującym takowej robotnikom innych zawodów, złożyli zorganizowani austryaccy towarzysze drukarscy i odlewacze czcionek w stowarzyszeniach swoich olbrzymie sumy, a mianowicie wynosiły *przychody* wszystkich 15 stowarzyszeń zł. 4436323·39, *wydatki* zł. 3797849·95½, co stanowi *ogólny obrót*

Osiem milionów trzysta trzydzieści pięć tysięcy siedemdziesiąt trzy złr., trzydzieści cztery i pół ct.

Co do *natury* jakoteż *stosunku procentowego zwyczajnych przychodów i wydatków* wszystkich stowarzyszeń od czasu ich założenia, dają wyjaśnienie następujące cyfry.

Pobrano:

wkładki członków	zł. 3,569.053·58	=	80·43%	wszystkich przychodów
wpisowe	„ 84.375·11	=	1·09%	„ „
odsetki	„ 453 581·17	=	10·22%	„ „
inne wpływy . .	„ 330.313·53	=	7·45%	„ „
Razem . .	zł. 4,437.323·39	=	100 %	wszystkich przychodów

Wydano:

na zapomogi . .	zł. 2,773.619·83½	= 73·03%	wszyst. wydatków	albo 62·51%	wszyst. przych.
„ kształcenie .	„ 259.710·54½	= 6·84%	„ „	„ 5·85%	„ „
„ administrac.	„ 315.240·35½	= 8·03%	„ „	„ 7·01%	„ „
„ organizacyę	„ 62.956·28	= 1·66%	„ „	„ 1·42%	„ „
„ inne wydatki	„ 386.322·94	= 10·17%	„ „	„ 8·71%	„ „
Razem .	zł. 3,797.849·95½	= 100 %	wszyst. wydatków	albo 85·59%	wszyst. przych.

z końcem roku 1898 majątek Stowarzyszeń wynoszący zł. 639.473·43½ stanowi 14·41% wszystkich przychodów. (Szczegółowy wykaz majątku: patrz stron. 26 i 27).

Wyszczególnienie obrotu funduszów.

a) Przychody.

Stowarzyszenia	Rok założenia	wkładki członków		wpisowe		odsetki z kapitału		różne (wraz z kwotą wyrównania)		Razem	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	1862	789311	87	19676	81	72359	62½	22075	60	903423	90½
Bukowina . . .	1865	15407	98	1068	46	5070	10	3501	18	25047	72
Dalmacya . . .	1874	7986	.	128	50	532	53	524	58	9171	61
Galicya	1875	56104	53	1288	70	2697	98	13750	53	73841	74
Karyntya . . .	1868	30899	88	1452	15	7939	80	9657	54	49949	37
Kraina	1868	40108	37	3720	97	8951	35	7221	98	60002	67
Pobrzeże	1868	51531	95	772	30	7507	91	20006	32	79818	48
Morawa	1863	220684	87	12547	25	46402	06	34048	84	313683	02
Austrya niższa .	1842	1932279	.	34564	45	208463	69½	151793	59	2327100	73½
Austrya wyższa	1868	101799	02	1550	58	15275	78	12004	63	130630	01
Solnogród . . .	1849	33773	97	822	54	14541	76	14541	16	63679	43
Szląsk	1864	64218	31	2530	90	12259	50	5705	21	84713	92
Styrya	1848	160976	06	3148	50	44713	55	20943	37	229781	48
Tyrol i Vorarlberg	1872	63338	27	1103	.	6865	53	14157	.	85463	80
Trentino	1898	633	50	.	.	.	.	382	.	1015	50
Razem .		3569053	58	84375	11	453581	17	330313	53	4437323	39

b) Wydatki.

Stowarzyszenia	na zapomogi		na kształcenie (biblioteka, wykłady organ Stowarzyszenia itd.)		na administracyę (pensje, remuneracje, honorarja dla lekarzy, druki itd.)		na organizację (koszta delegatów, kongresów, wkładki związk. itd.)		inne wydatki (wraz z kwotami wyrównania).		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy . . .	477097	06½	49901	05	80519	68	16105	98	160322	64	783946	41½
Bukowina . .	10437	49	1095	67	3467	80	712	12	1251	86	16964	94
Dalmacya . .	3353	35	1393	23	609	99	283	89	1676	69	7317	15
Galicya . . .	32139	92	4583	29	9025	13	2704	78	19581	32½	68034	44½
Karyntya . .	23044	04	3383	44	3408	17	1151	64	5182	07	36169	36
Kraina . . .	27921	74	8443	08	2799	31	740	15	2872	15	42774	43
Pobrzeże . .	40950	38	3365	90	5408	77	1366	81	14037	72	65129	58
Morawa . . .	178239	28	25150	68	22530	07	4546	29	19100	52	249566	84
Austrya niższ.	1637901	74	128683	42	151506	22	24567	08	120486	70½	2063145	16½
Austrya wyż.	66712	48	14203	38	6186	61	2584	14	6795	31	96481	92
Solnogród . .	38273	05	2567	79	1698	75½	771	24	5173	74½	48484	58
Szląsk	45370	08	7673	97½	6495	79	2290	93	5391	70½	67222	48
Styrya . . .	141975	94	5702	12	18104	07	2823	33	17247	58	185853	04
Tyrol i Vorarlb.	50036	06	3563	52	3345	23	2206	96	6707	39	65859	16
Trentino . .	167	22	.	.	134	76	100	94	497	53	900	45
Razem . .	2773619	83½	259710	54½	315240	35½	62956	28	386322	94	3797849	95½

c) Wyszczególnienie zapomóg.

Stowarzyszenia	1. Na chorych		2. Na niemających zajęcia. w miejscu wraz z koszt. przesiedl.		2. Na niemających zajęcia. w podróży		3. Na inwalidów	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	219237	33½	107260	80	27252	18	70950	50
Bukowina	6084	16	1281	20	456	88	1481	35
Dalmacya	2177	.	842	.	208	20	.	.
Galicya	15261	89	14242	63	1355	40	.	.
Karyntya	11527	64	2139	70	6437	80	48	.
Kraina	15898	49	2373	45	3485	38	2930	.
Pobrzeże	22706	82	9100	96	2947	11	1262	.
Morawa	99798	.	27499	93	13787	37	15259	25
Austrya niższa	807165	83	285411	23	56181	52	281212	45
Austrya wyższa . . .	30071	57	8931	35	15829	06	4007	50
Solnogród	14287	71	1834	40	10320	36	2305	67
Szląsk	22999	15	7471	97	3624	54	4304	.
Styrya	85270	32	7592	81	16116	50	19233	32
Tyrol i Vorarlberg . .	22876	11	5684	41	16750	92	2402	.
Trentino	147	.	.	.	20	22	.	.
Razem . .	1375509	02½	481666	84	174773	44	405396	04

Stowarzyszenia	4. Na koszta pogrzebowe		5. Na sieroty		6. Innym pozostałym		Razem (od 1 do 6)	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	22601	.	10733	50	19061	75	477097	06½
Bukowina	165	.	154	50	814	40	10437	49
Dalmacya	126	15	.	.	.	.	3353	35
Galicya	1280	.	.	.	.	.	32139	92
Karyntya	823	.	1429	50	638	40	23044	04
Kraina	1558	62	614	.	1061	80	27921	74
Pobrzeże	1405	.	1248	.	2280	49	40950	38
Morawa	8411	90	7477	50	6005	33	178239	28
Austrya niższa	69738	65	65772	50	72419	56	1637901	74
Austrya wyższa . . .	3140	.	1273	.	3460	.	66712	48
Solnogród	968	91	252	.	8304	.	38273	05
Szląsk	2405	48	2842	75	1722	19	45370	08
Styrya	4972	72	1612	.	7178	27	141975	94
Tyrol i Vorarlberg . .	1087	16	386	.	849	46	50036	06
Trentino	.	.	.	.	.	.	167	22
Razem . .	118683	59	93795	25	123795	65	2773619	83½

V. Obowiązki członków i świadczenia Stowarzyszeń związkowych.

Na podstawie uchwał Zjazdów związkowych, jakoteż Walnych Zgromadzeń Stowarzyszeń, obowiązują aż do odwołania następujące postanowienia:

Wpisowe: nowowypisani, którzy się w przeciągu 6 tygodni od dnia wypisu zgłoszą, są od płacenia wpisowego uwolnieni. Później zgłaszający się płacą 3 zł. wpisowego, które w przeciągu 6 tygodni ma być zapłacone.

Wkładki tygodniowe od członka: *Czechy* 70 ct., *Bukowina* 70 ct., *Dalmacya* 50 ct., *Galicya* 70 ct., *Karyntya* 65 ct., *Kraina* 60 ct., *Pobrzeże* 65 ct., *Morawa* 70 ct., *Niższa Austrya* 72 ct. (oprócz tego 10 ct. na fundusz budowy domu), *Wyższa Austrya* 65 ct., *Solnogród* 70 ct., *Szląsk* 60 ct., *Styrya* 72 ct., *Tyrol i Vorarlberg* 60 ct., *Trentino* 50 ct.

Zapomogi na wspólny rachunek (z wyjątkiem dodatków lokalnych).

Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży: 1 zł. dziennie przez 365 dni, później 60 ct. dziennie aż do wyzdrowienia, przejścia w stan inwalidowy lub śmierci; czas należenia 13 tygodni; ci koledzy, którzy zapomogę zupełnie wybrali, muszą na nowo 26 tygodni zapłacić do nabycia prawa na pełną zapomogę (1 zł. dziennie). -- *Dodatki* do tej zapomogi z własnych funduszów dają Stowarzyszenia: *Czech, Krainy, Morawy* i *Solnogrodu.*

Zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu: 1 zł. dziennie przez 91 dni; czas stania w kondycyi 52 tygodni; ci koledzy, którzy zapomogę tę zupełnie wybrali, jakoteż koledzy, przybyli ze stowarzyszeń zagranicznych (jeżeli w swem macierzystem stowarzyszeniu prawo do tej zapomogi nabyli), mają ponownie 26 tygodni stać w kondycyi i wkładki za ten czas zapłacić. *Szczególne dodatki* daje z własnych funduszów Stowarzyszenie w *Czechach.*

Koszta przesiedlenia: dla odjeżdżających bez zajęcia ojców rodzin, jeżeli są do tego uprawnieni, aż do wysokości pięciotygodniowej zapomogi, z uwzględnieniem odległości i liczby członków rodziny.

Zapomoga w podróży: 60 ct. dziennie przez 180 dni; czas należenia 13 tygodni; dla zaraz po ukończeniu nauki przystępujących może nastąpić co do tego warunku uwzględnienie. — *Wolny nocleg*, ewentualnie *całe zaopatrzenie* (na rachunek dotyczących kół koleżeńskich) otrzymują podróżni w Bozen, Brix, Bernie m., Cylei, Freiwaldau, Freudenthal, Gracu, Horn, Insbruku, Celowcu, Komotau, Lublanie, Lincu, Meranie, Ołomuńcu, Pilznie, Pradze, Libercu, Solnogrodzie, Steyr, St. Pölten, Cieplicach, Cieszynie, Opawie, Warnsdorfie, Wiedniu i Wiener-Neustadt.

Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidowe):

zł. 3·50 tyg.	czas należ. 260 tyg.	zł. 5·— tyg.	czas należ. 1040 tyg.	dla wszystkich w przeciągu 5 lat od wypisu przystępujących
„ 4·— „	„ „ 520 „	„ 5·50 „	„ „ 1300 „	
„ 4·50 „	„ „ 780 „	„ 6·— „	„ „ 1560 „	

wszyscy później przystępujący mają prawo do pobierania tej zapomogi dopiero po 520 tygodniach należenia i płacenia wkładek, a więc rozpoczynają dopiero z drugą kategoryą; dla później przystępujących odpadają także dwa najwyższe stopnie zapomogi. *Dodatki* z własnych funduszów dają Stowarzyszenia: *Krainy, Morawy, Niższej i Wyższej Austryi, Solnogrodu, Szląska* i *Styryi* według czasu należenia członka.

Zapomoga dla pozostałych po zmarłych członkach:

a) koszta pogrzebowe (także odprawy wdowie) zł. 50·—, czas należ. 13 tygodni; zł. 100·—, czas należenia 5 lat (260 tyg.); zł. 150·—, czas należenia 10 lat (520 tyg.); zł. 200·—, czas należenia 15 lat (780 tygodni).

— *Nadzwyczajne dodatki* dają z własnych funduszów następujące Stowarzyszenia: *Czechy* (trwałe zapomogi wdowom), *Galicya, Morawa, Niższa i Wyższa Austrya, Solnogród, Szląsk, Styrya* (wyższą zapomogę) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach;

b) zapomoga dla sierót: zł. 1·50 na dziecko miesięcznie, czas należenia 5 lat (260 tygodni)
„ 3·— „ „ „ „ „ 10 „ (520 „)

— *Nadzwyczajne dodatki* dają z własnych funduszów następujące Stowarzyszenia: *Czechy, Kraina, Solnogród* (wyższe zapomogi) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach.

Zapomogę na starość (pensyę) dają z własnych funduszów Stowarzyszenia: *Niższa Austrya* 10 zł. miesięcznie, czas należenia 520 tygodni i 70 rok życia; *Solnogród* 2 zł. tygodniowo, czas należenia 2080 tygodni (z czego przynajmniej 520 w Solnogrodzie).

Koszta pogrzebowe dla żon członków dają z własnych funduszów Stowarzyszenia: *Morawa* 25 zł., czas należenia 780 tygodni.

(Co do dalszych szczegółów o zapomogach: patrz uchwały Zjazdów związkowych).

Kształcenie. Każdy członek otrzymuje bezpłatnie w swej mowie ojczystej jeden z organów Związku: „Vorwärts!“, „Veleslavin“, „Ognisko“ lub „Risveglio“. — W lokalach wszystkich Stowarzyszeń związkowych znajdują się czasopisma fachowe, jakoteż polityczne i naukowe do wolnego użytku członków. — Dalej dla użytku członków są bardzo bogato zaopatrzone biblioteki w książki rozmaitej treści, jakoteż urządzane bywają kursa naukowe i wykłady.

Stręczenie pracy. — Opieka prawna. We wszystkich Stowarzyszeniach związkowych bezpłatnie. — **Wzajemność.** Patrz następującą tabelę.

VI. Umowę co do wzajemności

zawarto z następującemi Stowarzyszeniami względnie Związkami zagranicznymi.

Kraj, nazwa i siedziba Stowarzyszenia	Postanowienia o		Stowarzyszenia te zapewniają zapomogę dla: chorych	inwalidów	wdów	sierót	nie mających pracy w miejscu	nie mających pracy w podróży	koszta pogrzebu	koszta przesiedlenia	na ochronę cennika	Uwaga
Bułgarya Blgarsko typografsko drużestvo (Sofia)	czasie należenia	poszczególnych gałęzi zapomóg	52 wzgl. 26 tygodni	8 lat	10 lat	8 lat	52 względnie 26 tygodni	.	.	.	.	
	wysokości		Frc. 10 tygodniowo i leki	Frc. 20, wzgl. 21—40 miesięcznie	Frc. 10, wzgl. 11—20 miesięcznie	Frc. 7, wzgl. 8—10 miesięcznie	Frc. 1·50 dziennie	Frc. 7 dla podróżujących w Bułgaryi	rzeczywisty wydatek	Frc. 50	Frc. 1·50 dziennie	
	trwaniu		13 tygodni i więcej	do końca życia	do powtórnego zamążpójścia	do 14 roku życia	10, względnie 15 tygodni	.	.	.	.	
Niemcy Związek drukarzy niemieckich (Berlin)	czasie należenia		13 tygodni 26 „ 52 „	5 lat [2] 10 „ [3] 15 „ [4]	.	.	100 tygodni 150 „ 750 „	13 tygodni 50 „	13 tygodni 50 „	.	.	[1]) Członkowie, którzy zachorują w podróży otrzymują bezpł. leczenie w szpit.; [2]) dla przystępujących zaraz po wypisie; [3]) dla przystępujących w ciągu 5 lat po wypisie; [4]) dla później przystępujących.
	wysokości		Mk. 1.40 dziennie [1])	Mk. 1 dziennie	.	.	Mk. 1 dziennie	Mk. —·75 Mk. 1·— dziennie	Mk. 50 Mk. 100	w miarę czasu należenia	Mk. 2 dziennie	
	trwaniu		13 tygodni 26 „ 52 „	do końca życia	.	.	10 tygodni 20 „ 40 „	280 dni	.	.	10 tygodni	
Alzacya i Lotaryngia Związek drukarzy alzacko-lotaryngskich (Strassburg)	czasie należenia		.	5 lat [1] 10 „ [2] 15 „ [3]	.	.	150 tygodni	13 tygodni 52 „	do 5 lat ponad 5 „ „ 10 „ „ 15 „	.	.	[1]) Dla przystępujących zaraz po wypisie; [2]) do 5 lat; [3]) dla przystępujących później; [4]) na tem samem miejscu jednak tylko raz w ciągu 13 tygodni.
	wysokości		Mk. 1 dziennie	Mk. 1 dziennie	.	.	Mk. 1 dziennie	Mk. —·75 Mk. 1·— dziennie	Mk. 50 Mk. 100 Mk. 150 Mk. 200	w miarę czasu należenia	Mk. 2 dziennie	
	trwaniu		365 dni	do końca życia	.	.	140 dni	na czas nieogroniczony [4])	.	.	70 dni	
Francya Fédération française des travailleurs du livre (Paryż)	czasie należ.		.	.	.	.	.	6 miesięcy	.	.	6 miesięcy	
	wysokości		.	.	.	.	.	za 40 km. fr. 1·50, za dalszych 20 km. 50 cts.	.	.	Frc. 3·50 dziennie	[1]) W ciągu tych 3 lat może podróżny pobierać fr. 150.
	trwaniu		.	.	.	.	.	3 lata [1])	.	.	3 miesiące	

Kroacya Hrvatsko tipograficko drużtvo za Hrvatsku i Slavoniju (Zagrzeb)	czasie należ.	poszczególnych gałęzi zapomóg	6 tygodni	10 lat	10 lat	10 lat	.	6 tygodni	6 tygodni	.	.	[1]) Za każdy dalszy rok o zł. 5 więcej; — [2]) w uwzględnienia godnych wypadkach wyższa; prócz w Zagrzebiu wypłaca się viaticum także w Esseg i Vukovar.
	wysokości		zł. 8·60 tygodniowo	zł. 5 tygodniowo	zł. 150 odprawy [1])	zł. 2 miesięcznie	.	zł. 2·60 [2])	zł. 60	.	wedle potrzeby	
	trwaniu		na cały czas choroby	do końca życia	.	do 14 roku życia	.	.	.	.	.	
Luksemburg Luksemburgskie stowarzyszenie drukarzy (Luksemburg)	czasie należenia		13 tygodni	10 lat 15 „ 20 „	.	.	.	13 tygodni	13 tygodni	52 tygodni	.	[1]) wsparcie na podróż dla nieżonatych; [2]) dla żonatych.
	wysokości		Frc. 2·50 dziennie	25 Cts. dzien. 33½ „ „ 50 „ „	.	.	.	Frc. 2·50	Frc. 200	Frc. 7·50 [1]) Frc. 15 [2])	.	
	trwaniu		52 tygodni	do końca życia	.	.	.	raz do roku	.	.	.	
Niederlandy Algemeen Nederlandsch Typografenbond (Amsterdam)	czasie należenia		.	po 15 latach [1]) należenia	.	.	52 tygodni	52 tygodni	.	.	.	[1]) Prócz tego wymaganem jest osiągnięcie 55 roku życia.
	wysokości		.	zł. 2 tygodniowo	.	.	zł. 5 tygodniowo	50 Cts. dziennie i nocleg	.	.	.	
	trwaniu		.	do końca życia	.	.	6 tygodni	na czas nieograniczony	.	.	.	
Rumunia Gutenberg, Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografi din România (Bukareszt)	czasie należenia		1 rok	10 lat 15 „ 20 „	10 lat [2]) 15 „ [3]) 20 „ [4])	jak obok [5])	1 rok [6])	.	1 rok	.	.	[1]) Po 28 tygodniu choroby przechodzi członek na fundusz inwalidów; [2]), [3]), [4]), [5]) z tego 5 lat należenia w Rumunii; [6]) prócz tego jeden tydzień pracowania w Rumunii; [7]) tylko dla przybyłych z zagranicy.
	wysokości		I. „ 20 II. „ 15 III. Frc. 10	Frc. 150 „ 200 „ 250 rocznie	Frc. 150 „ 200 „ 250	jak obok	Frc 12 tygodniowo	Frc. 10 w Bukareszcie [7])	Frc. 200	.	.	
	trwaniu		I. 4 tygod. II. 4 „ III. 20 „ [1])	do końca życia	.	.	10 tygodni	raz do roku	.	.	.	
Szwajcarya (niemiec.) Szwajcarski związek typografów (St. Gallen) (dawna umowa; nowa korzystniejsza, jeszcze nie zawarta)	czasie należenia		4 tygodni względnie 1 tydzień	5 lat [3]) 10 „ [4]) 15 „ [5])	.	.	2 lata w związku szwajcarsk.	13 tygodni	2 lata w związku szwajcarsk.	1 r. w związku szwajcarsk.	¾ min. płacy, wzg. podwyższone viaticum dla nieżonatych. Pełne minimum, wzgl. 50 Frc. na podróż dla żonatych	[1]) Członkowie, którzy zachorują w podróży, otrzymają bezpł. leczenie w szpitalu; [2]) jeśli choroba trwa dłużej jeszcze przez 10 dni, połowę zapomogi; [3]), [4]), [5]) z tego wymagane bezpośrednio przedtem 2 lata należ. w Szwajcaryi.
	wysokości		Frc. 4·50 [1]) dziennie	Frc. 12 tygod. „ 14 „ „ 16 „	patrz koszta pogrzebu	.	Frc. 2·50 dziennie	Frc. —·80 do 3·20 lokalne viaticum	Frc. 50 za każdy dalszy r. Frc. 25 do 650	Frc. 10—25		
	trwaniu		365 dni [2])	do końca życia	.	.	42 dni	.	.	.		
Szwajcarya (romań.) Fédération des typographes de la Suisse romande (Luzanna)	czasie należenia		.	5 lat [1])	.	.	1 rok	.	I. 1 rok II. poniżej roku	1 rok	.	[1]) Z tego 2 lata w romańskiej Szwajcaryi; [2]) na tej samej stacyi płatniczej tylko raz w ciągu 26 tygodni.
	wysokości		Frc. 2 dziennie	Frc. 9 tygodniowo	.	.	Frc. 1·50 dziennie	za km. 5 cts. (najmniejsze wsparcie F. 1)	I. Frc. 200 II. „ 100	Frc. 20 na podróż	w miarę potrzeby	
	trwaniu		1 rok	do końca życia	.	.	56 dni	na czas nieograniczony [2])	.	.	.	

Kraj, nazwa i siedziba Stowarzyszenia	Postanowienia o	Stowarzyszenia te zapewniają zapomogę dla: chorych	inwalidów	wdów	sierót	nie mających pracy w miejscu	nie mających pracy w podróży	koszta pogrzebu	koszta przesiedlenia	na ochronę cennika	Uwaga
Serbia Drużina tipografskih radnika u Srbiji (Belgrad)	czasie należenia	Zapomogi te istnieją, brak nam jednak dat szczegółowych							.	.	
	wysokości								.	.	
	trwaniu								.	.	
Dania Dansk Typografforbund (Kopenhaga)	czasie należenia	Według statutów poszczególnych stowarzyszeń [1])	.	.	.	50 tygodni 200 „	13 tygod. dla nowo-wypisanych, 26 tygodni	Według statutów poszczególnych stowarzyszeń [2])	26 tygodni	Po 13 tyg. należenia 2 kor. dziennie dla własnych członków i 1 kor. tyg. na każde dziecko do 14 lat, lecz nie więcej jak 17 kor. tygodn. przez 10 tygodni	[1]), [2]) Do „Dansk Typografforbund" należą: „Dansk typogr. Forening" (Kolding), „Den typogr. Forening" (Kopenhaga), „Den typogr. Trykerforening" (Kopenhaga).
	wysokości		.	.	.	koron 1·25 „ 1·75 dziennie	1·— kor. 1·25 „ dziennie		rozmaita		
	trwaniu		.	.	.	70 dni	90 dni		.		
Węgry Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek we Węgrzech (Budapeszt)	czasie należenia	26 tygodni	520 tygodni	520 tygodni	520 tygodni	52 tygodni [1])	13 tygodni	26 tygodni	52 tygodni	.	[1]) Dla przybywających z zagranicy, prócz tego 26 tygodni należenia w Węgrzech.
	wysokości	I. zł. 1·— II. „ —·50	zł. 6 tygodniowo	zł. 25 i zł. 250	zł. 4 miesięcznie	zł. 5 dla kawalera, dla żonat. zł. 7	60 ct. dziennie	zł. 50	zł. 12 i zł. 18	w miarę potrzeby	
	trwaniu	I. 1 rok II. dla chorych po roku	do końca życia	.	do 14 roku	12 tygodni w roku	180 dni	.	.	.	
Węgry Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Preszburgu (umowa prowizoryczna)	czasie należenia	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	jak w Budapeszcie	Jak w Budapeszcie.
	wysokości			zł. 75 i zł. 200							
	trwaniu			.		18 tygodni w roku					

Oprócz legitymacyj wymienionych stowarzyszeń, uprawniają jeszcze legitymacye następujących stowarzyszeń do pobierania wsparcia dla podróżnych w Austryi:

„Fédération typographique Belge" (Bruksela). — „Federazione italiana del lavaratori del libro" (Medjolan) wzajemność jedynie co do viaticum.

Koledzy, przybywający z Rjeki, Serajewa (Bośnii), Helsingsfors, Rygi i Warszawy muszą wykazać się poświadczeniem, iż aż do czasu udania się w podróż płacili regularnie wkładki na wspieranie podróżnych.

Legitymacye Związku hiszpańskiego nie uprawniają do pobierania wsparcia dla podróżnych.

Vorwärts!

Czasopismo dla drukarzy i pokrewnych zawodów.

Organ wszystkich Stowarzyszeń drukarskich Austryi.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **JAN ZEH.**

Wychodzi każdego czwartku wieczór z datą dnia następnego.

Prenumerata kwartalna dla Wiednia z bezpłatną przesyłką pocztową	k.	2·20
» » dla Austr. i Węgier kwart. z bezpłatną przesyłką poczt.	»	2·30
» » Niemiec kwartalnie z bezpłatną przesyłką pocztową	»	2·60
» » innych krajów kwart. z bezpłatną przesyłką poczt.	»	3·00

Numer pojedyńczy kosztuje 20 gr.

Inseraty fachowe, z powodu, iż pismo to drukuje się w 7200 egzemplarzach i rozsyłane bywa na całe Austro-Węgry, Rumunję, Bułgarję, Serbję, a zatem są bardzo rozpowszechnione, będą przez Administracyę przyjmowane tylko za poprzednią opłatą, licząc za szpaltowy wiersz petitowy od Stowarzyszeń związkowych po 20 gr. — Od członków przyjmuje się inseraty do 8 wierszy w stałej cenie 1 korona.

REDAKCYA i ADMINISTRACYA:

Wiedeń, VII/I, Zieglergasse Nr. 25.

Il Risveglio.

GIORNALE PER GL' INTERESSI DEGLI OPERAI TIPOGRAFI.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Antonio Cupez.**

Wychodzi 15. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata całoroczna z przesyłką pocztową koron 2.

Numer pojedyńczy kosztuje 8 gr.

Inseraty za wiersz petitowy 20 groszy.

REDAKCYA i ADMINISTRACYA:

Tipografi della Società dei Tipografi, Triest, Via della Cassa di Risparmio, 5.

Ognisko

Czasopismo dla spraw drukarskich i pokrewnych zawodów

organ Związku austr. Stow. drukarskich

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Jan Woźniak.**

Wychodzi 5., 15., i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata	całoroczna	z przesyłką	pocztową	k. 4·80
»	półroczna	»	»	» 2·40
»	kwartalnie	»	»	» 1·20

Numer pojedyńczy 20 gr.

Inseraty fachowe, za poprzedniem opłaceniem po 20 gr. za jeden wiersz petitowy. Dla członków Stowarzyszeń związkowych inseraty do 8 wierszy po 1 kor.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA:

Lwów, ulica Łyczakowska Nr. 14.

VELESLAVÍN.

Časopis věnovaný zájmům pomocnictwa knihtiskařského

organ wšech knihtiskařských spolkoů pomocnických w Rakousku.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Jan Jelinek.

Wychodzi co tygodnia w piątek w południe

Prenumerata	dla Pragi	kwartalnie	z przesyłką do domu . . .	k. 2·20
»	»	Austro-Węgier	kwart. z przesyłką pocztową .	» 2·30
»	»	Niemiec	» » » .	» 2·60
»	»	reszty krajów	» » » .	» 3·—

Numer pojedyńczy 20 gr.

Inseraty za wiersz petitowy 20 gr., dla członków Stow. związkowych oblicza się inseraty do 8 wierszy po stałej cenie 1. koronę.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA:

Praga, Na Slupi 1547—II. stary, I. nowy.